

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Δέν στενοχωριέμαι πού ό κόσμος δέν
μέ ξέρει, μέ βασανίζει όμως ή σκέψη
πώς έγώ ό ίδιος δέν γνωρίζω τόν έαυτό
μου.

Κόγκ-Τσέ

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Χαρ. Τρικούπη 26
α' όροφος, Κωδ. 106 79 Τηλέφ. 3620-702

H.P. Blavatsky	Τὸ κλειδί τῆς Θεοσοφίας	600
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	200
»	Αἱ βαθύτεραι ὁψεις τῆς Ζωῆς	200
Irving S. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	300
An. Besant	Ὁ Ἑσωτερικὸς Χριστιανισμὸς	600
Vivekananda	Κάρμα - Γιόγκα	200
Βενετοῦ - Ἰλαρίωνος	Φῶς στὴν Ἀτραπὴ	150
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου	150
Ἄντ. Ἀδριανοπούλου	Ἀνθρώπος καὶ Ζωή	600
»	Ἀρχαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι	700
»	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	400
Ἰω. Βασιλῆ	Τὸ Σημειωματάριο ἐνὸς Μύστου	600
»	Τὰ φυσικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου	200
K. Μελισσαροπούλου	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς χαρτ. 300, δεμ. 400	
»	Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφία » 400, δεμ. 600	
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) » 500, δεμ. 700	
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας Α' δεμ. 500	
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας Β' χαρτ. 200	
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμούρτι » 350	
»	Ὁ Κρισναμούρτι γιὰ τὸν Διαλογισμὸ » 200	
»	Ὁ Ἰησοῦς » 250	
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν) » 150	
»	«Ἀγνώστη Θεῶ» » 50	
»	Πέντε Τεκτονικαὶ Ὁμιλίαι εἰς Α' » 150	
»	Μεγάλες πράξεις στὴν Ἱστορία	
»	τῶν Ἑλλήνων » 400	
»	Ἀρχαιοελληνικά » 400	
Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι 1965, 1971-1984 ἕκαστος 300	
	» » 1985, 1986 » 600	
«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογὴ 1956-58, 1959-61, 1962-65 ἑκάστη δεμένη		600
«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογὴ 1966-1970 χαρτόδετος 400, δεμένη		600

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

Τὰ ἔξοδα ἐπὶ ἀντικαταβολῇ ἐπιβαρύνουν τὸν ἀγοραστήν.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 150

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 1000. Ἐξωτερ. Δρχ. 1.500, Ἀεροπ. Δρχ. 2.000

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Χαρ. Τρικούπη 26 Κωδ. Ταχ. 106 79, Ἀθήναι

Τηλ 36.20.702

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Συντακτική Επιτροπή Δην. Αναστασιάδου, Καλ. Παναγιώτου, Παν. Παπασπλιώτης, Κατ. Χατζηδημητρίου

Διοικητική Επιτροπή Πολ. Αντζάκας, Ασπ. Κωστοβασιλείη, Παν. Παπασπλιώτης

Έτος 32ον • Μάιος Ιούνιος 1987 • Τεύχος 178

ΜΗΝΑΣ Θ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ 33ος

ΟΙ ΕΠΤΑ ΒΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΜΙΘΡΑΪΚΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ

Κατά τόν πατέρα τῆς Ἐκκλησίας Ἱερώνυμον, τό Μιθραϊκόν σύστημα μυήσεως περιείχεν ἑπτὰ βαθμούς μέ τά ἀκόλουθα ὀνόματα:

CORAX (κόραξ), CRYPHIUS (κρύφιος), MILES (μαχητής), LEO (λέων), PERSES (Πέρσης), HELIODROMOS (ἡλιοδρόμος), PATER (πατήρ)

Καί εἰς τοὺς βαθμούς τούτους διεκρίνετο εἰς διαχωρισμός μεταξὺ τῶν πρώτων τριῶν (TRIVIUM) καί τῶν ὑπολοίπων τεσσάρων (QUADRIVIUM), ὡς συνέβαινε καί μέ τήν σπουδὴν τῶν ἑπτὰ ἐλευθέρων τεχνῶν κατὰ τόν Μεσαίωνα. Δηλαδή, οἱ κάτοχοι τῶν τριῶν πρώτων βαθμῶν δέν εἶχον τό δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τά μυστήρια, ἀλλ' οἱ βαθμοὶ οὗτοι ἦσαν ἡ προβαθμὶς διὰ τήν τετράδα τῶν ἐπομένων τελευταίων βαθμῶν.

Παρομοίαν ἀρχὴν ἐπιμελοῦς καί λεπτολόγου ἐπιλογῆς ὡς καί

σταδιακῆς εἰσδοχῆς εἰς ὠρισμένας τελετουργίας ἀναλόγως τῆς ὠριμότητος τοῦ μαθητοῦ, ἐφήρμοζεν ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία τῆς πρώτης ἐποχῆς.

Τότε οἱ μαθηταὶ οἱ ὁποῖοι ἔμελλον νὰ βαπτισθοῦν (κατηχοόμενοι) δέν παρέμενον εἰς τὸν ναόν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς λειτουργίας, ἀλλὰ ἀπεχώρουν εἰς ἓν ὠρισμένον σημεῖον.

Δυστυχῶς ἡ ἀρχὴ αὐτὴ δέν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐποχὴν μας, ἀλλὰ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ μιᾶς ὠρισμένης ἡλικίας καὶ πέραν (καὶ μάλιστα νεαρὰς) νομίζουν ὅτι εἶναι ὠριμοὶ καὶ ἱκανοὶ νὰ κρίνουν διὰ διάφορα κοινωνικά, θρησκευτικά, πολιτικά καὶ καλλιτεχνικά θέματα. Ἐνῶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐθεωρεῖτο ὅτι ἦσαν ἀναιγκῆτοι ὠρισμένοι μεταβολαὶ καὶ ἀλλαγαὶ τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ μαθητοῦ αἱ ὁποῖαι δέν ἐξαρτῶνται μόνον ἀπὸ μίαν ὠρισμένην ἡλικίαν ἀλλὰ πρὸ παντός ἀπὸ μίαν ὑπεύθυνον καὶ κατὰλληλον διδασκαλίαν ἀπὸ διδασκάλους οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπίγνωσιν τῆς σοβαρότητος τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ προορισμοῦ των.

Ἡ βαθμιαία διδασκαλία τῶν μυστῶν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς μυθικῆς εἰκόνας τοῦ φόνου τοῦ ταύρου. Ὁ μαθητὴς καθοδηγεῖται πρὸς τὴν βαθμιαίαν ὑπερνίκησιν τῆς ζωώδους φύσεώς του καὶ τὴν ἀνάπτυξιν μέσα του τῆς δυνάμεως τοῦ Μίθρα.

Κατὰ τοὺς πιστοὺς τοῦ Μίθρα ἡ ἀλήθεια ἀνευρίσκεται μόνον δι' ἡρέμου καὶ βραδείας ὠριμάνσεως καὶ ἡ ὑλικὴ φύσις τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ ἀποβληθῇ κατὰ τμήματα. Κατὰ τὸ μέτρον κατὰ τὸ ὁποῖον ὑπερνικᾶται ὁ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ «ταῦρος» εἰσέρχεται ἡ δύναμις τοῦ Μίθρα εἰς τὸ ἐσωτερικόν του. Καί τότε ἡ ἐντὸς αὐτοῦ κατοικοῦσα πνευματικότης τοῦ Μίθρα τὸν καθιστᾷ ἱκανόν νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἀλήθειαν. Μὲ ἄλλους λόγους:

Οἱ ἐπτά βαθμοὶ μυήσεως μέ τὰς διδασκαλίας των ἐπιφέρουν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ γνησίου ἀνθρωπισμοῦ. Ὁ ἄνθρωπος δέν **εἶναι** ἀλλὰ **γίνεται** ἄνθρωπος.

Ποῖαι ἦσαν αἱ μεταβολαὶ τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ συμπληρώσουν καὶ νὰ βιώσουν οἱ μύσται κατὰ τὴν πορείαν τῆς ψυχῆς των διὰ τῶν ἐπτά βαθμίδων μυήσεως;

Κόραξ. Ἡ βαθμὶς αὐτὴ τῆς μυήσεως γίνεται κατανοητὴ ἐάν συγκριθῇ μέ ἄλλας μυθολογίας. Ὁ Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμόν, ἐξέλεξεν ἐξ ὅλων τῶν ζώων ὡς ἀπεσταλμένον του τὸν κόρακα, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ φέρῃ εἰδήσεις περὶ τῆς καταστροφῆς καὶ περὶ τῆς καταστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκετο ἡ γῆ.

Διὰ τοὺς Ἕλληνας ὁ κόραξ ἦτο τὸ σοφόν, προφητικόν πτηνόν τὸ ὁποῖον ἦτο ἱερόν διὰ τὸν Ἀπόλλωνα. Ὁ κόραξ φαίνεται ὅτι ἦτο

τό πτηνόν τό ὁποῖον ἐδείκνυε τόν δρόμον εἰς τόν Μέγαν Ἀλέξανδρον κατά τάς ἐκστρατείας του.

Ἡ περί τοῦ Βαρβαρόσα παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ δέν ἀπέθανεν ἀλλά κοιμᾶται διὰ νά ἀφυπνισθῇ πάλιν. Οἱ κόρακες πετοῦν ὑπεράνω τοῦ ὄρους ὅπου κοιμᾶται, μέχρι τῆς ἀφύπνιστάς του.

Ἐπομένως ὁ κόραξ συμβολίζει τήν ἱκανότητα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς νά διερευνήσῃ τόν ὀρθόν δρόμον καί δι' αὐτοῦ τήν ἀναζητουμένην νέαν γῆν. Ὁ μουσόμενος κόραξ ὥφειλε νά ἐκκινήσῃ διὰ νά ἀνακαλύψῃ τήν νέαν γῆν, νά προβῇ εἰς ἀνιγνώρισιν τῆς ἀτραποῦ ποῦ ὁδηγεῖ εἰς τήν χώραν τοῦ πνεύματος, ὅπου εὐρίσκονται ἡ σοφία καί ἡ γνῶσις αἱ ὁποῖαι εἶναι θείας φύσεως.

Ἀποστολή τοῦ κόρακος εἶναι ὡσαύτως νά δέχεται μηνύματα καί νά τά διαδίδῃ περαιτέρω. Οἱ ἀνήκοντες εἰς τόν βαθμόν αὐτόν, ὑπό ἀνωτέραν ἔννοιαν, ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐλάμβανον γνῶσιν τοῦ μηνύματος τῆς ὑπάρξεως ἑνός ἀνωτέρου κόσμου. Ἦσαν ἀντίστοιχοι πρὸς τοὺς κατηχουμένους τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας οἱ ὁποῖοι ἤκουον τήν «χαρμόσουν ἀγγελίαν» τοῦ Εὐαγγελίου διὰ νά τήν μεταδώσουν καί εἰς ἄλλους ἀνθρώπους.

Κατά ταῦτα ἡ βαθμὶς τοῦ κόρακος εἶναι ἡ ἀρχὴ μιᾶς νέας ζωῆς, ἡ ἀρχὴ θείας κλήσεως καί θείας ἐντολῆς.

Πρὸς τόν σκοπὸν τοῦτον ὁ μύστης ὑπέβαλεν ἐπὶ μακρόν χρόνον τόν ἑαυτὸν του εἰς αὐστηράς ἀσκήσεις τοῦ σώματος καί τοῦ πνεύματος, ἐν ἀπομονώσει καί αὐτοσυγκεντρώσει. Ἀπεσύρετο ἀπὸ τόν κόσμον καί ἔζη μακρὰν ἀπὸ συγγενεῖς καί φίλους μέσα εἰς τήν σιγὴν τῆς φύσεως ἢ ἑνός ναοῦ. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον ἐγένετο «κρύφιος». Φαίνεται ὅτι ὁ νεόφυτος κατὰ τό στάδιον αὐτό τῆς ἐκπαιδεύσεως ὥφειλε ἐπὶ μακρόν χρόνον νά βιώσῃ ἐν σιγῇ. Καί εἰς τήν Πυθαγόρειον ἀλλά καί εἰς ἄλλας σχολάς τῆς ἀρχαιότητος ὁ μαθητὴς ἦτο ὑποχρεωμένος νά διανύσῃ ἕνα ἀρκετὰ μακροχρόνιον στάδιον σιγῆς. Διὰ τῆς ἀναστολῆς τῆς δυνάμεως τοῦ λέγειν ἀπεσκοπεῖτο ἡ ἀνοδος ὠρισμένων ψυχικῶν ἱκανοτήτων ὅπως διὰ τῆς χαλιναγωγήσεως τῶν δυνάμεων τοῦ ὕδατος μέσῳ ἑνός φράγματος εἶναι δυνατόν νά ἀποθηκευθοῦν τεράστια ἀποθέματα φυσικῶν δυνάμεων. Ὁ TAULER ἀναφέρει ὅτι ὕστερα ἀπὸ μακρὰν περίοδον σιωπῆς, ἀνέπτυξεν εἰς τὰ κηρύγματά του μίαν πράγματι ἀπροσδόκητον εὐγλωττίαν καί δύναμιν λόγου.

Κατ' αὐτόν τόν τρόπον ὁ «κρύφιος» διὰ τῆς ἀσκήσεως τῆς σιγῆς ἀπέκτα δυνάμεις, τὰς ὁποίας ἐχρειάζετο ἀργότερον διὰ τήν διάδοσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Μίθρα. Ἐξ ἄλλου παραλλήλως πρὸς αὐτὰ ἔπρεπε ὁ μαθητὴς νά ἐκτελῇ ἀσκήσεις προσευχῆς καί στο-

χαισμοῦ-διαλογισμοῦ, διά νά καταστή ὠριμος νά δεχθῇ ὑπερφυσικάς-μεταφυσικάς παρατηρήσεις.

Ἔτσι, ἤρχιζε νά δημιουργηῖται μέσα του ἕνας νέος κόσμος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄγνωστος καί παρέμενε μυστικός καί κρυφός διά τόν ἀμύητον ἄνθρωπον. Διά τόν μαθητήν ἀνέτελλε — ἐναντί τοῦ κόσμου τῶν αἰσθήσεων — ἕνας δεῦτερος ἀνώτερος κόσμος εἰς τόν ὁποῖον καί ἀφιερώνετο.

Ἄς σημειωθῇ ὅτι εἰς τά πρῶτα, ἀρχικά χειρόγραφα τοῦ Ἱερωνύμου ἀναφέρεται ὁ βαθμός αὐτός ὡς «νυμφίος», ὄνομα ἀντικατασταθέν ἀργότερον διά τοῦ «κρύφιος». Εἰς τά Μιθραϊα τῶν DURA καί S. PRISCA εὐρέθη πράγματι τό ὄνομα «νυμφίος».

«Νυμφίος» σημαίνει «μνηστευμένος». Φαίνεται ὅτι ὁ νεαρός μύστης συνδέετο μέ τόν νέον ἀνώτερον κόσμον δι' ἑνός ὄρκου οὕτως ὥστε ἐθεωρεῖτο ὅτι ἐμνηστεύετο μέ τό πνεῦμα, ὅπως ἡ καθολική ἐκκλησία θεωρεῖ τήν μοναχήν ὡς «μνηστήν τοῦ Χριστοῦ». Ὑποτίθεται λοιπόν ὅτι κατὰ τήν καθιέρωσίν του ὁ «νυμφίος» ἔδιδε κάποιον ὄρκον ὁ ὁποῖος τόν συνέδεεν ἀρρήκτως μέ τόν Θεόν.

Εἰς τό βιβλίον του «Μίθρας» ὁ VERMASEREN ἀναφέρει κείμενον ἑνός παπύρου εὐρεθέντος εἰς Φλωρεντίαν, περιέχον ἕνα τέτοιο ὄρκον (SACRAMENTUM).

«Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ πού ἐχώρισε τόν οὐρανόν ἀπό τήν γῆν, τό σκότος ἀπό τό φῶς, τήν ἡμέραν ἀπό τήν νύκτα, τόν κόσμον ἀπό τό χάος, τήν ζωήν ἀπό τόν θάνατον, τό γίγνεσθαι ἀπό τό παρέρχεσθαι, ὀρκίζομαι νά κρατήσω μυστικά τά μυστήρια πού μοῦ ἐνεπιστεύθησαν διά τοῦ θεοσεβοῦς πατρός Σεραπίωνος καί διά τοῦ σεβαστοῦ καί ἀγίου κήρυκος Καιμερίωνος, οἱ ὁποῖοι προΐστανται τῶν μυήσεων καί διά τῶν μεμνημένων καί προσφιλῶν ἀδελφῶν μου. Πιστός εἰς τόν ὄρκον μου ἐλπίζω ὅτι θά εὐημερήσω. Ὅρκίζομαι ἐπίσης ἄν γίνω προδότης νά τύχω αὐστηρᾶς τιμωρίας».

Σημαντικόν γεγονός εἰς τήν ζωήν τοῦ μαθητοῦ ἦτο ἡ στιγμή κατὰ τήν ὁποίαν ἐπέστρεφεν ὀπίσω εἰς τήν κοινότητα. Εἰς μίαν πανηγυρικήν τελετουργίαν τόν παρουσίαζον εἰς τήν κοινότητα καί τόν συνιστοῦσαν εἰς ὅλα τά μέλη («OSTENDERUNT CRYPHIUS»). Ἀλλά τότε δέν ἦτο πλέον «κρύφιος» διότι εἶχε μεταβληθῇ καί ἦτο ὑποψήφιος διά τόν ἐπόμενον βαθμόν τοῦ «μαχητοῦ». Βεβαίως δέν πρόκειται ἐδῶ περί ἐξωτερικῶν πολεμικῶν ἀρετῶν ἄν καί ὁ μέλλων νά λάβῃ τόν βαθμόν τοῦ μαχητοῦ ἔπρεπε νά ἔχη θάρρος, ἀνδρείαν καί σταθερότητα χαρακτῆρος.

Ἐπρεπε νά ἀποδείξῃ τās ιδιότητας αὐτάς κατόπιν σκληρῶν δοκιμασιῶν, ἀλλά νά τās ἐφαρμόσῃ εἰς τό ψυχοπνευματικόν πεδίον.

Ἀπό τόν «μαχητήν» άνεμένετο νά άφοσιωθῇ πλέον εἰς τήν υπεράσπισιν καί διάδοσιν τῆς θρησκείας τοῦ Μίθρα.

Τώρα ἔπρεπε νά δείξῃ ὅ,τι ἐξέμαθεν ὡς «κρύφιος» κατά τά ἔτη τῆς σιγῆς καί τῆς άσκητείας. Ἐπρεπε νά άγωνισθῇ διά τήν διάδοσιν τῆς περσικῆς διδασκαλίας τοῦ φωτός, μέ τό ξίφος τοῦ πνεύματος. Ὡς πιστός τοῦ Μίθρα ἐμελλε νά λάβῃ μέρος εἰς τοὺς πνευματικούς άγώνας τῆς ἐποχῆς του.

Κατά τήν μύησιν τοῦ ἐδίδετο στέμμα ἢ στέφανος ἐπί ξίφους.

Ἀπεδείκνυνεν ὅτι εἶχε πλήρη ώριμότητα διά τόν βαθμόν τοῦ «μαχητοῦ». άρνούμενος νά λάβῃ τό στέμμα μέ τάς λέξεις:

«Στέμμα μου εἶναι ὁ Μίθρας». Κάθε ἐξωτερικήν σκέψιν τήν ἐθεώρει περιττήν διότι ἡσθάνετο ὅτι ἐσωτερικῶς ἦτο ἐστεμμένος καί συνεργάτης τοῦ άητητήτου ἡλίου (SOL INVICTUS, Μίθρας) ἐπί τῆς γῆς. Ὡς βοηθός καί τοῦ ἡλιακοῦ πνεύματος θά ἤμποροῦσε νά άγωνισθῇ ἐναντίον τοῦ Ahimahi πνεύματος τοῦ σκοτους. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τήν 1ην πρὸς Κορινθίους ἐπιστολήν του (9, 24-25) ὁμιλεῖ περὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι δέχονται ἓνα γήινον ἐφήμερον στέμμα. Ὑπενόετο ἡ στέψις δια στεφάνου τῶν νικητῶν τῶν άγώνων εἰς τό στάδιον καί τῶν άλλων οἱ ὁποῖοι ἀντί αὐτοῦ προτιμοῦν τό ἐσωτερικόν άθάνατον καί αἰώνιον. Ἡ ὁμοιότης αὐτῇ δεικνύει ὅτι ἴσως ὁ Παῦλος εἶχε κάποιαν γνῶσιν, ἔστω καί άμυδράν, τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων, ἃν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι κατά τόν Πλούταρχον (1ος αἰών μ.Χ.) ἡ διάδοσις τῆς Μιθραϊκῆς θρησκείας εἰς τό Ρωμαϊκόν κράτος ἤρχισε ἀπό τήν Κιλικίαν, τήν πατρίδα τοῦ Παύλου. Ἐκεῖ εὐρέθησαν μνημεῖα τοῦ Μίθρα, μεταξύ τῶν ὁποίων καί βωμός ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐγκατασταθῇ ὑπό τινος Μ. AURELIUS ὡς λεγέως καί πατρός τοῦ «Διός-Ἡλίου-Μίθρα». Καί εἰς τήν πρωτεύουσιν τῆς Κιλικίας Ταρσόν ἐτιμᾶτο ὁ Μίθρας, ὁ δέ αὐτοκράτωρ Κορδιανός ὁ ΙΙΙ (238-244 μ.Χ. ἐβασίλευσε 200 ἔτη μετά τόν Παῦλον) ἔκοψε νομίσματα τῆς πόλεως μέ ἀπεικόνισιν τοῦ ταιμακτιόνου Μίθρα.

Κατά τόν Πλούταρχον τήν θρησκείαν τοῦ Μίθρα ἔφεραν εἰς τήν Ρώμην πρῶτοι οἱ πειραταί τοὺς ὁποῖους κατεγίκησεν ὁ Πομπηῖος τό 67 π.Χ. περίπου 100 ἔτη πρὸ τοῦ Παύλου.

Πάντως φαίνεται νά εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ στέμματος ποῦ τόσον συχνά ἀναφέρεται εἰς τήν Καινήν Διαθήκην, κατάγεται ἀπό πολύ παλαιά μυστήρια. Ὁ Παῦλος λέγει: «Ἡ χαρά μου καί τό στέμμα μου εὐρίσκονται ἐν τῷ Κυρίῳ» (Φίλ. 4,1). Τοῦτο ἀντιστοιχεῖ σχεδόν αὐτολεξεί πρὸς τοὺς λόγους τῶν πιστῶν τοῦ Μίθρα κατά τήν μύησιν των εἰς τόν βαθμόν τοῦ «μαχητοῦ». «Στέμμα μου εἶναι ὁ Μίθρας». «Τό στέμμα τῆς δικαιοσύνης» (2 Τιμ. 4,8), «τό

στέμμα τῆς δόξης» (1 Θεσσ. 2,19), «τό στέμμα τῆς ζωῆς» (Ίάκ. 1,12 καί Ἀποκ. 2.10) δέν εἶναι ἀπλῶς ποιητικοί λόγοι, ἀλλά μυστηριακαί ἔννοιαι ἀπαντῶμεναι καί εἰς τόν χριστιανισμόν.

Πολλοί τῶν ἀνηκόντων εἰς τόν Ρωμαϊκόν στρατόν ὁπαδῶν τοῦ Μίθρα ἔφθασαν μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ «μαχητοῦ». Ἔτσι ἐγίνοντο πραγματικοί στρατιῶται.

Φαίνεται ὅτι ἀργότερον ἢ ἀρχικῶς ὑψηλή σημασία τῶν μῆσεων ἔχασε τήν σημασίαν της. Δέν ἐτηροῦντο πλέον οἱ ἀρχαῖοι κανόνες. Ἔτσι ἐμυήθησαν ἴσως εἰς τόν βαθμόν τοῦ «μαχητοῦ» πολλοί λεγεωνάριοι τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ κατά τόν 3ον αἰῶνα μ.Χ., οἱ ὅποιοι δέν εἶχον τήν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἀναγκαίαν πνευματικὴν στάθμην.

Εἰς τήν ὅλην τελετουργίαν καί διαδικασίαν ἀπεδίδετο ἐξωτερικὴ σημασία χωρὶς οὐδέν ἐσωτερικόν περιεχόμενον.

Ἐάν λοιπόν οἱ λεγεωνάριοι οἱ ὅποιοι συνώδευον τόν Ἰησοῦν εἰς τόν Γολγοθᾶν ἐγνώριζον τήν τελετὴν τῆς στέψεως κατὰ τήν μῆσιν εἰς τόν βαθμόν τοῦ «μαχητοῦ», τότε ρίπτεται νέον φῶς, εἰς τήν σκηνὴν τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τήν ὁποίαν ἔθεσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐν εἶδει στέμματος. Χρησιμοποιοῦν τήν γελοιογραφίαν μιᾶς μυστηριακῆς πράξεως διὰ νὰ ἐμπαΐξουν καί νὰ γελοιοποιήσουν τόν Χριστόν. Ἀνάλογον ἔννοιαν θά εἶχε καί ὁ πορφυρός μανδύας μέ τόν ὁποῖον περιέβαλον τόν Χριστόν, δηλ. θά ἦτο παρωδία μιᾶς λατρευτικῆς πράξεως.

Ὡς ἤδη ἐλέχθη, οἱ τρεῖς βαθμοὶ τοῦ κόρακος, τοῦ κρυφίου καί τοῦ μαχητοῦ περιλαμβάνουν τὰς κατωτέρας μῆσεις αἱ ὁποῖαι ἦσαν συνδεδεμέναι μεταξύ ἄλλων καί μέ πλύσεις δι' ὕδατος.

Μέ τόν τέταρτον βαθμόν τοῦ «λέοντος» ἀρχίζουν αἱ τέσσαρες ἀνώτεραι μῆσεις εἰς τὰς ὁποίας ἐγίνετο δεκτός μόνον εἷς μικρὸς κύκλος.

Ὁ RUDOLF STEINER ἀναφέρει ὅτι ὁ μύστης κατὰ τήν ἄνοδόν του εἰς τόν τέταρτον βαθμόν ἐδέχετο συμβολικόν κτύπημα διὰ ξίφους.

Ἡ πρᾶξις αὕτη ἦτο συνήθης εἰς διάφορα εἶδη μῆσεων. Ἐξ αὐτῆς δέ κατάγεται τό μεταγενεστέρως κατὰ τήν ἀνακήρυξιν τῶν ἱποτῶν χρησιμοποιούμενον κτύπημα διὰ τοῦ ξίφους. Ὁ STEINER φρονεῖ ὅτι ἡ βαθυτέρα ἔννοια τοῦ βαθμοῦ τοῦ «λέοντος» δύναται νὰ ἀποδοθῇ καλύτερον μέ τήν λέξιν «Σφίγξ». Μέ σῶμα λέοντος καί κεφαλὴν ἀνθρώπου ἐθεωροῦντο αἱ σφίγγες ὡς μυστικοὶ φύλακες τῶν ναῶν καί τῶν κατοικιῶν τῶν νεκρῶν.

Κατὰ τόν βοιωτικόν μῦθον, ἡ περίφημος Θηβαϊκὴ σφίγξ ἔδιδεν εἰς ἐκείνους πού τήν ἐπλησίαζαν πρὸς λύσιν τό αἶνιγμα «Ποῖος βα-

δίζει τό πρωϊ μέ τέσσαρα πόδια, τό μεσημέρι μέ δύο καί τό βράδυ μέ τρία;» Ὁ Οἰδίπους εὔρε τήν ὀρθήν λύσιν πού εἶναι: Ὁ Ἀνθρωπος.

Τά στοιχεῖα ταῦτα τῆς μυθικῆς συνειδήσεως μᾶς δίδουν μίαν ὑπόδειξιν καί νύξιν τῆς σημασίας τήν ὁποίαν ἀπέδιδον εἰς τόν μύστην τόν ἔχοντα τόν βαθμόν «λέων» ἢ «σφίγξ». Ἐπρεπε διὰ τοῦ βίου του καί τῆς καθόλου δράσεώς του ὑπό τήν ἔννοιαν τοῦ αἰνίγματος τῆς σφιγγός νά ἀπαντήσῃ εἰς τό ἐρώτημα διὰ τήν φύσιν καί τήν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνῶ κατὰ τοὺς τρεῖς βαθμούς τοῦ κόρακος, τοῦ κρυφίου καί τοῦ μαχητοῦ ἐπρόκειτο περί τοῦ ἐξευγενισμοῦ τῶν δυνάμεων ἐκείνων πού ἔχει ὁ ἀνθρωπίνος κοινάς μέ τά τρία βασίλεια τῆς φύσεως (ζωϊκόν, φυτικόν, ὀρυκτόν), ὁ «λέων» ἢ «σφίγξ» ὡφείλε νά ἔχῃ ὡς σκοπόν νά ἀσχοληθῇ μέ τό εἰδικῶς ἀνθρώπινον. Συμφώνως πρός αὐτά ἡ ἀποστολή του ἦτο ἡ ἀγωγή καί ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος εἰς τοὺς πιστοὺς τοῦ Μίθρα τοὺς ὁποίους τοῦ ἐνεπιστεύοντο.

Διὰ τήν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἔπρεπε κατὰ πρῶτον λόγον νά ἀφυπνισθῇ ἡ προσπάθεια καί ἡ τάσις διὰ Γνώσιν, πού ὡδηγούν πρός τήν ἐσωτερικήν αὐτοτέλειαν καί ἐλευθερίαν. Ὁ «λέων» ἔθετεν εἰς τοὺς πιστοὺς ὠρισμένα ἐρωτήματα ἀφελῇ ἢ σκοτεινά μέ τά ὁποῖα ἐπέδιώκετο ἡ παρότρυνσις καί παρακίνησις των πρός ἰδίας σκέψεις καί ἀποφάσεις αἱ ὁποῖαι θά τοὺς διηκόλυνον νά ἐξέλθουν ἀπό τήν σύγχυσιν καί τήν ἀγνοίαν.

Ἡ ὀρθή ἢ μή ἀπάντησις εἰς τό ἐρώτημα τῆς σφιγγός τοῦ μύθου ἦτο ζωή ἢ θάνατος. Ὁ μή ἀπαντῶν ὀρθῶς ρίπτεται εἰς τήν ἀβυσσόν.

Δηλαδή, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δέν κατάρθωσε νά φθάσῃ εἰς τήν ἐλευθερίαν καί αὐτοτέλειαν τῆς σκέψεως, χάνει τόν ἀνθρωπισμόν του.

Ἡ βάσανος αὐτή καί ἡ ἀγωνία τῶν ἐρωτημάτων ἔπαιξε πάντοτε εἰς ὅλα τά μυστήρια σημαντικόν ρόλον εἰς τόν δρόμον τῶν μαθητῶν πρός τήν Γνώσιν καί τήν μυστηριακὴν ἀγωγὴν των. Παραδείγματα ὁ «Πάν» τῶν Ἑλλήνων, ἡ «EDDA» τῶν βορείων καί οἱ μῦθοι τῆς «γυναικὸς τῆς μεσηβρίας» (DAEMONIUM MERIDIANUM) τῶν Λατίνων, ἡ ὁποία περιφέρεται τήν μεσημβρίαν καί βασανίζει τοὺς κοιμωμένους χωρικοὺς μέ ἐρωτήματα. Παράλυσις ἢ θάνατος ἦτο ἡ συνέπεια τῆς μή ὀρθῆς ἀπαντήσεως.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τήν μῆσιν εἰς τόν τέταρτον βαθμόν τοῦ λέοντος ἐχρησιμοποιεῖτο καί μέλι μέ τό ὁποῖον ἠλείφετο ἡ γλῶσσα καί τά χέρια τοῦ μουμένου. Ἡ βαθυτέρα ἔννοια τῆς πράξεως αὐτῆς, εἶναι προφανές. Ἐάν δέν θεωρήσωμεν τό μέλι μόνον ὡς μίαν

τροφὴν ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ὑπάρξεως καὶ δημιουργίας του δυνάμεθα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς Μιθραϊκῆς διδασκαλίας νὰ εἴπωμεν: Εἰς τὸ μέλι τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς πρώτην ὕλην καὶ σημεῖον ἐκκινήσεως τοὺς ἀνθούς τῶν φυτῶν, ἔχουν συμπακνωθῇ τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου. Ἐὰν λοιπὸν κατὰ τὴν μύησιν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ λέοντος ἐχρησιμοποιεῖτο μέλι, ἐπρόκειτο (κατὰ τὴν λατρευτικὴν — μυστηριακὴν γλῶσσαν) περὶ τοῦ ὕλικου ἡλιακοῦ πυρός. Δηλαδή ἔπρεπε νὰ εἰσρεῦσῃ ἐντὸς τοῦ μύστου ἡ ἡλιακὴ δύναμις. Αἱ πράξεις του ποὺ ἐπιτελοῦνται διὰ τῶν χειρῶν καὶ αἱ λέξεις του ποὺ ἐκφράζονται διὰ τοῦ στόματος καὶ τῆς γλώσσης του, ἔπρεπε νὰ περιέχουν τὴν δύναμιν καὶ τὰ ρεύματα τοῦ ἡλιακοῦ πυρός καὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Ὁ Μίθρας — Ἥλιος, τὸ ἡλιακὸν πνεῦμα ἔπρεπε νὰ ἐκδηλώνωνται εἰς τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους του. Ὅπως εἰς τὸν λέοντα τὸν βασιλέα τῶν ζῶων εὐρίσκονται ἐνσωματωμένα ὑψίστη δύναμις καὶ ὑψιστον θάρρος, ἔτσι ἔπρεπε καὶ ὁ φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ λέοντος μύστης νὰ ἔχῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν μεγάλην ἡλιακὴν δύναμιν.

Φαίνεται ὅτι εἰς τὴν βαθμίδα αὐτὴν τῆς μυήσεως ἐχρησιμοποιεῖτο λατρευτικῶς καὶ τὸ πῦρ. Ἰσως νὰ πρόκειται ἐδῶ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ TERTULLIAN περιγραφομένης χαράξεως σημείου εἰς τὸ μέτωπον τῶν μυουμένων. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐσυνηθίζετο νὰ χαράσσουν τὸ σημεῖον τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ μέτωπον τῶν πιστῶν διὰ πεपुरακτωμένου σιδήρου. Σύνθηες ἦτο ἐπίσης νὰ σημειώνωνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ δοῦλοι μὲ τὸ ἔμβλημα τοῦ κυρίου των.

Ὁ TERTULLIAN ἀφηγεῖται ὅτι ὁ Μίθρας ἐσημείωνε τοὺς μαχητὰς του εἰς τὸ μέτωπον. Εἶναι δυνατόν νὰ συνέβαινε τοῦτο πράγματι διὰ πεपुरακτωμένου σιδήρου, φαίνεται ὅμως ὅτι ἐγένετο ἀπλῶς συμβολικῶς καὶ οἱ μυούμενοι ἐθεώρουν ὅτι εἶχον καθ' ὅλον τὸν βίον των ἐπὶ τοῦ μετώπου των τὸ σημεῖον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἐδῶ πάλιν βλέπομεν ὅτι μυστηριακὰ ἦθη καὶ ἀντιλήψεις ἐπανευρίσκονται εἰς τὸν χριστιανισμόν. Εἰς τὴν ἀποκάλυψιν του Ὁ Ἰωάννης ὁμιλεῖ συχνά περὶ σημείων ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ἀνθρώπων (7, 3 13,16 14,7 20,4 22,4) καὶ κάμνει σαφῆ διάκρισιν μεταξὺ ἐκείνων ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἄλλων ποὺ φέρουν σημεῖο ζῶων.

Ὁ ἐπόμενος πέμπτος βαθμὸς τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων ἦτο ὁ «Πέρσης».

Ἐδῶ ὁ μύστης ἀνέρχεται εἰς μίαν βαθμίδα εἰς τὴν ὁποίαν ὑψοῦται ὑπεράνω τῆς μεμονωμένης προσωπικῆς του τύχης. Αἱ εὐθύναι του καὶ αἱ ἀποστολαί του αὐξάνουν καὶ ἀφοροῦν ὁλόκληρον τὸν λαὸν τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸς μέλος. Γίνεται «Πέρσης»

έν τῇ κυριολεξίᾳ καί φορεὺς τῆς διαδόσεως τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ του. Πρέπει νά ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἀνῆκων εἰς ἄλλον λαόν μύστης τοῦ βαθμοῦ τούτου ἐλάμβανε τό ὄνομα τοῦ λαοῦ του. Οὕτω λ.χ. ὁ ἀνῆκων εἰς τόν λαόν τοῦ Ἰσραὴλ ἀπεκαλεῖτο «Ἰσραηλίτης» κ.λπ.

Ὁ RUDOLF STEINER, αὐτός ὁ βαθύς μελετητής τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων, λέγει περί τοῦ βαθμοῦ τούτου τά ἑξῆς:

«Εἰς τόν πέμπτον βαθμόν ἀποκτᾷ ὁ ἄνθρωπος τήν ἱκανότητα νά ἐπεκτείνῃ τήν συνείδησίν του καί διὰ τῆς ἐπεκταθείσης ταύτης συνειδήσεώς του νά καταστῇ φύλαξ καί προστάτης ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ εἰς τόν ὁποῖον ἀνήκει. Γί' αὐτό τοῦ ἐδίδετο τό ὄνομα τοῦ λαοῦ του.

Ὁ μούμενος εἰς τόν πέμπτον βαθμόν συμμετεῖχεν εἰς τήν πνευματικὴν ζωὴν. Γνωρίζομεν ὅτι οἱ λαοὶ τῆς γῆς καθοδηγοῦνται (κυβερνῶνται) ἀπό τοὺς εἰς τήν ἱεραρχίαν τῶν πνευματικῶν ὄντων ὀνομαζομένους «ἀρχαγγέλους». Ὁ μούμενος εἰς τόν πέμπτον βαθμόν ἀνυψοῦτο εἰς τήν σφαῖραν αὐτήν, ὥστε ἐλάμβανε μέρος εἰς τήν ζωὴν τῶν ἀρχαγγέλων.

Ἀκριβῶς τέτοιοι μεμνημένοι ἐχρειάζοντο, ἦσαν ἀναγκαῖοι εἰς τόν κόσμον. Καί διὰ τόν λόγον αὐτόν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ἐν λόγῳ μύησις εἰς τόν πέμπτον βαθμόν. Ἐάν μία τοιαύτη προσωπικότης ἐμυεῖτο καί ἀφομοίωνεν εἰς τό ἐσωτερικόν τῆς ψυχῆς του τό περιεχόμενον τοῦ βαθμοῦ τούτου, τότε ὁ ἀρχάγγελος ἐβλεπεν εἰς τό ἐσωτερικόν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ καί ἐδιάβαζε τήν ψυχὴν του ὅπως ἡμεῖς ἕνα βιβλίον τό ὁποῖον μᾶς γνωρίζει ὡριμμένα πράγματα πού πρέπει νά γνωρίζομεν, διὰ νά ἐπιτελέσωμεν αὐτήν ἢ ἐκείνην τήν πρᾶξιν. Ἐκεῖνο τό ὁποῖον χρειάζεται ἕνας λαός τό ἐδιάβαζαν οἱ ἀρχάγγελοι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μεμνημένων εἰς τόν πέμπτον βαθμόν. Διὰ νά δύνανται οἱ ἀρχάγγελοι νά καθοδηγήσῃ οὐκ ὀρθῶς πρέπει νά δημιουργηθοῦν ἐπὶ τῆς γῆς μεμνημένοι τοῦ πέμπτου βαθμοῦ. Οὗτοι μεσολαβοῦν μεταξὺ τοῦ λαοῦ καί τῶν κυβερνητῶν του. Συγχρόνως ὁμοῦ φέρουν ὑψηλά εἰς τήν σφαῖραν τῶν ἀρχαγγέλων ὅσα χρειάζονται οὗτοι διὰ τήν ὀρθήν καθοδήγησιν τοῦ λαοῦ.

Εἰς τό κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (1, 47-49) ἀναφέρεται: «Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τόν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν καί λέγει περί αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ: πόθεν μέ γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καί εἶπεν αὐτῷ· πρό τοῦ σέ Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τήν συκὴν εἶδον σε· ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ καί λέγει αὐτῷ· ραββί σύ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σύ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Τί σημαίνει ἡ συνομιλία αὕτη; Ἦθελεν ὁ Ἰησοῦς μέ τὰς παρατηρήσεις του περί τοῦ Ναθαναὴλ νά δηλώ-

ση μόνον τήν λαϊκὴν τοῦ ἢ τήν φυλετικὴν τοῦ καταγωγὴν; Ἄλλως τε, δὲν ἦτο δύσκολος ἡ πιστοποίησις ὅτι ὁ Ναθαναὴλ ἦτο Ἰσραηλίτης καὶ δὲν θά ἐπροκάλει τὴν ἐρώτησιν τοῦ Ναθαναὴλ πόθεν τὸν γνωρίζει ὁ Ἰησοῦς. Ἐξ ἄλλου δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι μέ τοὺς λόγους τοῦ αὐτοῦς ὁ Ἰησοῦς ἤθελε νὰ ἐκφράσῃ τὴν τιμιότη-
τα καὶ εἰλικρίνειαν τοῦ Ναθαναὴλ. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπο-
δοθῇ εἰς τὸν Ἰησοῦν ἓνας τόσον ἀναιτιολόγητος καὶ ἀφελὴς ἔπαι-
νος. Ἀφ' ἑτέρου θά ἦτο πολὺ ἀκαλαίσθητον ἐκ μέρους τοῦ Ναθα-
ναὴλ νὰ δεχθῇ ὡς αὐτονόητον τὸν ἔπαινον αὐτόν καὶ νὰ ἐρωτᾷ
μόνον πόθεν γνωρίζει ὁ Ἰησοῦς τὰς ἀρετὰς τοῦ αὐτάς.

Ἀσφαλῶς δέ καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγε-
λίου δὲν θά ἐνδιέφερετο νὰ καταγράψῃ τὰ προτερήματα καὶ τὰς
ἀρετὰς τοῦ Ναθαναὴλ.

Ἐάν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ ἀνωτέρω ἀναφερθέντα περὶ τοῦ
5ου βαθμοῦ τότε διαφαίνεται ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς περι-
γραφομένης εἰς τὸ Εὐαγγέλιον σκηνῆς. Μὲ τὰς λέξεις «Ἴδε ἀλη-
θῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι «θά ἐννοοῦσε ὁ Ἰησοῦς:
«Ἀνήκεις εἰς τὸν 5ον βαθμὸν τῶν μυστηρίων καὶ ἔχεις ὑπερνικί-
σει τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀπατηλὴν ὀπτασίαν τῶν ἐξωτερικῶν αἰ-
σθήσεων».

Τὴν βαθεῖαν γνῶσιν τῶν μυστηρίων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κατέ-
χη παρά μόνον ἓνας μεμυημένος, οὐδέποτε δέ ἓνας κοινός ἄν-
θρωπος. Διότι εἰς ὅλα τὰ μυστήρια, συμπεριλαμβανομένων καὶ
τῶν τοῦ Μίθρα, ἐπεκράτει ἀπόλυτος μυστικότης ἐπὶ ποινῇ θανά-
του. Ὅμως ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν μυστηριακὴν ὀργάνωσιν
τοῦ Μίθρα. Καὶ ἔτσι ἐρωτᾷ ὁ Ναθαναὴλ: «πόθεν μέ γινώσκεις». Καὶ ὁ
Ἰησοῦς ἀπαντᾷ: «πρὸ τοῦ σέ Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ
τὴν συκὴν εἶδον σε». Καὶ ἡ φράσις αὐτὴ ἐνέχει μυστηριακὴν ἐκ-
φρασιν. Ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τὸ δένδρον τῆς συκῆς εἶναι ὁ ἄνθρω-
πος ὁ βυθισμένος εἰς τὸν μυστηριακὸν στοχασμὸν καὶ διαλογισμὸν
(ἀνάλογος εἰκὼν εἰς τὴν Ἀνατολήν «τὸ δένδρον BODHI καὶ ὁ
Βούδδας ὑπὸ τὸ δένδρον BODHI»). Δηλαδή, τοῦ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς,
πρὶν ἀρχίσῃς νὰ πορεύεσαι ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ τῆς γνώσεως τῆς μυ-
στηριακῆς διδασκαλίας, σέ εἶδα ἐγὼ διὰ τοῦ πνεύματος. Καὶ τώρα
καθίσταται καταληπτὴ καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ναθαναὴλ: «Ραββί, σὺ
εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Διότι πράγματι
ὁποῖος διαβλέπει βαθεῖας μυστηριακὰς ιδιότητας χωρὶς νὰ εἶναι ὁ
ἴδιος μεμυημένος εἰς τὰ μυστήρια αὐτὰ πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀναμενό-
μενος υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἕκτος βαθμὸς ἦτο ὁ τοῦ «Ἡλιοδρόμου». Δὲν ἀντιπροσω-
πεύει πλέον τὴν ψυχὴν ἐνός λαοῦ ἀλλὰ συμπάσης τῆς ἀνθρωπό-

τητος. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος πορευόμενος τόν δρόμον τῆς μυήσεως ἀπεμακρύνετο ἀπό τοὺς δεσμούς τῆς οἰκογενείας, τῆς φυλῆς καί τοῦ λαοῦ ἀπεκαλεῖτο κατὰ τήν ἀρχαιότητα ἀπατρίς-ἀπολις. Ἐν τούτοις ἡ φαινομενικῶς ἀρνητική αὐτῇ ἔννοια ἐξέφραζε καί κάτι τό θετικό. Διότι ἐφ' ὅσον ὁ μεμυημένος ἦτο ἐλεύθερος τῶν δυνάμεων τοῦ αἵματος, τῆς οἰκογενείας κ.λπ., ἠδύνατο νά γίνη ὁ φορεὺς ὑψίστου ἀνθρωπισμοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκδηλοῦται τό θεῖον. Καθίστατο ἕνα εἶδος «υἱοῦ τοῦ Θεοῦ». Ὑπό τήν ἔννοιαν αὐτήν ἀναφέρεται εἰς τήν Καινήν Διαθήκην (Ἑβρ. 7,3) διὰ τόν Μελχισεδέκ: «Δέν ἔχει πατέρα, μητέρα, οἰκογένειαν. Παραβάλλεται μέ τόν υἱόν τοῦ Θεοῦ καί θά μέινῃ ἱερεὺς εἰς τόν αἰῶνα». Βεβαίως τό πρόσωπον αὐτό εἶχε ἕνα γῆινον πατέρα. Τό κυριώτερον ὅμως ἦτο ὅτι ἡ δρᾶσις του προήρχετο ἀπό τὰς δυνάμεις τοῦ «θείου πατρός».

Τό ὄνομα «ἡλιοδρόμος» εἶναι δυνατόν νά γίνη κατανοητόν ἐν συγκρίσει μέ τήν πείραν πού ἀποκτῶμεν ἐκ τοῦ ἡλίου.

Ὁ RUDOLF STEINER λέγει σχετικῶς:

«Ὁ ἥλιος ἔχει μίαν τόσον κανονικήν τροχίαν, ὥστε δέν δύναμθα οὔτε νά φαντασθῶμεν ὅτι θά ἦτο δυνατόν νά ἀποκλίνη ἀπό τήν τροχίαν αὐτήν. Ὁ κόσμος μας εἶναι ἐν τῇ ἀρμονίᾳ του τόσον στερεά θεμελιωμένος, ὥστε ὁ ἥλιος ἔχει καθωρισμένην τροχίαν καί τίποτε δέν εἶναι εἰς θέσιν νά τόν ἀπομακρύνῃ ἀπό αὐτήν. Καί ἀκριβῶς εἰς αὐτήν τήν πορείαν τοῦ ἡλίου εἰς τόν οὐράνιον θόλον ἔβλεπεν ὁ πέρσης μεμυημένος εἰς τόν ἕκτον βαθμόν τήν ἰδίαν ἐσωτερικήν του μοῖραν. Τόσον ἰσχυρά ἔπρεπε νά τόν φωτίξῃ ὁ ἐσωτερικός του ἥλιος, ὁ πνευματικός τοῦ ἡλίου, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νά ἀπομακρυνθῇ ἀπό τήν τροχίαν τοῦ καλοῦ καί τῆς σοφίας, ὅπως ὁ ἥλιος ἀπό τήν ἰδικήν του.

Ἡ κινονικότης αὕτη ἔπρεπε νά ἔχῃ τόσον πολύ διεισδύσει εἰς τόν ἄνθρωπον τόν μεμυημένον εἰς τόν ἕκτον βαθμόν, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νά ἀποκλίνη ἀπό τήν τροχίαν του. Διότι, μυηθεὶς εἰς τόν βαθμόν αὐτόν, ἦτο ἕνας ἡλιακός ἥρως, ἕνας «ἡλιοδρόμος». Ὅλοι οἱ προηγούμενοι βαθμοὶ τῆς μυήσεως δέν εἶχον ἄλλον σκοπόν παρά νά δώσουν εἰς τόν ἄνθρωπον αὐτήν τήν ἐσωτερικήν ἀσφάλειαν, αὐτήν τήν ἐσωτερικήν συγγένειαν μέ τόν ἥλιον. Ἔτσι, ὁ ἄνθρωπος πού ἐγνώριζε κάτι ἀπό τὰ μυστήρια ἐκεῖνα, ἔβλεπε τήν βαθεῖαν ἀρμονίαν μεταξύ τῆς ἀνθρωπίνης μοίρας καί τῆς τροχιάς τοῦ ἡλίου εἰς τόν οὐράνιον θόλον».

Ἡ ἀποψις αὕτη εὕρισκε ἐστῆριγμα εἰς τήν εἰς τό Μιθραῖον τοῦ DURA-EUROPOS εὐρεθεῖσαν ἐπιγραφὴν «Στερεωτής»[†] (STEREO-

[†] Εὐρέθη 18άκις ἀναγεγραμμένη.

THES), ή οποία φαίνεται πράγματι ότι αναφέρεται εἰς τόν «ἡλιοδρόμον» ἐάν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ή σημασία τῆς λέξεως. Στερεωτής εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐνισχύει, δυναμώνει. Ἐχει ὁμως σχέσεις καί μέ τό στερέωμα τό ὁποῖον σημαίνει καί θεμέλιον καί σταθερότητα, εὐστάθειαν. Δηλαδή μέ τόν τίτλον αὐτόν ἔπρεπε νά ἐκδηλωθῇ καί νά ἐκφρασθῇ ή ἀπαράβατος καί ἀπαραβίαστος σταθερότης, μονιμότης καί διάρκεια τῶν ἀστέρων.

Γίνεται ὡσαύτως νοητόν διατί ἔλαβε τό ὄνομα αὐτό ὁ «ἡλιοδρόμος» πού συναρτᾶται μέ τόν ἥλιον, ἐάν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀκριβῶς ἐν τῷ ἡλίῳ ἔβλεπον τήν ἐκδήλωσιν τῆς στερεῆς ἀσφαλείας τοῦ στερεώματος.

Ἦδη κατά τούς χρόνους τῆς Βαβυλῶνος ὠρκίζοντο, προκειμένου περί συνθηκῶν, πρό τοῦ ἐμβλήματος τοῦ ἡλίου. Ὡσαύτως οἱ Πέρσαι βασιλεῖς ὠρκίζοντο εἰς τόν ἥλιον, ὡς ἐξῆς περίπου: «Ὀρκίζομαι εἰς τούς Θεούς καί συνάπτω δεσμόν ἐνώπιον τοῦ ἡλίου, τοῦ δικαστοῦ ὅλης τῆς γῆς, πού βλέπει τό δίκαιον καί ἀπονέμει τοῦτο». Εἰς τόν Ὀρφικόν ὕμνον τοῦ ἡλίου ὑμνεῖται ὁ Θεός τοῦ ἡλίου ὡς «δείκτης τῆς δικαιοσύνης» καί «φύλαξ τῆς πίστεως». Ἰδιαίτερος ἐντυπωσιακοί εἶναι οἱ λόγοι τοῦ Ἡρακλείτου τῆς Ἐφέσου: «Ὁ ἥλιος δέν θά ὑπερβῇ τά μέτρα του. Ἄλλως θά τόν ἀνεύρουν αἱ ἐρινύες».

Ἡ τροχία τοῦ ἡλίου εἶναι τόσον ἀμετάβλητος καί βεβαία, ὥστε εἶναι ἀδιανόητον ὅτι θά ἦτο δυνατόν νά ὑπερβῇ ποτέ τά μέτρα του.

Τά προαναφερθέντα καταδεικνύουν τήν στενήν συνάρτησιν μεταξύ τοῦ «στερεώματος» ὑπό τήν ἔννοιαν τῆς ἰσχύος, σταθερότητος καί τῆς ὀνομασίας «στερεωτής» διά τόν βαθμόν τοῦ «ἡλιοδρόμου» πού συναρτᾶται, ὡς προελέχθη, μέ τόν ἥλιον.

Ἐξ ἄλλου ὁ «ἡλιακός ἥρως» διά τῆς μυήσεώς του εἰσῆρχετο μέ τήν συνείδησίν του εἰς πνευματικήν περιοχὴν ή ὁποία εἰς τήν γλῶσσαν τῶν γνωριζόντων τούς ὑπερβατικούς κόσμους χαρακτηρίζεται ὡς ή «πνευματική ἡλιακή σφαῖρα» ὡς αὕτη ἀπεικονίζεται καί περιγράφεται εἰς τήν «COMEDIA DIVINA» του DANTE. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον ὁ μεμνημένος ἡλιακός ἥρως ἐξῆλ τό «θέαμα τοῦ ἡλίου τοῦ μεσονυκτίου».

Τήν πείραν αὐτήν ἐλάμβανεν ὁ ἡλιακός ἥρως εἰς ἐκείνην τήν κατάστασιν ή ὁποία διήρκει τρεῖς καί ἡμίσειαν ἡμέρας καί χαρακτηρίζεται ὡς ὁ«μυστηριακός θάνατος» πού ἀπετέλει τήν κυρίαν πρᾶξιν τῆς τελετουργίας τῆς μυήσεως. Κατά τό χρονικόν αὐτό διάστημα ὁ μουόμενος διαμένει εἰς τούς ὑπερβατικούς κόσμους ἐλευθερωμένος ἀπό τό σῶμα.

Ὁ RUDOLF STEINER λέγει σχετικῶς:

«Ὁ ἡλιακὸς ἥρωας ἔζη κατὰ τὸν χρόνον τῆς μυήσεώς του μαζί μέ ὁλόκληρον τό ἡλιακόν σύστημα. Ὅπως ὁ κοινός ἄνθρωπος ζεῖ ἐπὶ τῆς γῆς ὡς πλανήτου του, ἔτσι καί ἡ κατοικία τοῦ μουυμένου εἶναι ὁ ἥλιος. Ὅπως γύρω μας εὐρίσκονται ὄρη καί ποταμοί, ἔτσι καί γύρω ἀπό τὸν μουυμένον εὐρίσκονται κατὰ τὸν χρόνον τῆς μυήσεώς του οἱ ἑπτὰ πλανῆται τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Ὁ ἡλιακὸς ἥρωας πρέπει κατὰ τὸν χρόνον τῆς μυήσεώς του νά ἀπομονωθῇ ἐπὶ τοῦ ἡλίου. Τοῦτο ὁμῶς ἦτο δυνατόν νά ἐπιτευχθῇ εἰς τὰ ἀρχαῖα μυστήρια μόνον ἐκτός τοῦ σώματος. Καί ὅταν ἐπέστρεφεν ὁ μυηθεὶς εἰς τό σῶμα του, ἐνεθυμεῖτο αὐτά πού εἶχε ζήσει ἐκτός τοῦ σώματός του καί ἡδύνατο νά τὰ χρησιμοποιήσῃ ὡς δραστηκὴν δύναμιν διὰ τὴν ἐξέλιξιν καί τὴν εὐημερίαν ὁλοκληρίου τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ ἡλιακοὶ ἥρωες ἐγκατέλειπον κατὰ τὸν χρόνον τῆς μυήσεώς των τό σῶμα των καί ἐπανήρχοντο πάλιν εἰς αὐτό. Καί τότε ἀπέκτων τὴν δύναμιν ἵνα συμβάλουν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος. Τί ἔζων κατὰ τὰς τρεῖς καί ἡμίσειαν ἡμέρας τῆς μυήσεώς των; Τί ἔζων αὐτοὶ κατὰ τὴν παραμονὴν των εἰς τὸν ἥλιον; Ἡ κοινότης μέ τὸν Χριστόν ὁ ὁποῖος πρό τοῦ μυστηρίου τοῦ Γολγοθᾶ δέν εὐρίσκετο ἀκόμη ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι ἡλιακοὶ ἥρωες ἀνήρχοντο εἰς τὰς ὑψηλὰς πνευματικὰς σφαίρας. Διότι μόνον ἐκεῖ ἦτο δυνατόν νά ζήσουν ἐν κοινότητι μέ τὸν Χριστόν. Ἀκριβῶς ἀπὸ αὐτόν τὸν κόσμον εἰς τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νά ἀνέλθουν οἱ ἀρχαῖοι μεμυημένοι κατὰ τὸν χρόνον τῆς μυήσεώς των, κατῆλθεν ὁ Χριστός εἰς τὴν γῆν».

Ὁ ἀνώτατος βαθμὸς ἦτο ὁ τοῦ «πατρός». Αἱ οἰκογενειακαὶ καί κοινωνικαὶ παραστάσεις περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου δέν πλησιάζουν βεβαίως τὴν οὐσίαν τῆς ἐν λόγῳ βαθμίδος μυήσεως.

Μέ τό ὄνομα τοῦτο ἤθελον νά ἐκφράσουν ἓνα τίτλον πού ἐδίδοτο εἰς τὸν κατέχοντα τό ἀξίωμα τοῦτο ἀπὸ τό ὅν ἐκεῖνο τό ὁποῖον εἰς πολλάς θρησκείας ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ πατρικὴ πρώτη αἰτία παντός πνευματικοῦ καί φυσικοῦ Εἶναι. Ἀκριβῶς ὁ θεῖος πατήρ τῶν κόσμων ὡς τό μοναδικόν ἀνέκφραστον ἀρχικόν ὅν ἐκ τοῦ ὁποῖου προῆλθον τὰ πάντα, ἐξεδηλοῦτο κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῶν μυστηρίων εἰς τὸν μεμυημένον εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτόν ἑβδομον βαθμόν. Ὡς ἐκ τούτου ἔφερον τό ὄνομα μέ τό ὁποῖον προσεπάθουν νά περιγράψουν τραυλίζοντες τό ὑψιστον θεῖον ὅν πού δέν ἔχει ἀρχὴν καί τέλος. Ὅπως ὁ θεῖος πατήρ εἶναι ἡ βᾶσις τῆς δημιουργίας καί συντηρεῖ τό πᾶν, ἔτσι καί οἱ «πατέρες» τῶν μυστηρίων ὠφείλον νά καταστοῦν βᾶσις τῆς νέας δημιουργίας, τὴν ὁποίαν καλεῖται ἡ ἀνθρωπότης νά ἀκολουθήσῃ καί νά δεχθῇ.

Ἐπρεπε νά φροντίζουν διά τήν πνευματικήν, τήν ψυχικήν καί φυσικήν ὑπαρξιν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀσφαλῶς δέν εἶναι εὐκόλον εἰς τάς ἡμέρας μας νά σχηματίσωμεν ζῶσαν παράστασιν τῆς ἀληθοῦς σημασίας τῆς βαθμίδος αὐτῆς τῆς μυήσεως, ὅπως τήν ἐθεώρουν τότε κατά τήν ἐποχήν τῆς ἀκμῆς τῶν μυστηρίων. Σήμερον ἔχει κανεῖς ἀπό τάς ἀντιλήψεις ἐκείνας μόνον μίαν συγκεχυμένην φαντασίαν καί τοῦτο διότι δέν γνωρίζει τάς πνευματικές προϋποθέσεις καί πραγματικότητας τῶν μυστηρίων. Ἐπειδὴ δέ ἡ κοινὴ γνώμη θεωρεῖ ἀδύνατον κατά τήν σημερινήν ἐποχήν τήν ὑπαρξιν τέτοιων μεμνημένων, πιστεύει ἀναδρομικῶς ὅτι καί κατά τό παρελθόν δέν ὑπῆρχον. Ἀλλά ὡς ἀπαντήση εἰς τό ἐρώτημα:

Ἀπό ποίους ἰδρύθηκαν λ.χ. αἱ μεγάλαι Θρησκεῖαι; Ἀσφαλῶς πρέπει νά ἀποδοθοῦν αὗται εἰς τοιούτους πατέρας τῶν μυστηρίων καί μεμνημένους.

Ἀλλά κατά τάς ἐν λόγῳ ἰδρύσεις τῶν θρησκειῶν δέν ἐπρόκειτο μόνον περί θρησκευτικῶν ὑποθέσεων. Πάντοτε συνωδεύοντο αὗται καί ἀπό πολιτιστικά, καλλιτεχνικά καί ἐπιστημονικά στοιχεῖα. Παράδειγμα τούτου εἶναι τό ὅτι καί σήμερον τρεφόμεθα μέ τόν ἄρτον ὁ ὁποῖος παρεσκευάσθη ἀπό τοὺς μεγάλους μεμνημένους τῆς Περσίας.

Διότι τότε ὑπό τήν καθοδήγησιν τῶν ἱερέων ἐκαλλιεργήθησαν τὰ δημητριακά, τὰ ὁποῖα καί σήμερον ἀκόμη ἀποτελοῦν τήν βάσιν τῆς διατροφῆς μας.

Τόσον εὐρεῖα ἦτο ἡ δρᾶσις τῶν μεμνημένων «πατέρων». Δέν περιωριζέτο μόνον εἰς θρησκευτικές καί ἰδεατάς ἀξίας, ἀλλ' ἐπέτεινέτο μέχρι τῆς βάσεως τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου. Βέβαια ἀργότερον αἱ γνήσαι πηγαὶ τῶν μυστηρίων ἐστείρευσαν καί οὐδεῖς πλέον ὁμιλεῖ διά τάς προαναφερθείσας μεγάλας πράξεις. Ἀπό τήν πνευματικήν ἰσχύν τοῦ «πατρός» ἀπέμεινε μόνον ἓνα ξηρόν ὄνομα. Τοῦτο μόνον ἐξωτερικῶς ἐνθυμίζει τήν ἐποχήν τῆς ἀκμῆς τῶν μεμνημένων. Τελευταία ἀνάμνησις τοῦ ὀνόματος, ἀλλά καί αὐτὴ ὡχρά καί ἀμυδρά, εἶναι ἡ συνήθεια νά ἀποκαλῆται «πατήρ» ὁ καθολικὸς κληρικὸς τῶν μοναχικῶν ταγμάτων.

Ἄς σημειωθῇ ὅτι καί αἱ ἑπτὰ βαθμίδες τῆς χειροτονίας τῶν καθολικῶν ἱερέων (Ὁσιτάριος, λέκτωρ, ἐξορκιστής, ἀκόλουθος, ὑποδιάκονος, διάκονος, πρεσβύτερος), ἀποτελοῦν ἓν τελευταῖον ὑπόλειμμα ἀναμνήσεως τῶν ἑπτὰ βαθμίδων μυήσεως τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων.

Ἀλλά καί τόν ὀρθόδοξον ἱερέα ἀποκαλοῦμεν «πατέρα». Καί ὁ διαμαρτυρόμενος ἱερεὺς χαρακτηρίζεται ὡς «πνευματικὸς πατήρ».

ὁ ὁποῖος ὀφείλει νά φροντίζει διὰ τὰ «τέκνα» του. Ἀλλά καί τοῦτο εἶναι μία μακρυνή ἀπήχησις τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος καί δέν δίδει οὔτε ἀμυδράν ἰδέαν τῆς οὐσίας τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου ἐβδόμου βαθμοῦ τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων.

Εἰς τήν λατρείαν τοῦ Μίθρα ὑπῆρχον ὑπεράνω τοῦ βαθμοῦ τοῦ «πατρός» καί μερικοί «ἀνώτεροι ποιμένες», οἱ ὁποῖοι κατὰ εὐρεθείας ἐπιγραφάς ἔφερον τόν τίτλον «PATER PATRUM» ἢ «PATER PATRATUS» δηλ. «πατήρ πατέρων». Οἱ «πατέρες πατέρων» ὑπῆρξαν ἐκεῖνοι οἱ ὀλίγοι οἱ ὅποιοι, κατὰ τήν ἐποχήν τοῦ λυκόφωτος τῶν καταπιπτόντων μυστηρίων, ἦσαν εἰς θέσιν νά εἰσδύσουν διὰ πραγματικῆς μυσσεως εἰς τοὺς ὑπερβατικούς καί ὑπερφυσικούς κόσμους. Ἐχαιρον μεγάλου σεβασμοῦ καί αὐθεντικότητος, διότι οἱ πιστοί ἐπίστευον ὅτι εἰς τὰς πράξεις των καί εἰς τήν καθόλου δρᾶσιν των ἔβλεπον τήν θέλησιν τῆς θεότητος.

Ἰδιομορφίαν παρουσίαζαν αἱ μυήσεις πού ἐγίνοντο τόν Μάρτιον ἢ τόν Ἀπρίλιον κατὰ τόν χρόνον τοῦ Πάσχα τῶν χριστιανῶν καί αἱ ὁποῖα ἦσαν συνδεδεμέναί μέ ὠρισμένας λατρευτικὰς ἐνδουμασίας.

Ἀκόμη καί προσωπίδας ζῶων ἔφερον οἱ μεμνημένοι ὠρισμένων βαθμῶν. Π.χ. οἱ τοῦ πρώτου βαθμοῦ ἔφερον προσωπίδα κόρακος καί τοῦ τετάρτου βαθμοῦ λέοντος (ITTENWEILER πλησίον τοῦ Στρασβούργου, KONJICA εἰς Βοσνίαν).

Ἐναις χριστιανός τοῦ 4ου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος θά εἶχεν ἀσφαλῶς γνῶσιν τῶν συνηθειῶν αὐτῶν, τὰς ἐχρησιμοποίησεν εἰς τόν ἀγῶνα του ἐναντίον τῆς θρησκείας τοῦ Μίθρα. Οὕτως, εἰς ἕνα ἔργον τό ὁποῖον συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν γραπτῶν τοῦ Αὐγουστίνου καί ἀπεδίδετο προηγουμένως εἰς τόν Ἀμβρόσιον (ἀλλά ἐγράφη ὑπό ἄλλου συγγραφέως) ἀναφέρεται:

«Οἱ μὲν κτυποῦν μέ τὰ πτερά των ὅπως τὰ πουλιά καί μιμοῦνται τήν φωνήν τοῦ κόρακος, οἱ δέ βρυχωῦνται ὅπως οἱ λέοντες. Βλέπει λοιπόν κανεῖς πῶς ἐκεῖνοι πού ὀνομάζουν τοὺς ἑαυτοὺς των σοφοὺς, ἐγίναν ὑβριστικῶς τρελλοί».

Δέν εἶναι γνωστόν πόθεν ἔχει ὁ γράφων τὰς γνώσεις του, ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ἐκ τῆς περιγραφῆς ἐνὸς αὐτόπτου μάρτυρος ἢ ἀπὸ δευτέρου ἢ τρίτον χέρι. Ἴσως πρέπει νά ὑποτεθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ἐνὸς ὑπερβολικοῦ κειμένου γραφέντος ὑπὸ τό κράτος θρησκευτικοῦ, χριστιανικοῦ ζήλου. Ἡ περιγραφή τῆς ἀπομιμήσεως τῆς φωνῆς τῶν ζῶων ἀνάγεται ἐνδεχομένως εἰς τήν ἰσχυράν ἀναφώνησιν λατρευτικῶν λέξεων καί κραυγῶν. Τούναντίον φαίνεται ὅτι οἱ φέροντες προσωπίδα κόρακος εἶχον καί πτερά.

Διὰ διαφόρους λόγους πρέπει νά ὑποτεθῇ ὅτι οἱ ἑπτὰ βαθμοί

μυήσεως εἶχον, κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῶν Μιθραϊστών, σχέσιν μέ τούς ἑπτὰ πλανήτας. Ἡ υπόθεσις αὐτή ἐπιβεβαιοῦται ἀπό πολλά εὐρήματα. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς ὑπό καί παρά τήν ἀψίδα τοῦ S. PRISCA εἰς τόν Ἀβεντίνον λόφον τῆς Ρώμης, εὐρέθη Μιθραϊον τό ὁποῖον προέκυψεν ἐκ μετασκευῆς ἑνός ἀνακτόρου οἰκοδομηθέντος πρό 100 ἐτῶν. Ὑπάρχουν λόγοι νά ὑποτεθῇ ὅτι τό ἀνάκτορον αὐτό ἀνῆκεν εἰς τόν αὐτοκράτορα Τρωϊανόν. Σημαντικώταται εἶναι αἱ ἐπὶ τῶν τοίχων ζωγραφικαί. Μεταξύ αὐτῶν εὐρίσκονται ἀπεικονίσεις βαθμούχων μέ τούς τίτλους των καί μέ ἐπιγραφάς αἱ ὁποῖαι ἀναφέρουν τόν ἐκάστοτε βαθμόν τόν ὁποῖον καί φέρουν εἰς συνάρτησιν μέ ἓνα πλανήτην. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρεται ὁ στίχος διὰ τόν τρίτον βαθμόν: «NAMA MILITIBUS TUTELA MARTIS». Ἡ λέξις «NAMA» ἔχει περσικὴν καταγωγὴν καί σημαίνει: Τιμή, σεβασμός. Ἐδῶ ἐκφράζεται ἕνας πανηγυρικός Χαιρετισμός: «Τιμή (σεβασμός) εἰς τούς μαχητάς οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται ὑπό τήν προστασίαν τοῦ Ἀρεως».

Ὁ στίχος ποῦ ἀναφέρεται εἰς τόν «πατέρα» εἶναι ὁ ἑξῆς:

«Τιμή (σεβασμός) εἰς τούς πατέρας ἀπό τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται ὑπό τήν προστασίαν τοῦ Κρόνου». Συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιγραφάς οἱ βαθμοὶ καί οἱ ἀντίστοιχοι πλανῆται εἶναι:

κόραξ-σελήνη
κρύφιος-Ἀφροδίτη
μαχητής-Ἄρης
λέων-Ζεὺς
πέρσης-Ἑρμῆς
ἡλιοδρόμος-ἥλιος
πατήρ-Κρόνος

Περισσότερας πληροφορίας διὰ τούς ἑπτὰ βαθμούς μᾶς δίδουν εὐρήματα εἰς τό «MITREO DI FELICISSIMO» τῆς Ὀστίας τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ 3ου αἰῶνος. Εἰς τό δάπεδον τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ εὐρίσκονται μῶσαικά μέ οἰκοσημικά ἐμβλήματα τῶν ἑπτὰ βαθμῶν. Τά εὐρήματα αὐτά μᾶς χορηγοῦν πολυτίμους συμπληρωματικὰς πληροφορίας πρὸς κατανόησιν τῶν Μιθραϊκῶν βαθμίδων μυήσεως ἀφ' ἑνός καί τῆς ἀντιστοιχίας των μέ τούς ἑπτὰ πλανήτας ἀφ' ἑτέρου. Ἐδῶ ὁ κόραξ (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ προαναφερθέντα εὐρήματα τῆς ἀψίδος τοῦ S. PRISCA) συνδέεται μέ τόν Ἑρμῆν. Πλησίον τῆς εἰκόνος τοῦ κόρακος ὑπάρχει μία ὕδρια ὡς καί τό κηρύκειον (ράβδος) σὺνηθες χαρακτηριστικόν τοῦ Ἑρμοῦ. Ἡ ράβδος αὐτή ἔχει δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καί μέ τὰς κεφαλὰς των πρὸς ἀλλήλους ἐστραμμένας.

Ὁ Ἑρμῆς, ὁ ταχυδρόμος τῶν Θεῶν ἀντιστοιχεῖ καλύτερον πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ βαθμοῦ τοῦ κόρακος, πρὺ ἔχει ὡς εἶδομεν μεταξύ ἄλλων καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς μεταβιβάσεως μηνυμάτων.

Τό βεβλαμμένον μωσαϊκόν παρουσιάζει ἓνα λαμπτήρα, ἓνα διάδημα καὶ μίαν δᾶδα. Φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ δὰς τοῦ γάμου, ἡ ὁποία ἴσως ἠνάπτετο κατὰ τὴν ἀφιέρωσιν, ὅταν ὁ «νυμφίος» (κρύ-φιος) συμβολικῶς νυμφεύεται μέ τόν Θεόν. Ὁ δεῦτερος αὐτός βαθμός τοῦ «κρυφίου» (νυμφίου) συνδέεται μέ τὴν Ἀφροδίτην, τὴν Θεάν ἡ ὁποία κατὰ τὰς ρωμαϊκὰς ἀντιλήψεις ἦτο ἡ προστάτις τῆς φιλικῆς συνδέσεως καὶ τοῦ συνασπισμοῦ (συμμαχίας). Ἐξ ἄλλου εἰς εἰκόνα εὑρεθεῖσαν εἰς S. PRISCA ὁ νυμφίος φέρει πέπλον.

Ἰσως τῆς μυήσεως εἰς τόν βαθμόν τοῦτον προηγοῦντο «ἱεραὶ πλύσεις» δι' ὕδατος. Ἡ θηλυκὴ ἀντιστοιχία τοῦ νυμφίου εἶναι ἡ «νύμφη», ποὺ εἶναι καὶ ἡ ὀνομασία διὰ τὰ ζωντανὰ ὄντα τῶν ὑδάτων τῶν πηγῶν, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν. Εἶναι δυνατὸν ἡ διπλὴ αὐτὴ σημασία νά ἐνυπάρχῃ εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις καὶ ἦθη, ποὺ συνέδεον τόν νυμφίον μέ τό ὑδάτινον στοιχεῖον.

Τὰ χαρακτηριστικά σήματα τοῦ τρίτου βαθμοῦ τοῦ «μαχητοῦ» ἦσαν: Λόγχη, περικεφαλαία καὶ στρατιωτικὸς σάκκος.

Προφανὲς εἶναι ἡ συμβολικὴ ὑπόδειξις τοῦ πλανήτου Ἀρεως ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ σημάτων. Ὁ στρατιωτικὸς σάκκος φαίνεται ὅτι εἶχε καὶ μίαν ἄλλην ἰδιαιτέραν σημασίαν ἀφοῦ ὁ «μαχητὴς» τοῦ S. PRISCA φέρει ὁμοίον σάκκον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τοῦ ὤμου. Ἰσως νά ἐσυμβόλιζεν ἡ εἰκὼν αὐτὴ ὅτι ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἓνας καλὸς «μαχητὴς τοῦ Θεοῦ» μέ τό νά ὑφίσταται τὰς τύχας τῆς ζωῆς μέ συγκατάβασιν. Μεταξὺ τῶν ἐπιγραφῶν εἰς S. PRISCA εἶναι καὶ ἡ ἀκόλουθος:

«ATQUE PERLATA HUMERIS TRELI MAXIMA DIVUM» δηλ.

«Καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων μου ἔφερα τὰ τεράστια μηνύματα τῶν Θεῶν».

Ὁ στρατιωτικὸς σάκκος τόν ὁποῖον ἔφερεν ὁ «μαχητὴς» συμβολίζει ἐδῶ τό βάρος τῆς πνευματικῆς εὐθύνης μέ τὴν ὁποίαν ἐπεφορτίσθη ὁ «μαχητὴς τῆς πίστεως». Ἀλλὰ δύο ἐπιγραφαὶ ἀπὸ τόν S. PRISCA εἶναι αἱ ἐξῆς:

«DULCIA SUNT FICATA AVIUM SED CURA GUBERNAT»

«Εἶναι γλυκὺ τό ἦπαρ τῶν πτηνῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ μόχθος μᾶς δια-παιδαγωγεῖ».

Τό ἦπαρ τῶν πτηνῶν ἐθεωρεῖτο καὶ τότε ὡς ἐξαιρετικὸ φαγητό. Ἐδῶ νοοῦνται αἱ ὑλικάι ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς καὶ εἶναι γλυκεῖαι.

“Ὅμως μόνον οἱ ἀγῶνες τῆς ζωῆς μᾶς προάγουν καί μᾶς φέρουν πρὸς τὰ ἔμπρός. Ἡ ἄλλη ἐπιγραφή λέγει:

«NUBILA PER RITUM DUCATIS TEMPORA CUNCTI».

«Δύσκολους καιροὺς ὑποφέρομεν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν ἱεράν λατρείαν».

Ἡ παράστασις εἰς S. PRISCA δεικνύει τὸν «μαχητὴν» κρατοῦντα τὴν οὐράν τοῦ ἐνδύματος τοῦ προπορευομένου «λέοντος».

Ἐπὶ τοῦ μωσαϊκοῦ τῆς OSTIA ὑπάρχουν τὰ ἐμβλήματα τοῦ τετάρτου βαθμοῦ δηλ. τοῦ «λέοντος». Ἐνα πτύον (φτυάρι) φωτιᾶς, ἓνα σίστρον καί μία δέσμη κεραυνῶν. Τὸ σίστρον εἶναι λατρευτικόν ὄργανον αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς («κρόταλον τῆς Ἰσιδος»). Ἀποτελεῖται ἀπὸ μεταλλικόν ὡσεὶδῆ κρίκον στερεωμένον ἐπὶ λαβῆς καί ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται μεταλλικαὶ μικραὶ σιδηραὶ ράβδοι πού εἶναι δυνατόν νά μετατοπισθοῦν καί νά κινοῦνται, ὁπότε προκαλεῖται κατὰ τὸν χορὸν ἐκκωφαντικός θόρυβος. Ἡσχέσις τοῦ μέ τὸν βαθμὸν τοῦ «λέοντος» δέν εἶναι σαφής.

Τοῦναντίον ἡ δέσμη τῶν κεραυνῶν δηλοῖ τὴν σχέσιν τοῦ βαθμοῦ πρὸς τὸν Δία. Τὸ φτυάρι τῆς φωτιᾶς δηλοῖ ὅτι ὁ «λέων» εἶναι φορεὺς τοῦ στοιχείου «πῦρ». Φαίνεται ὅμως ὅτι καί εἰς τὴν πραγματικότητα ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ ἐργαλεῖον αὐτό, διότι εὐρέθησαν παρόμοια εἰς τὰ Μιθραῖα τοῦ HEDDERNHEIM καί τοῦ CARRANBURGH.

Μεταξὺ τῶν ἐπιγραφῶν εἰς S. Prisca ὑπάρχει καί ἡ ἀκόλουθος:

«ACCIPE THURICREMOS, PATER, ACCIPE, SANKTE, LEONES».

«Λάβε, πάτερ, ἅγιε, λάβε τοὺς θυσιάζοντας θυμιάματα λέοντας».

καί ἄλλη ἐπιγραφή, ἴσως συνέχεια τῆς προηγουμένης:

«PER QUOS THURADAMUS, PER QUOS CONSUMIMUR IPSI».

«Δι’ ἐκείνην πού ἀνάπτομεν θυμίαμα, δι’ ἐκείνην θά καταστραφῶμεν (διὰ τοῦ πυρός) καί ἡμεῖς οἱ ἴδιοι».

Εἰς τὰς λατρευτικὰς τελετὰς οἱ «λέοντες» προσέφερον τὰ θυμιάματα καί τὰς θυσίας. Ἐν σχέσει μέ αὐτὰ πρέπει νά γίνῃ μνεῖα καί μᾶς παραστάσεως τοῦ AION μέ τὴν κεφαλὴν λέοντος, ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται ρεῦμα ἀέρος καί πυρός, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνερριπίζετο τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ πῦρ. Εἰς αὐτὰς καί παρομοίας ἀλληγορίας ὑπονοεῖται ἴσως καί ἡ ἐρχομένη παγκόσμιος πυρκαϊά.

Εἰς τὰς ἀπεικονίσεις τῆς πανηγυρικῆς λιτανείας τοῦ S. PRISCA

ὁ «λέων» φέρει μακρὺν κατακόκκινον ὅπως τὸ πῦρ μανδύαν. Ἐνὰς ἐκ τῶν μεμυημένων «λεόντων» εἶναι κατὰ τοιοῦτον τρόπον ζωγραφισμένος ὥστε τὸ πρόσωπόν του εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὸν παρατηροῦντα, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν κυττάζῃ. Ἡ μυστηριώδης ἔκφρασις τοῦ προσώπου του δίδει τὸ αἶσθημα ὅτι ὁποῖος κυττάξῃ μετὰ προσοχῆς τὴν μορφήν αὐτήν, δέν πρόκειται νὰ τὴν λησμονήσῃ εὐκολα. Αὕτῃ εἶναι ἡ γνώμη τοῦ μελετήσαντος τὸν Μιθραϊσμον VERMASEREN.

Ὅπως ὁ νυμφίος ἦτο ἀντίστοιχος πρὸς τὸ ὕδωρ, ἔτσι ὁ λέων πρὸς τὸ πῦρ. Θὰ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Μίθρα θὰ συνεσχέτιζε καὶ τοὺς ἄλλους δύο βαθμοὺς τοῦ «κόρακος» καὶ τοῦ «μαχητοῦ» μέ τὰ «στοιχεῖα». Ὁ VERMASEREN ὑποθέτει ὅτι ὁ «κόραξ» ἦτο ἀντίστοιχος πρὸς τὸν ἀέρα καὶ ὁ «μαχητής» πρὸς τὴν γῆν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίστροφος ἀντιστοιχία θὰ ἦτο δυνατή. Ἐπειδὴ τὰ στοιχεῖα ποὺ διέθετομεν διὰ τοὺς δύο αὐτοὺς βαθμοὺς εἶναι ἐλάχιστα, θὰ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὰς ἀντιστοιχίας βαθμῶν καὶ στοιχείων λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν φυσικὴν καὶ λατρευτικὴν σειρὰν καὶ τάξιν. Θα ἔχωμεν τότε:

κόραξ — γῆ
κρύφιος — ὕδωρ
μαχητής — ἀήρ
λέων — πῦρ

Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀπόψεως αὐτῆς δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ κόραξ ἀπὸ τῆς καθαρῶς γῆινης πλευρᾶς ἐχρησίμευεν ὡς ἀγγελιοφόρος, ἐνῶ ὁ μαχητής ἦτο κατὰ κύριον λόγον μαχητής διὰ τοῦ λόγου, διαδιδόμενου διὰ τοῦ ἀέρος. Ἄλλως τε ἡ ἀρχαία διδασκαλία περὶ τῶν στοιχείων δέν ἐννοοῦσε ταῦτα ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἐννοιάν των, ἀλλὰ ὡς περιοχὰς τοῦ εἶναι, τὰς ὁποίας θὰ ἐχαρακτηρίζομεν μέ τὴν σημερινὴν ὁρολογίαν μας ὡς τὸ φυσικόν-ὀρυκτόν (ἄψυχον), τὸ ζῶν, τὸ ψυχικόν καὶ τὸ πνευματικόν. Κατὰ ταῦτα ἡ δρᾶσις τοῦ «κόρακος» ἀνεφέρετο εἰς τὸ ἄψυχον, ἡ τοῦ «κρυφίου» εἰς τὸ ζῶν, τοῦ «μαχητοῦ» εἰς τὸ ψυχικόν καὶ τοῦ «λέοντος» εἰς τὸ πνευματικόν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ συσχετισμός των βαθμῶν καὶ τῶν στοιχείων καθίσταται πλέον κατανοητός.

Τὰ ἐμβλήματα τοῦ βαθμοῦ τοῦ «πέρσου» ποὺ εὐρέθησαν ἐπὶ τῶν μωσαϊκῶν τῆς OSTIA εἶναι: ἡμισέληνος μέ ἀστέρια, ἓνα μικρὸ καὶ ἓνα μεγάλο δρεπάνι. Ταῦτα δηλοῦν τὴν συγγένειαν πρὸς τὴν σελήνην, ἡ ὁποία κατὰ τοὺς Πέρσας ἔφερε τοὺς καρπούς τῶν ἀγρῶν. Τὸ δρεπάνι εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἐμβλημα τοῦ Κρόνου. Καὶ αὐτὸ ἔχει σχέσιν μέ τοὺς καρπούς τῆς γῆς διότι μέ αὐτὸ θερί-

ζεται ὁ σίτος. Ἐπὶ τῆς εἰκόνας εἰς S. PRISCA φέρει ὁ «πέρσης» μακροῦς κλάδους ἢ στάχεις.

Ἐκεῖ εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἑρμοῦ.

Τὰ σήματα τοῦ «ἡλιοδρόμου» εἰς OSTIA εἶναι: πυρσός, ἀκτινωτός στέφανος (μέ ταινίας) καὶ μαστίγιον. Ὁ πυρσός καὶ ὁ ἀκτινωτός στέφανος δηλοῦν ἀναμφισβητήτως τὴν σχέσιν πρὸς τὸν ἥλιον. Τό μαστίγιον ἀπαντᾶται εἰς τὴν παράστασιν τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ ἄρματος.

Μέ αὐτό ἐξωθεῖ τοὺς ἡλιακοὺς ἵππους κατὰ τὴν πορείαν του ἐν τῷ οὐρανῷ. Διὰ τοῦ ἐμβλήματος τούτου χαρακτηρίζεται ὁ ἡλιοδρόμος ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ ἡλίου. Εἰς S. PRISCA ὑπάρχουν πλησίον του ὑδρόγειος φωτοστέφανος, βροχοφόρον νέφος, μελανίας καὶ ἀκτινωτός στέφανος. Φέρει ἴσχυρόν ἔνδυμα καὶ κιντρίνην ζώνην.

Τὰ ἐμβλήματα τοῦ «πατρός» εἶναι: δρεπάνι, φρυγικός σκοῦφος, ράβδος μεμνημένου καὶ δοχεῖον διὰ θυσίας. Τό δρεπάνι δεικνύει τὸν Κρόνον.

Ἐπὶ τῆς πλακὸς τοῦ βωμοῦ τοῦ DIEBURG φαίνεται ὁ Μίθρας ὡς «νέος Κρόνος» ποῦ συλλέγει τὴν συγκομιδὴν τοῦ κόσμου.

Ἄξιον προσοχῆς εἶναι ὅτι ἡ συνάρτησις τῶν βαθμῶν πρὸς ἀντιστοιχοῦς πλανήτας εἰς OSTIA καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ εἰς S. PRISCA ἔχουν ἀλλάξει σειρὰν εἰς τοὺς βαθμούς «ἡλιοδρόμου» καὶ «κόρακος».

Ἴσως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀρχομένης παρακμῆς τῶν μυστηρίων ἐπεκράτει ἀσάφεια περὶ τῶν πραγμάτων τούτων. Περιορίζοντο μόνον νὰ ἀντλοῦν ἀπὸ τὴν παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη δέν ὑπῆρχεν ἐμπιστοσύνη.

Ὅπως αἱ πολυάριθμοι λεπτομέρειαι τῆς κυρίας εἰκόνας τῆς λατρείας πρέπει νὰ ἐρμηνευθοῦν ὡς στοιχεῖα ὁλοκληρώνοντα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἔτσι καὶ αἱ ἑπτὰ βαθμῖδες τῆς μυήσεως εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἕνας ὁργανισμός, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ συνόλῳ του ἀναφέρεται εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἦδη κατὰ τὴν σχολίασιν τῶν διαφόρων βαθμῶν διαφαίνεται ἡ πλευρά αὐτῆς τῆς Μιθραϊκῆς μυήσεως. Γίνεται δέ ἀκόμη περισσότερον σαφὴς ἐάν παρατηρήσωμεν τὴν «ἀνθρωπολογίαν» τῶν μυστηρίων. Τό κυριώτερον χαρακτηριστικόν της εἶναι ἡ ἄποψις περὶ τοῦ πολυμελοῦς τῆς ἀνθρωπίνης ὀντότητος ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀριστοτέλην καὶ εἰς τοὺς Νεοπλατωνικοὺς. Βεβαίως ἐθεωρεῖτο ὁ ἄνθρωπος ὡς ἐνότης, μονάς, εἰς τὴν ὁποίαν ὁμῶς συνιητῶντο (ὡς εἰς μίαν ἐστίαν) αἱ πλέον διάφοροι περιοχαὶ καὶ ζῶναι τῆς ὑποστάσεως καὶ ὑπάρξεως τοῦ κόσμου.

Βέβαια αἱ διδασκαλίαι τῶν διαφόρων σχολῶν ἦσαν διαφορετικαί καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν κατὰ τιν τῶν μελῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ οὐσίας. Ὅμως καμμία σχολὴ δέν ἐθεώρει λ.χ. τὴν ψυχὴν ὡς ἓν ὃν μὴ διαίρετον καὶ συγκείμενον ἐξ ἑνὸς στρώματος καὶ μὴ σύνθετον.

Ὅλοι ὅμως αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ τῆς ἀρχαιότητος ἐσυμφώνουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓν διαφορικὸν ἀντίγραφον τοῦ μακροκόσμου. Ὅταν ὁ Ἀριστοτέλης διέκρινε μίαν «τροφοδοτίδα» μίαν «αἰσθανομένην» καὶ μίαν «σκεπτομένην» ψυχὴν (ἡ τελευταία ἐχωρίζετο πάλιν εἰς τὸ «δρῶν» μέρος — νοῦς ποιητικὸς καὶ εἰς τὸ «πάσχον» μέρος — νοῦς παθητικὸς) ἠκολούθει τὰς παλαιὰς πεποιθὲς τῶν μυστηρίων.

Διὰ τῆς «τροφοδοτίδος» καὶ τῆς «αἰσθανομένης» ψυχῆς λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος μέρος εἰς τὸ φυτικὸν καὶ ζωικὸν βασίλειον, ἐνῶ εἰς τὴν «δρῶσαν» καὶ «πάσχουσαν» ψυχὴν δηλ. εἰς τὸν «ποιητικόν» καὶ τὸν «παθητικόν» νοῦν ἐκδηλοῦνται ὠρισμένα βασίλεια τοῦ ὑπερβατικοῦ καὶ ὑπερφυσικοῦ Θείου κόσμου.

Ἡ διὰ τῶν ἐπτὰ βαθμίδων μυήσεως ποσὴ διδασκαλία τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων φαίνεται ὅτι θέλει νὰ δώσῃ ἓνα ὁμοίωμα ἀντίγραφον τῶν μελῶν τοῦτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ οὐσίας, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει μέρος εἰς τὴν σειρὰν καὶ κατὰ τιν τῶν φυσικῶν καὶ πνευματικῶν περιστάσεων καὶ ζωνῶν τῆς ὑποστάσεως καὶ υπάρξεως τοῦ κόσμου. Ἡ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅμως ἄποψις εἰς τὴν Μιθραϊκὴν διδασκαλίαν ἐπιτεταί μὲν τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης, βαίνει ἐν τούτοις καὶ πέραν ταύτης εἰς μερικὰ σημεῖα.

Αἱ τρεῖς βαθμίδες «πέρσης», «ἡλιοδρόμος» καὶ «πατήρ» ἀντιπροσωπεύουν τὸ ἀνθρώπινον ἀντίγραφον τῶν ὑψίστων πνευματικῶν-Θείων σφαιρῶν, ἡ προσωποποιήσις τῶν ὁποίων εἰς πολλὰς θρησκείας γίνεται αἰσθητὴ ὡς ἓν εἶδος Θείας Τριάδος. Εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ἡ Τριάς τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Εἰς τὰ μυστήρια ἐπεκράτει ἡ ἄποψις ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ διὰ τῆς μυήσεως δέκτης-μέχρις ἑνὸς ὠρισμένου βαθμοῦ-τῶν εἰδικῶν πνευματικῶν δυνάμεων αὐτῆς τῆς Τριάδος. Ἡ ἔννοια τῆς ὅλης διδασκαλίας συνίστατο εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῆς ὅλης φύσεως τοῦ μύστου.

Ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ πνεύματος ἔπρεπε νὰ τεθῇ ὄχι μόνον ἡ ψυχὴ (μέχρι καὶ τῶν τελευταίων ἀπαιχρώσεων της) ἀλλὰ καὶ αἱ δυνάμεις τῆς ζωῆς καὶ τὸ φυσικὸν σῶμα ποῦ ἔπρεπε νὰ καθαρθεῖν

μέχρι τοιούτου βαθμοῦ ὥστε νά καταστοῦν διαφανεῖς (δηλ. νά εἶναι δυνατόν νά γίνουν δέκται) διὰ τό Θεῖον.

Εἰς τήν ἰνδικήν ὁρολογίαν τό προῖόν τῆς μεταβολῆς τοῦ φυσικοῦ σώματος ὀνομάζεται: «ATMAN», τό τῆς μεταβολῆς τῶν δυνάμεων τῆς ζωῆς: «BUDHI» καί τό τῆς μεταβολῆς τοῦ ψυχικοῦ μέρους: «MANAS».

Εἰς τήν τριάδα αὐτήν ATMAN, BUDHI, MANAS ἐξεδηλοῦτο ἡ θεία τριάς τοῦ πατρός, τοῦ υἱοῦ καί τοῦ πνεύματος. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐνεσάρκωνε μέσα του τό στοιχεῖον ATMAN, ὠνομάζετο «πατήρ» εἰς τά Μιθραϊκά μυστήρια. Ὁ ἀνελθών μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ BUDHI ἐκαλεῖτο «ἡλιοδρόμος» καί ὁ ζωογονῶν καί ἀναζωπυρῶν μέσα του τήν δύναμιν τοῦ MANAS ἐλέγετο «πέρσης».

Ἡ τριάς τῶν τριῶν πρώτων βαθμῶν: κόραξ, κρύφιος, μαχητής ἦτο ἀντίστοιχος πρός τās φυσικάς ἀρχάς τοῦ φυσικοῦ σώματος, τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς καί τοῦ ψυχικοῦ μέρους. Εἰς τό μέσον μεταξύ τῶν δύο τριπλῶν ὁμάδων ἴσεται ὁ βαθμός «λέων» πού εἶχεν ὡς ἀποστολήν νά καλλιεργήσῃ, νά διαμορφώσῃ καί νά ἀναπτύξῃ τό εἰδικῶς ἀνθρώπινον στοιχεῖον τῆς ἀτομικῆς προσωπικότητος.

Ἔτσι τό σύνολον τῶν ἑπτά βαθμῶν ἀντεπροσώπευεν, οὕτως εἰπεῖν, τόν **τέλειον ἄνθρωπον**, ὁ ὁποῖος ἐξήντλησε καί ἔφερεν εἰς πλήρη ὠρίμανσιν ὅλας τās δυνατότητας καί τās ἐμφύτους ἱκανότητες τοῦ Εἶναι του, τῆς ὑπάρξεώς του, τῆς οὐσίας του.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Περίληψις ὁμιλιῶν τοῦ ἔτους 1963/64

εἰς Θεοσοφικὴν Στοάν ΑΘΗΝΑ

Ἡ Κάθαρσις

Πρόλογος (7.10.1963)

Ἐκ τοῦ ρήματος καθαίρω (καθαρίζω, ἀφαιρῶ τὸν ρύπον) προέρχεται ἡ λέξις.

Ὡς ψυχαὶ ἀνθρώπων εἰσέρχονται εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἐνσαρκούμεθα.

Κάθε μιά ψυχὴ ἔχει τὸ παρελθὸν τῆς, τὴν ἱστορίαν τῆς.

Ἐδῶ ἀπὸ τὰ παιδικὰ μας χρόνια ζοῦμε εἰς τὸ οἰκογενειακὸν μας περιβάλλον καὶ τὸ περιβάλλον τὸ ἐγγὺς ἡμῶν. Δεχόμεθα ἔτσι τὰς ἐπιδράσεις του.

Ἀργότερον μᾶς ἐπηρεάζει τὸ σχολεῖον, ὅπου καταβάλλεται προσπάθεια δημιουργίας ἡθους, ἀλλὰ καὶ ἡ κοινωνία ὁλόκληρος. Ἀπὸ τὰ μικρά μας χρόνια ἐμποτιζόμεθα μὲ ἰδέας παντός εἶδους. Βλέπομεν πράξεις ποικίλας τελουμένας ἐγγὺς ἡμῶν ἢ πληροφορούμεθα διὰ τὰ μακρὰν γινόμενα.

Ποία εἶναι ἡ ἠθικὴ ἀγωγή πού λαμβάνουν τὰ παιδιά, οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι ἀπὸ πολλὰς ἀπὸ τὰς εἰδήσεις τῶν ἐφημερίδων, ἀπὸ τὰ περιοδικά, ἀπὸ διάφορα φυλλάδια καὶ ἀπὸ τοὺς κινηματογράφους; Ἀτυχῶς αἱ πλεῖστα τῶν προσφερομένων ἰδεῶν ἢ τὰ ἐξιστορούμενα δὲν εἶναι ἠθικά, πολλὰς δὲ φορές εἶναι ἀπάνθρωπα. Ὁ πολὺς κόσμος μοιραίως ἐπηρεάζεται ἀπὸ ὅλα αὐτά. Οὕτω ὀλίγοι ἄνθρωποι εἰς τὴν κοινωνίαν εἶναι δίκαιοι, ὀλίγοι ἀγαποῦν, ὀλίγοι εἶναι τὸν νοῦν ἐλεύθεροι. Οἱ ὀλίγοι ἰδεολόγοι παρέρχονται ὅλα αὐτά μὲ λύπην διὰ τὴν κατάπτωσιν τῶν συνανθρώπων των.

Ἐν τῇ κοινωνίᾳ βιοῦντες ἐπηρεαζόμεθα κατ' ἀνάγκην, ἰδίως ὅταν ἡ ψυχὴ δέν εἶναι ὠρῖμος, δέν εἶναι ἰσχυρά. Συμμεριζόμεθα τὰς ἰδέας τοῦ περιβάλλοντος. Τελοῦμεν πράξεις μὲ ὑπόδειγμα τὸν κοινωνικὸν ἄνθρωπον, βυθιζόμεθα εἰς τὰ παραδεδεγμένα. Ἀποδεχόμεθα τὰ πλεῖστα, πολλάκις ἀβασανίστως. Τὸ περιεχόμενον τῆς συνειδήσεώς μας ἀποβαίνει χαμηλόν, πολλάκις κακὸν ἀντιφυσικόν.

Ὀλίγοι ψυχαὶ ἀντιδρῶν, ἴσως αἱ ὠριμοὶ καὶ ἀνθίστανται. Ζητοῦν κάτι διαφορετικόν. Ζητοῦν ν' ἀνυψωθοῦν, νὰ φύγουν ἀπὸ τὰ κοινῶς παραδεδεγμένα. Ζητοῦν πρὸς τοῦτο βοήθειαν. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους αἱ τοιαῦται ψυχὰ κατέφευγον εἰς τὰ Μυστήρια.

Σήμερον ζητοῦν βοήθειαν ἀπὸ διαφόρους ἰδεολογικοὺς κύκλους. Ἐναις ἰδεολογικός κύκλος εἶναι καὶ ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία. Αὕτη καλεῖ εἰς τὰς τάξεις της ἀνθρώπους καλῆς θελήσεως, εἰλικρινεῖς, ἀγαπῶντας τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐρεῦνης καὶ τοῦ στοχασμοῦ. Ζητοῦντας τὴν ἀρετὴν.

Μέσα εἰς τὴν Θεοσοφικὴν Ἑταιρίαν λειτουργεῖ καὶ ἡ Στοά «Ἀθηνᾶ». Ἐργάζεται μέσα εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας καὶ μέ ἐιδικόν σκοπὸν τὴν μελέτην τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πνεύματος, τῆς ἑλληνικῆς σοφίας, τῆς ἑλληνικῆς Θεοσοφίας. Πέρυσι ὅταν ἐμελετοῦσαμε τὴν Ἑλληνικὴν Μυθολογίαν, ἐπιμόνως ἐγινε λόγος περὶ τῆς ἀξίας τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ κάθαρσις τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, ὁ ἐξαγνισμὸς της. Καὶ ἔτσι ἀπεφασίσθη ν' ἀφιερῶσουμε τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος, τοῦ βασικοῦ διὰ κάθε ἀνθρώπον, ὅστις ἐπιζητεῖ τὴν πνευματικὴν του πρόοδον.

Τί νοεῖται **κάθαρσις** εἶναι εὐνόητον: Νὰ ἀποβάλλῃ ὁ ἀνθρώπος τὰς κακίας πού φέρει. Καὶ ἐκείνας τὰς ὁποίας ἐκ τῆς ψυχικῆς του ἀτελείας φέρει καὶ ὅσας ἔχει ἀποκτήσῃ ἐκ τῆς κοινωνίας. Ν' ἀγαπήσῃ τὸν ἀνθρώπον ὅστις εἶναι μία ἀξία μέσα εἰς τὴν φύσιν. Ὅστις εἶναι ἄξιος σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης. Νὰ ἀποβάλλῃ τὰ πάθη τῆς ἀτελοῦς του φύσεως. Νὰ νικήσῃ τὸ πολύμορφον τέρας τοῦ ἐγῶϊσμοῦ. Νὰ διαπεράσῃ τὸ φοβερόν φράγμα τῶν προλήψεων, φιλοσοφικῶν, δογματικῶν ἢ ἐπιστημονικῶν, πού τόσον δεσμεύουν τὸν νοῦν. Νὰ ὑπερνικήσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς δεισιδαιμονίας, πού συστέλλουν τὴν ψυχὴν.

Ὁ οὕτω κεκαθαρμένος ἀποβαίνει ἀγνός, ἀμιγῆς ἀπὸ παντός ρύπου, ψυχικοῦ καὶ νοητικοῦ. Ἐκδηλοῦνται ἀπὸ τὴν ψυχὴν του ὡς νόμοι, ὡς ἰδιότητες αὐτῆς, ὡς συναισθήματα πλέον ἢ ἀγάπη διὰ πάντας (ὡς νόμος φυγοκεντρικὸς τῆς ψυχῆς), ἡ ἐλευθερία, ἡ αὐτοτέλεια (ὡς νόμος κεντρομολικός τῆς ψυχῆς) καὶ ἡ δικαιοσύνη, πού εἶναι ὁ συγκερασμὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Ἔτσι ὁ ἀγνός δύναται νὰ ἀτενίσῃ μέ ἐλπίδας πρὸς τὴν ψυχικὴν του πρόοδον. Πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ὁποίαν ὅρια δέν ὑπάρχουν.

Εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἠθικῆς οἱ λόγοι δέν ἔχουν ἀξίαν. Περιγράφουν, ἀποσαφηνίζουν, ὀρίζουν. Καὶ αὐτὸ βέβαια κάτι εἶναι. Ἡ ἀρετὴ δέν διδάσκεται. «Οὐ διδακτὴ, ἀλλὰ θεῖνι μοίρᾳ παραγίνεται τοῖς ἀνθρώποις», καθὼς ἔγραψεν ὁ Πλάτων. Χρειάζεται δηλαδὴ διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ ἀρετὴ ὠριμότης ψυχῆς.

Διὰ νὰ διδαχθῇ ἡ ἀρετὴ εἰς ἀνθρώπους μὴ ἐπαρκῶς ὠρίμους

τήν ψυχὴν, ἴσως μόνον διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ διδάσκοντος θά ἦτο δυνατόν νά προκύψῃ ὠφέλιμον ἀποτέλεσμα. Οἱ τοιοῦτοι ὁμῶς διδάσκαλοι εἶναι πρᾶγμα πολὺ σπάνιον.

Ὁ ἐξαγνισμός, ὁ ἐνάρετος, «καὶ ἠθικός βίος, ἀποτελεῖ ἀτομικόν ἔργον ἐκάστου. Προσπάθειαν δύσκολον, ὅχι ὁμῶς ἀδύνατον. Ἄρκεῖ αὕτη νά γίνεται μέ πόθον ἐνθερμον, χωρίς ὑπολογισμόν καί ὑστεροβουλίαν. Χρειάζεται ὁμῶς ψυχὴ ὠριμος καί νοῦς ρωμαλαῖος.

Ἡμεῖς τό τονίζομεν, μόνον περιγραφάς ἀποσαφηνίσεως καί ὀρισμούς θά δώσωμεν.

Ἐκεῖνο τό ὁποῖον θά πρέπει ἀπό τοῦδε νά σημειωθῇ εἶναι ὅτι ἀρετὴ καί ἠθικὴ, εἶναι δύο ἔννοιαι διάφοροι, αἵτινες ὁμῶς συμπορεύονται. Ἡ ἀρετὴ ἀφορᾷ τόν ἀτομικόν τρόπον ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῷ ἡ ἠθικὴ τὰς ἐκδηλώσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Ἡ ἔννοια τῆς ἀρετῆς (21.10.1963)

Ὡς καί εἰς τὴν προηγούμενην ἐλέχθη, τὰ ὅσα ἐφέτος πρόκειται νά λεχθοῦν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς καθάρσεως δέν ἀποτελοῦν διδασκαλίαν οὔτε κήρυγμα ἠθικῆς. Γνωρίζομεν καλῶς ὅτι ἡ ἀρετὴ δέν διδάσκεται διὰ λόγων. Μόνον διὰ τοῦ παραδείγματος, ἐν ἔργοις, τοῦ διδάσκοντος θά ἡδύναντο τὰ λεγόμενα νά ἔχουν ἀγαθὴν τινὰ ἀπήχησιν. Ἀλλὰ ποῖος θά ἡσθάνετο τόν ἑαυτὸν του ἱκανόν νά πράξῃ τοῦτο; Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀκούοντας, τότε θά ἀπεκόμιζαν ἐκ τῶν λεγομένων ὠφέλειαν ἐάν αἱ ψυχαὶ των ἦσαν ὠριμοὶ νά δεχθοῦν τὰς ἀρχάς τῆς ἀρετῆς καί ἠθικῆς. Ἡ ψυχικὴ ὠριμότης γεννᾷ τόν πόθον πρὸς αὐτοβελτίωσιν. Διὰ τοῦτο ἀξίαν ἔχει ἡ ἀτομικὴ ἐκάστου προσπάθεια, μέ ἐπιμονήν, ὑπομονήν καί ἐνθουσιασμόν. Μὲ εἰλικρινῇ ἐπιθυμίαν διὰ μίαν καλλιτέραν πνευματικὴν αὖριον. Εἰς τό νά ἀποβῇ ὁ ἄνθρωπος ἀξιος τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, ἐνάρετος καί χαριτωμένος. Ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον: «Ὡς χαρίεν ἄνθρωπος ὅταν ἄνθρωπος ᾖ».

Κατὰ τὴν ἐπιστήμην καί τὴν φιλοσοφίαν ὁ ἄνθρωπος ὁργανικῶς καί νοητικῶς ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα τῆς δημιουργίας ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ἀλλὰ ἡ ἐκτενερικὴ φιλοσοφία τοποθετεῖ τόν ἄνθρωπον καί εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα μιᾶς ἀπεράντου κλίμακος πνευματικῆς, ἧς ὅρια δέν ὑπάρχουσι. Ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης καταστάσεως ἡ ἐξαγνισμένη ψυχὴ δύναται νά ἐπιχειρήσῃ ἐξόρμησιν πνευματικὴν ἣτις θά τῆς ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπολύτρωσιν. Τὴν ἀθανασίαν τοῦ πνεύματος. Τοῦτο ὑπενόουν οἱ Πυθαγόρειοι ὅταν ἔλεγον ὅτι «οἱ ἄνθρωποι εἰ-

ναί πρόγονοι τῶν Θεῶν». Τοῦτο ἀλληγορικῶς διατυποῦται καί ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μυθολογίᾳ μέ τήν εἰκόνα ὅτι ἡ Γαῖα ἐγέννησε τοὺς Τιτάνας καί ἐκ τῶν Τιτάνων ἐγεννήθησαν οἱ Θεοί. Ὁ Κρόνος καί ἡ Ρέα ἦσαν Τιτάνες. Τιτάνες εἶναι οἱ ἄνθρωποι. Εἰς ἄλλας εἰκόνας ἡ Μυθολογία τοποθετεῖ Τιτανίδας ὡς μητέρας τῶν Ἑρῶων καί τῶν Θεῶν. Ὁ ἥρως Ἡρακλῆς ἦτο υἱός τῆς τιτανίδος Ἀλκμήνης καί τοῦ Θεοῦ Διός. Οἱ Θεοί δέ Ἀρτεμις καί Ἀπόλλων τέκνα τῆς τιτανίδος Λητοῦς καί τοῦ Θεοῦ Διός.

Διά τήν πνευματικὴν ὁμως ἀνέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτοῦνται ἐκ μέρους τοῦ ἡρωϊσμοῦ. Ν' ἀφίση τόν παλαιόν ἄνθρωπον καί νά μεταμορφωθῇ εἰς νέον ἄνθρωπον, ἐνάρετον, ἠθικόν, ἐλεύθερον καί φωτεινόν. Τό ἔργον τοῦτο εἶναι μέν λίαν δυσχερές, ὄχι ὁμως καί ἀδύνατον. Ἰδοὺ τί ἔγραφεν ἄλλοτε σχετικῶς ἓνας ἰδεολόγος καί φιλοσοφημένος ἄνθρωπος, ὁ Ἰωάννης Βασιλῆς: «Διά νά φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τό σημεῖον τοῦ καθαρμοῦ πρέπει νά καταβάλλῃ πολλοὺς κόπους, προσπαθείας ἀόκνους. Νά ὑποστῇ δοκιμασίας φρικτάς, πόνους ἀφαντάστους, διότι ἐγκαταλείπει μετὰ δυσκολίας μίαν ζωὴν, ἓνα παρελθόν ἕξων καί συνηθειῶν αἰτινες ἐν μέρει τόν τέρπουν.

Καταστρέφει μίαν κατάστασιν παλαιάν, ἓνα ἠθικόν καί ἰδεολογικόν κόσμον φανταστικόν ἴσως, ἀνώμαλον ναί, πολυκύμαντον ναί, ἀλλά μεθ' οὗ εἶχε δεσμούς δουλείας αἰώνων, καθ' οὓς ἡ ψυχὴ τοῦ ἐξοικειώθη μέ τήν ὕλην καί τό σκότος. Πάντα ταῦτα πρέπει ὁ ἄνθρωπος-μύστης νά ἐγκαταλείψῃ, νά θραύσῃ τοὺς παλαιούς δεσμούς, νά πῇ τό ὕδωρ τῆς λήθης τῆς προγενεστέρας ζωῆς».

Ὡς ἐλέχθη ἡ ἀρετὴ ἀφορᾷ τόν ἀτομικόν τρόπον ζωῆς τοῦ ὄντος, ἔχει ἔννοιαν κεντρομολικὴν. Προβάλλεται λοιπόν τό ἐρώτημα ἐάν ὁ ἀτομικὸς τρόπος ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ ἴδιος. Ἡ ἀπάντησις ἐν προκειμένῳ εὐλογον εἶναι ὅτι, εἶναι ἀρνητική. Τοῦτο πᾶς τίς ἀντιλαμβάνεται ἐκ τῆς καθημερινῆς πείρας.

Ὁ ἀτομικὸς τρόπος ζωῆς τοῦ κάθε ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται ἐκ διαφόρων παραγόντων, κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ βιολογικὴ κληρονομικότης, αἱ διάφοροι ἐπιδράσεις τοῦ περιβάλλοντος (οἰκογένεια, σχολεῖον, ἐπάγγελμα, κοινωνία) καί ἡ ψυχικὴ ἡλικία, ἡ ψυχικὴ ὠριμότης ἐκάστου.

Ὁ τελευταῖος οὗτος παράγων εἶναι ἀποφασιστικός. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ψυχικῶς ὠριμος ἤμπορεῖ νά κατανικήσῃ τὰς βιολογικάς αὐτοῦ ἀτελείας ἢ νά ἀρθῇ ὑπεράνω τῶν ἐπιδράσεων τοῦ περιβάλλοντος.

Πολλὰ πρὸς τοῦτο ὑπάρχουν ἱστορικὰ παραδείγματα. Θά ἀναφέρωμεν τρία: Τό τοῦ Σωκράτους, ὅστις ἐνίκησε τὰς ἐκ τῆς κλη-

ρονομικότητος αὐτοῦ ἀτελείας του, τό τοῦ Ἐπικτήτου (τῆς νεωτέρας Στοᾶς 50-117), ὅστις δοῦλος ὦν ἀπελευθέρως, κατέστη ὑπέρτερος τῶν ἐπιδράσεων ἃς εἶχεν ὑποστῆ ἐκ τοῦ περιβάλλοντος εἰς τό ὁποῖον ἐζησεν. Καί τό τοῦ Βύρωνος ὅστις ἠμπόρεσε καί ἐνίκησε καί τήν κακίην αὐτοῦ κληρονομικότητα καί τό οἰκογενειακόν καί κοινωνικόν αὐτοῦ περιφ' ἄλλον.

Ἡ ἀρετή, ὡς εἵπομεν, ἀφορᾷ τόν ἀτομικόν τρόπον ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλά τί εἶναι ἀρετή; Ἐτυμολογικῶς ἡ λέξις προέρχεται ἐκ τοῦ «ἄρω» ὅπερ εἶναι ρίζα τοῦ ρήματος «ἀραρίσκω» δηλαδή ἀρμόζω. Ἀρετή ὁθεν εἶναι τό ἀρμόζον, συνεκδοχικῶς δέ ἡ δύναμις τοῦ ἀσκεῖν τό ἀρμόζον. Τό ἀρμόζον ὅμως ἀντικειμενικῶς καί ἀπολύτως εἶναι ἓν, ὄχι πολλά. Τοῦτο τό ἓν θά ἀναζητήσωμεν καί θά εὕρωμεν μόνον εἰς τήν ἐν τῇ Φύσει πραγματικότητα. Ἐκεῖ μόνον εὐρίσκεται τό ἀπόλυτον, τό ἀντικειμενικόν, ὅπερ εἶναι ἀνεξάρτητον τῆς ἀνθρωπίνης ὁκειμενικότητος.

Τήν ἀντικειμενικήν λοιπόν αὐτήν ἀρετήν, τήν φυσικήν ἀρετήν καλεῖται ὁ ἄνθρωπος νά ἀναζητήσῃ καί νά ἐφαρμόσῃ. Τούτην τήν ἀρετήν ἐδίδαξαν αἱ ἐσωτερικαί Σχολαί τῆς ἀρχαιοῦς, ἐξέφρασαν δέ αἱ Στωϊκοί. Οὕτω Ζήνων ὁ Κιτιεύς, ὁ καί ἰδρυτής τῆς ἀρχαίας Στοᾶς (4ος αἰών π.Χ.) ἔλεγεν:

«Τό κατὰ Φύσιν ζῆν τοῦτ' ἐστίν τό κατ' ἀρετήν ζῆν». Ὁ δέ Διονένης ὁ Λαίρτιος (συγγραφεύς τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος) εἰς τό βιβλίον του Βίοι τῶν Φιλοσόφων, γράφει, ἐκφράζων τήν γενικήν ἀντίληψιν τῶν Στωϊκῶν: «Τό ὁμολογουμένως τῇ Φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετήν ζῆν, ἄγει πρὸς ταύτην ἡμᾶς ἡ Φύσις».

Τό παράγγελμα τοῦτο ἔχει παρεξηγηθῇ. Τί λέγουσιν συνήθως, νά ἐπανέλθωμεν εἰς τήν πρωτόγονον ζωὴν τῶν σπηλαίων καί τῶν λιμναίων οἰκισμῶν; Δέν πρόκειται ὅμως περί αὐτοῦ, διότι ζωὴν φυσικήν ἠμπορεῖ νά ζήσῃ καί ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος τῶν πόλεων καί τῆς ὑπαίθρου. Ἀλλά πῶς; Ἀκολουθῶν τοὺς φυσικοὺς νόμους τῆς ζωῆς γενικῶς καί τοὺς νόμους τῆς ἀνθρωπίνης πνευματικῆς φύσεως εἰδικῶς.

ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ: Ὁ ἄνθρωπος εἶναι μία θαυμασία μορφή τοῦ πλανήτου μας. Ἡ Φύσις εἰργάσθη ἐπὶ αἰῶνας γεωλογικοὺς πολλοὺς διὰ νά παραχθῇ τό εἶδος ἄνθρωπος. Ἡ ὑπέροχος αὕτη ζωϊκὴ μορφή τελειοτέρας βιολογικῆς διαπλάσεως, παρουσιάζει λεπτότερα αἰσθητήρια, νευρικόν σύστημα καί ἐγκέφαλον ὅσον καμμία ἄλλη ζῴον μορφή. Ἡ διάπλασις τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου ἐπιτρέπει εἰς τήν ἐμψυχοῦσαν τόν ἄνθρωπον ψυχὴν, πού καί αὕτη διὰ νά φθάσῃ εἰς τήν ἀνθρωπίνην φύσιν ὑπέστη μακράν, διὰ τῶν ἄλλων ζωϊκῶν μορφῶν ἀνέλιξιν, νά ἐκδηλώσῃ νόησιν, νά διανοῇ-

ται, νά ἔχη συνείδησιν ἑαυτῆς καί νά σχηματίζῃ γνωστικόν περιεχόμενον. Ἰκανότητες πού καμμία ἄλλη ζωϊκή μορφή δέν ἤμπορεῖ νά ἐκδηλώσῃ.

Ὡς εἶδος ὁμως Ζωϊκόν ὁ ἄνθρωπος ὑπόκειται καί αὐτός εἰς τούς νόμους τῆς Ζωῆς πού κυβερνοῦν κάθε Ζωϊκὴν μορφήν. Ὑπόκειται εἰς τὰ ἔνστικτα, κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶναι τό τῆς διατηρήσεως τοῦ ὄντος καί τό τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἴδους. Οἱ νόμοι οὗτοι τῆς Ζωῆς εἶναι ἀκαταμάχητοι. Τά ἔνστικτα εἶναι ἡ φωνή τῆς Φύσεως εἰς τὴν ὁποίαν οὔτε ὁ ἄνθρωπος δύναται νά κωφεύσῃ. Ἀλλως ἡ Φύσις ὡς ἐκ τῆς διατάξεως αὐτῶν ἐπιβάλλει κυρώσεις, ἄνευ ἐπεμβάσεως πνευματικῆς τινος Ἀρχῆς. Ταῦτα καλεῖται ν' ἀσκή μετὰ λόγου ὁ πεφωτισμένος ἄνθρωπος.

Ἡ ἄρνησις τοῦ νόμου τῆς διατηρήσεως τοῦ ὄντος δι' ἡθελημένων κακώσεων τοῦ ὀργανισμοῦ μέ τὴν ἐσφαλμένην ἀντίληψιν ὅτι οὕτω σώζεται ἡ ψυχὴ, εἶναι πράξις διεστραμμένη πού μόνον δυνάμεις τοῦ σκότους δύνανται νά ὑπαγορεύουν.

Ζωὴ παρά φύσιν, ἐπίσης, ὅπως εἶναι αἱ καταχρήσεις περὶ τὴν διατροφήν, ἡ ὑπερβολικὴ χρῆσις ποτῶν, τὰ ναρκωτικά, αἱ αὐπνίαι, οἱ ὑπερβολικοὶ κόποι, ἡ στέρησις τοῦ ὑπαίθρου καί τα τοιαῦτα, ἀιολτελοῦν περιφρόνησιν τοῦ ὀργανισμοῦ καί φθείρουσι τὴν υἰείαν.

Ἡ διατήρησις τοῦ ὀργανισμοῦ ἐν υἰείᾳ, τοῦ πολυτίμου τούτου φορέως τῆς ψυχῆς, ὅστις ἀποτελεῖ τό μέσον τῆς ἀνελιξεώς της, ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον στοιχεῖον ἀρετῆς.

Ὅμοίως ἡ ἄρνησις τοῦ νόμου τῆς ἀναπαραγωγῆς δι' ἡθελημένης ἀπό τούτου ἀποχῆς, πρὸς σωτηρίαν δῆθεν τῆς ψυχῆς, ἀποτελεῖ πλάνην οἰκτρὰν τὴν ὁποίαν μόνον σατανικαὶ ἐμπνεύσεις ὑπαγορεύουν. Ἡ διαστροφή ἐπίσης τοῦ ἐνστίκτου τούτου ὁδηγεῖ εἰς πράξεις βδελυρὰς καί ἐπαισχύντους, πού ἀναιροῦν κάθε ἴχνος τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας. Αἱ καταχρήσεις πάλιν τοῦ νόμου τούτου φθεῖρουν τὴν υἰείαν καί ἐξαχρειώνουν τὸν ἄνθρωπον. Δι' ὅλας ταύτας τὰς παρεκκλίσεις ἡ Φύσις ἐπιβάλλει αὐτομάτως κυρώσεις.

Ὁ ἐνάρετος ἐφαρμόζει τὸν νόμον τοῦ ἔρωτος, ὅστις ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀναπαραγωγὴν, συνειδητὰ καί μετὰ λόγου, τιμῶν καί τιμοῦμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου τούτου φυσικοῦ νόμου, ὅστις ἐξασφαλίζει εἰς τὰς ἀσάρκους ψυχὰς τό ἀπαραίτητον μέσον ἐνεργείας, τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν.

Συνοψίζοντες λέγομεν ὅτι ὁ ἐνάρετος ἀσκεῖ τὰ δύο ὡς ἀνωτέρω θεμελιώδη ἔνστικτα μετὰ λόγου, κατὰ τρόπον φυσικόν, χωρὶς διαστροφὰς ἢ καταχρήσεις. Οὔτε ἄρνησις αὐτῶν, οὔτε ἀκολασία.

Ἐδῶ θά πρέπει νά γίνῃ καί μία ἄλλη διαπίστωσις ἐν σχέσει

πρός τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τῆς ζωῆς ὑπὸ τῶν ζώων, τὰ ὁποῖα στεροῦνται, λογικοῦ καὶ συνειπῶς αὐτεξουσίου. Ἄν, λοιπόν, τὸ ζῶον εἶναι βιολογικῶς ἐνάρετον, διότι ἐφαρμόζει μηχανικῶς τοὺς νόμους τῆς ζωῆς, τὰ ἐνστικτα καὶ ζῇ κατὰ φύσιν. Δέν εἶναι ὅμως, οὔτε ἡμπορεῖ ν' ἀποβῇ πνευματικῶς ἐνάρετον, ὅπως δύναται ν' ἀποβῇ ὁ πεφωτισμένος ἀνθρώπος, διότι στερεῖται πνευματικότητος, δηλαδὴ διανοήσεως, συνειδήσεως, γνώσεως καὶ αὐτεξουσίου. Οὕτω δέν δύναται νὰ ἐκδηλώσῃ ἐλευθερίαν καὶ ἄλλας πνευματικὰς ἀρετὰς διότι δρᾷ κατὰ τρόπον ἀγελαῖον ὠθοῦμενον μόνον ὑπὸ τῶν ἐνστίκτων. Δέν εἶναι ὅμως οὔτε ἠθικόν, διότι ἐρίζει πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα τοῦ αὐτοῦ εἴδους διὰ τὴν τροφήν καὶ τὸν ἔρωτα. Δέν εἶναι εἰς θέσιν νὰ σέβεται τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων.

ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ: Καθὼς ἐλέχθη, ὁ ἀνθρώπος εἰδικώτερον ὑπόκειται καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἢ τις εἶναι πνευματικῇ. Ὑπόκειται καὶ εἰς τοὺς νόμους τοῦ πνεύματος. Δέν ὑπόκειται εἰς τοὺς νόμους τῆς ζούγκλας, οἱ ὁποῖοι κρατοῦν εἰς τὰ ἄλογα ζῶα καὶ ἀποτελοῦν ἓνα ἀκόμη χαρακτηριστικόν τῆς ἀτελείας τοῦ πλανήτου μας.

Ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πνευματικῇ. Δέν εἶναι οὗτος ἀπλῶς μία ζωϊκὴ μορφή, ἀλλὰ, ὡς ἐλέχθη, ἡ ἐντελεστέρα βιολογικὴ μορφή τῆς Γῆς, ὅπου ἡ ἐνδημοῦσα ψυχὴ ἀφ' ἐνός μὲν λόγῳ τῆς δυναμικῆς αὐτῆς ἐξελικτικῆς καταστάσεως καὶ τῆς καταλληλότητος τῆς διαιπλάσεως τῆς μορφῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀφ' ἐτέρου, δύναται νὰ ἐκδηλοῖ νόησιν καὶ διανόησιν, νὰ ἔχῃ συνειδήσιν καὶ σχηματίζει γνωστικὸν περιεχόμενον καὶ τόσα ἄλλα τὰ ὁποῖα δέν ἐμφανίζουν τὰ ζῶα. Ὅλα αὐτὰ μαζί μὲ τὸ αὐτεξούσιον χαρακτηρίζουν τὸν ἀνθρώπον ὡς ὄν πνευματικόν. Ὡς πνευματικόν ὄν λοιπόν ὁ ἀνθρώπος ἡμπορεῖ νὰ πορεύεται σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῆς ζωῆς καὶ τοὺς νόμους τοῦ πνεύματος, δύναται ὅμως νὰ πορεύεται καὶ ἀντιθέτως.

Εἶναι τοῦτο τὸ δίλημμα τοῦ Ἡρακλέους: ἀρετὴ ἢ κακία.

Νόμοι τοῦ πνεύματος εἶναι οἱ διέποντες τὴν καθόλου πνευματικὴν φύσιν νόμοι, ἧς τὴν ἀρχικὴν, τὴν πρώτην βαθμίδα κατέχει ὁ ἀνθρώπος. Πρὸς τοὺς θεῖους τούτους νόμους καλεῖται νὰ συμμορφωθῇ ὁ ἀνθρώπος ὁ ἐπιθυμῶν συνειδητὰ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ πρόοδον καὶ νὰ καταστήσῃ τούτους καὶ νόμους τῆς ἰδικῆς του ψυχῆς. Οἱ νόμοι οὗτοι εἶναι ἀφ' ἐνός μὲν ἐντρομολικοὶ καὶ ἀφοροῦν τοὺς νόμους τῆς πνευματικῆς ἀρετῆς, ὡς π.χ. ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας, ἀφ' ἐτέρου δέ φυγοκεντρικοὶ καὶ ἀφοροῦν τοὺς νόμους τῆς ἠθικῆς, ἥτοι τοὺς νόμους τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης καὶ τὰς λοιπὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Περί τῶν φυγοκεντρικῶν τούτων νόμων θά ἐπανέλθωμεν εἰς τό περί ἠθικῆς κεφάλαιον.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀκολουθῇ τοὺς νόμους τοὺς πνευματικούς, ἀρετῆς καὶ ἠθικῆς, ἄγεται εἰς πρόοδον πνευματικὴν.. Ἀντίστροφος πορεία ὁδηγεῖ εἰς τὴν στασιμότητα ἢ καὶ εἰς τὴν ὀπισθοδρόμησιν. Γεννᾷ τὰς δοκιμασίας, κατὰ τὸν νόμον τοῦ ἀντιπεπονηθέντος, ὅστις εἶναι ὁ νόμος τῆς πνευματικῆς δικαιοσύνης, πρὸς διδασκαλίαν τῆς ψυχῆς. Ὁ Θεὸς οὗτος νόμος, θά ἐλέγουμεν, ὅτι εἶναι ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἠθικῆς πού μέ τὰς δοκιμασίας τὰς ὁποίας ἐπιβάλλει φέρει βραδέως καὶ ἀσφαλῶς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῆς ὁδόν. Τοῦτο ἐννοοῦσε καὶ ὁ Πλάτων ὅταν ἔγραφεν ὅτι ἡ ἀρετὴ «....θεῖα τινὶ μοίρᾳ παραγίνεται τοῖς ἀνθρώποις», οἱ δὲ Στωϊκοὶ ὅτι «πρὸς τὴν ἀρετὴν ἄγει ἡμᾶς ἡ Φύσις».

Ἐάν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι διερχόμεθα τόσας δοκιμασίας, ἐάν ἡ Γῆ ἔχει χαρακτηρισθῇ ὡς «κοιλὰς δακρύων», ἡ εὐθύνη βαρύνει τὸν ἄνθρωπον ἀποκλειστικῶς, ὅστις μέ τὰς ἀτελείας του δημιουργεῖ τὰ αἷτια, ὧν συνέπεια εἶναι αἱ πνευματικαὶ κυρώσεις τὰς ὁποίας ὑποφέρει, ἵνα ἡ ψυχὴ του ἀποβάλλῃ τὰς κακίας αὐτῆς.

Ὁ σώφρων ἄνθρωπος καλεῖται νά μορφώσῃ καὶ νά διάγῃ ἀτομικόν τρόπον ζωῆς σύμφωνα καὶ μέ τοὺς νόμους τῆς πνευματικῆς ἀρετῆς, ἥτις κεῖται, ὡς εἶδομεν, πέραν τῶν νόμων τῆς βιολογικῆς ἀρετῆς, τῶν νόμων τῆς ζωῆς. Νά ἐκτυλίξῃ τοὺς κεντρομολικούς νόμους τῆς ψυχῆς του. Ν' ἀποβῇ ἐλεύθερος τῶν διαφόρων κακιῶν, παθῶν-ἐλαττωμάτων, προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν. Ν' ἀποκτήσῃ ἀταραξίαν νοῦ καὶ γαλήνην ψυχῆς. Νά ἐκδηλώσῃ ὡς ιδιότητος τῆς ψυχῆς του, ὡς νόμους αὐτῆς, τὰς τόσας καὶ τόσας ἄλλας πνευματικὰς ἀρετάς, θέλησιν, κριτικὴν ἱκανότητα, ἀξιοπρέπειαν, ἐνθουσιασμόν διὰ τό ἀγαθόν, εὐσυνειδησίαν, φιλοπονίαν, φιλομάθειαν, συμπαθητικὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει πάσας τὰς κεντρομολικὰς ἱκανότητας πού εἶναι λανθάνουσαι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.

Ὁ Πλάτων ὡς κυρίας ἀρετάς ἐθεώρει τὴν φρόνησιν (λογικόν), τὴν ἀνδρείαν (θυμοειδές), τὴν σωφροσύνην (ἐπιθυμητικόν) καὶ ὑψίστην πασῶν τὴν δικαιοσύνην, ἥτις ἀποτελεῖ τὸν ἐναρμονισμόν τῶν τριῶν ἄλλων.

Συνοψίζων τὰ ἀνωτέρω λέγω ὅτι: ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νά εἶναι ἐνάρετος ὡς εἶδος βιολογικόν, τηρῶν τοὺς νόμους τῆς ζωῆς, τοὺς νόμους δηλαδή τῆς βιολογικῆς ἀρετῆς, πρὸς δέ καὶ ὡς ὁ πνευματικόν, ἀκολουθῶν τοὺς νόμους τῆς πνευματικῆς ἀρετῆς.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

‘Η δίκη τοῦ Τζιορντάνο Μπροῦνο*

*«Πιό πολύ φοβᾶστε ἐσεῖς πού διαβάζετε τήν
ἀπόφαση (τῆς θανατικῆς ποινῆς) παρά ἐγώ πού
τήν ἀκούω».*

Τζιορντάνο Μπροῦνο

Δυό χρόνια τήν κρατήσανε μέ τούς ἑννέα καρδινάλιους Ιεροεξετα-
στές

τῇ δίκῃ τοῦ Τζιορντάνο Μπροῦνο

πού πίστευε στό Θεό καί στήν ἐλευθερία

καί πατοῦσε ὁλόκληρη τή φανατισμένη δουλεία τῶν δογμάτων·
δυό χρόνια κι ἀπορούσαμε ποῖός Θεός μπορεῖ νά κατοικήσει μέσα
μας

καί νά μείνει μέσα στό σῶμα μας αὐτό τό ἀγκαθωτό μας φόρεμα
γιά ν’ ἀγκυλώνεται σέ κάθε στιγμή του.

Δυό χρόνια δικάζαμε τόν ἀδάμαστο στοχαστή

τόν Τζιορντάνο Μπροῦνο

καί τό δικαστήριό τό Κρατικό ἔκανε τή σύσταση νά μή χυθεῖ αἷμα·

δέν ἐπιτρέπεται νά χύνουμε αἷμα· ἔτσι ἔλεγε

γιά τ’ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μή χυθεῖ οὔτε σταγόνα αἵματος·

γι’ αὐτό τόν κάψαμε τό σοφό μας τόν ἄνθρωπο τῆς ἀλήθειας
τόν Τζιορντάνο Μπροῦνο ζωντανό στίς 17 τοῦ Φλεβάρη στή Ρώ-
μη

στήν Πλατεία τῶν Λουλουδιῶν.

«Πιό πολύ φοβᾶστε ἐσεῖς πού διαβάζετε τήν ἀπόφασή σας
παρά ἐγώ πού τήν ἀκούω».

**‘Από τό βιβλίό «Ἀναφορά στόν Ἡρακλῆ γιά τόν καθαρό τῆς οἰ-
κουμένης»**

* Ἐδημοσιεύθη στό προηγούμενο τεῦχος, ἀλλά παρεισέφρησαν τυ-
πογραφικά λάθη, τά ὁποῖα ἀλλοιώνουν τήν ἔννοια.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Τό πορτραίτο της εποχής μου

Τίποτε άλλο δέν έθεώρησα τόσο σημαντικό
όσο τή σύγχρονη έμπορεία τής ιατρικής καί τής θρησκείας
από τούς αυτόκαλούμενους ιατρούς καί αντίπροσώπους
τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἀχ, Θεέ μου, πόσο μακριά βρίσκονται ὅλοι αὐτοί

— οἱ ἐξαιρέσεις δέν ἀναιροῦσαν τόν κανόνα—

ἀπό κάθε νόημα θεόσδοτο,

ώστε νά πουλοῦν καί ν' ἀγοράζουν τό Θεό

καί τόν ἀρχαῖο μας Ἕλληνα τόν Ἱπποκράτη.

Τίποτε άλλο.

Ἀπό τό βιβλίο «Ἀναφορά στόν Ἡρακλῆ γιά τόν καθαρό τῆς Οἰκουμένης».

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Τό ναρκοπέδιο

Ἦθελε νά γύριζε μετά τόν πόλεμο ζωντανός,

νά μή μείνει στά χιονισμένα ἐκείνα τ' ἀφιλόξενα βουνά·

δέν ἤθελε νά γίνει ἥρωας·

ἐπιθυμοῦσε ὅταν γύριζε νά παντρευτεῖ καί νά πάψει

νά πηγαίνει με τίς πόρνες·

τίς εἶχε βαρεθεῖ μά ο βοῦρκος δέν τοῦ εἶχε ἀφαιρέσει τόν πόθο

νά ἔχει σχέσεις πραγματικές κι ἐρωτικές·

νά βρεῖ ἓνα κορίτσι καθὼς πρέπει καί νά σμίξουν καί νά σμίξουν

καί νά κάνουν παιδιά καί στά γόνατά του νά τά χορέψει·

μά ὅ,τι πολύ ἐπιθυμεῖ κανεῖς ἐδῶ δέ γίνεται·

καί δέ γύριζε ποτέ πίσω γιά νά παντρευτεῖ

καί νά σχηματίσει κι αὐτός οἰκογένεια

γιατί ἔπese μαζί μέ τούς συντρόφους του

σέ ναρκοπέδιο καί σκοτώθηκε.

Ἀπό τό βιβλίο «Ἀναφορά στόν Ἡρακλῆ γιά τόν καθαρό τῆς οἰκουμένης»

Ἡ ἑορτή τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ στὶς 8 Μαΐου 1987

ΚΩΣΤΗ Ν. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁμιλία στὴν ἑορτή τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ τῆς 8ης Μαΐου 1947

Ἡ Θεοσοφία ὑπῆρχε πάντοτε στὸν κόσμο. Εἶναι ἡ Θεία Σοφία, ποὺ ἐκδηλώνεται κατὰ διάφορους τρόπους στὶς διάφορες ἐποχές. Εἶναι ἡ Γνώσις τῶν θείων νόμων, ποὺ δέν ἔλειψε ποτέ ἀπὸ τοὺς ἀγαπημένους τῶν Θεῶν. Εἶναι ἡ Ἀλήθεια στὴν πληρέστερή της μορφή. Τὸ ζωογονοῦν πνεῦμα κάθε θρησκείας. Ἡ ψυχὴ κάθε ἀνθρώπου στὴν δράσει. Ἡ πηγὴ σοφίας τῆς ἀποκρύπτου γνώσεως. Ὁ ὁδηγὸς τῶν φιλοσόφων. Ὁ ὑπέρτατος ὁμοθέτης τῶν ἠθικῶν καὶ τῶν νόμων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ὁδηγὸς τῶν ἀνθρώπων στὴν ἀληθινή ζωή. Εἶναι ἡ πηγὴ ἐμπνεύσεως τῶν ὁραματιστῶν τοῦ μέλλοντος καὶ τῶν μεγάλων Μυστικιστῶν.

Ἡ Θεοσοφία δέν ἦταν πάντοτε προσιτὴ τοὺς πολλοὺς. Τὴν φύλαγαν ἄλλοτε στὰ βάθη τῶν Ναῶν καὶ στὰ ἄδυτα τῶν Μυστηρίων. Ἡ Μπλαβάτσκι τὴν ἀνέσυρε ἀπὸ τὰ βάθη τῶν ἱερῶν καὶ τὴν ἔφερε στὸ προσκήνιο τῆς ζωῆς. Τὴν προσέφερε μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ μὲ ἀγάπη σὲ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐσήκωσε μὲ θάρρος τὸν πέπλο τῆς Ἰσίδος, καὶ τὸ φῶς ἔλαμψε στὸν κόσμο. Ἄλλο ζήτημα ἂν οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι εἶναι τυφλοὶ καὶ περνοῦν ἀδιάφοροι ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῆς Θεοσοφίας.

Ἡ Ἑλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκι καὶ ὁ Ἑρρίκος Στήλ Ὀλκοτ ἱδρυσαν τὴν Θεοσοφικὴ Ἑταιρεία τὸ 1875. Σὲ μιά ἐποχὴ ποὺ θριαμβεῖ ἡ ὑλιστικὴ φιλοσοφία καὶ ποὺ πιστεύουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι παρὰ ἓνα κτῆνος μὲ τελειοποιημένη διάνοια, ὁρθώθηκε ἡ Μπλαβάτσκι γιὰ ν' ἀντιταχθεῖ στὸ αὐξανόμενο ὑλιστικὸ ρεῦμα, ἀποκαλύπτοντας τὸ ζωογονοῦν Πνεῦμα ποὺ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴν χονδροειδῆ ὕλη, καὶ ἀπέδειξε ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἀντὶ γιὰ ἐξυμνοκτῆνος, καὶ Θεὸς ἐν τῷ γίνεσθαι. Κ' ἐνῶ ὁ κόσμος δέν ἐγνώριζε παρὰ τὴν ἐξέλιξη τῶν μορφῶν τοῦ Δαρβίνου, ἡ Μπλαβάτσκι μὲ τὴν Θεοσοφίαν ἐπρόβαλε τὸ μεγάλο κοσμικὸ νόμο τῆς ἐξελίξεως, καὶ ἐδήλωσε ὅτι ἡ ἐξέλιξη τῶν μορφῶν εἶναι ἀπλή συνέπεια τῆς ἐξελίξεως τῆς ζωῆς, φυσικὸ ἐπακόλουθο τῆς ἐξελίξεως τῆς συνειδήσεως.

Ἡ διδασκαλία της γιά τό ὁμοούσιον τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου μέ τή συνείδηση τοῦ Λόγου, ὄχι μόνον πιστοποιεῖ τή Θεία καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά καί μᾶς δίνει τό κλειδί τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ μεγάλου ὀνείρου τῶν Μυστικιστῶν, δηλαδή τῆς συνειδητῆς ἐνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετά τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Θεοσοφία δέν ὀδηγεῖ μόνον πρός τό Μυστικισμό. Ἀποτελεῖ ἐπίσης Σχολήν Ἀποκρυφισμοῦ μεγάλης δυνάμεως. Μία πλήρης καθ' ὅλα της τά σημεῖα κοσμοθεωρία, πού προέρχεται ἀπό τήν ἀπόκρυφη γνώση, προσφέρεται στόν κατάπληκτο σπουδαστή τῆς Θεοσοφίας, ὁ ὁποῖος ὅμως ἐκ παραλλήλου διδάσκεται ὅτι στή δύσκολη Ἀτραπό τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ δέν εἶναι δυνατή καμιά πρόοδος, ἂν δέ συνοδεύεται ἀπό ἀνάλογη ἠθική τελειοποίηση. Ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἠθικοῦ ὄντος πρέπει νά συμβαδίζει μέ τήν ἐξέλιξη τῆς διανοίας, διαφορετικά ὁ ἄνθρωπος, ἀντί νά γίνει Ἦρός, γίνεται διάβολος.

Ἡ ἀλλοπρόσαλλη ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ μας, ἐνός πολιτισμοῦ πού βασιζέται μονάχα στη μηχανική πρόοδο γιά τήν ἱκανοποίηση ὑλικῶν μόνον ἀναγκῶν, καί πού μᾶς ὀδήγησε μέσα σέ 30 χρόνια σέ δυό φρικτούς παγκόσμιους καί φοβερά καταστροφικούς πολέμους, εἶναι ἀδιάψευστο τεκμήριο τοῦ κακοῦ στό ὁποῖο μπορεῖ νά ὀδηγήσει ἡ ἐξέλιξη τῆς διανοίας, ὅταν δέ συνοδεύεται ἀπό ἀνάλογη ἐξέλιξη τῆς ψυχῆς.

Πραγματικά, ὁ σημερινός ἄνθρωπος προχώρησε πάρα πολύ σχετικά μέ τον πρωτόγονο, ἀπό τήν ἀποψη τῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας. Ἐπέτυχε καταπληκτικά πράγματα χρησιμοποιώντας τή σκέψη του. Μετέβαλε ριζικά ὁλόκληρη τήν ἐξωτερική ὄψη τῆς ζωῆς. Ἀλλά κατόρθωσε τό ἴδιο πράγμα καί μέ τήν ἐσωτερική ὄψη τῆς ζωῆς; Ἐπέτυχε ἀνάλογη πρόοδο στόν τομέα τῆς ἐξελίξεως τῆς ψυχῆς του; Ἐπραγματοποίησε τά στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, πού ὀδηγοῦν στήν ἁρμονική συμβίωση μέ τούς ὁμοίους του; Ἐθεσε φραγμό στίς ἁρπακτικές του διαθέσεις, στήν κατακτητική του μαγνία καί στόν παράφρονα ἐγωκεντρισμό του; Ἀνέπτυξε τήν ἀλληλεγγύη καί τήν Ἀγάπη; Τήν κατανόηση, τόν ἀλληλοσεβασμό καί τή συνεργασία; Ἡ ἐξακολουθεῖ νά φέρεται σάν λύκος πρός τούς συνανθρώπους του;

Εἶτε μέ τά δόντια καί μέ τά νύχια, εἶτε μέ δόρυ καί μέ βέλη, εἶτε μέ φλογοβόλα κι ἀτομικές βόμβες ἀλληλοσκοτώνονται οἱ ἄνθρωποι, παραμένει πάντοτε ἀμετάβλητο τό φρικτό γεγονός τοῦ φόνου. Ἀρκετά προχώρησε ὁ ἄνθρωπος στή διανοητική του ἀνάπτυξη. Καιρός ν' ἀσχοληθεῖ καί μέ τήν καλλιέργεια τῆς ψυχῆς του, μέ τήν καλλιέργεια τοῦ ἠθικοῦ του ὄντος, μέ τήν ἐξέλιξη τοῦ πνεύ-

μάτος πού ζωογονεῖ τό ὑλικό σῶμα καί τοῦ δίνει ὑπόσταση. Αὐτή πρέπει νά εἶναι πρὸ παντός ἢ δουλειά τῆς Θεοσοφίας.

Ὑπάρχει βεβαίως — ὅπως καί προηγουμένως εἶπαμε — μιά θελκτική Θεοσοφική διδασκαλία, πού δίνει ικανοποιητικές ἀπαντήσεις γιὰ ὅλα τὰ κοσμογονικά κι ἀνθρωπολογικά προβλήματα. Ὅλες ὁμως αὐτές οἱ γνώσεις, πού λεπτομερῶς ἀναπτύσσονται στή Θεοσοφική διδασκαλία, δέν ἀποτελοῦν παρά ἓνα ἐκτεταμένον πεδίων γνώσεων, χρήσιμο μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως νά βοηθήσει τό σπουδαστὴ νά προχωρήσει πρὸ πέρα ἀπ' τό γνωσιολογικὸ μέρος τῆς Θεοσοφίας, γιὰ νά μπεῖ στὸ στάδιο τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἠθικῶν συμπερασμάτων πού ἀπορρέουν ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν νόμων τῆς λειτουργίας τοῦ Σύμπαντος. Ἄν δέν ἀξιοποιηθοῦν οἱ γνώσεις μέ τὴ μετατροπὴ τους σέ ὀρθή διαγωγὴ, δέν ἔχουν ἀπολύτως καμιά ἀξία.

Ἀπὸ τὴ γνώση τῶν νόμων τῆς φύσεως ἀπορρέουν ὀρισμένοι βιολογικοὶ κανόνες, πού ἂν τοὺς ἀκολουθήσει ὁ ἄνθρωπος, πραγματοποιεῖ τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιὰ τὴν πρὸ πέρα ἐξέλιξή του. Ἄν αὐτὸ δέ γίνεται, δέν ὑπάρχει παρά γνωσιολογικὴ αὐταρέσκεια. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τὴ γνώση τῶν φυσικῶν νόμων καί τὴ συμμόρφωση μ' αὐτοὺς, ἀπορρέει φυσιολογικὴ καί ἀβίαστη ζωὴ, ἁρμονικὴ ζωὴ, ἠθικὴ ζωὴ. Γιατί ὅπως ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι Στωϊκοὶ «Τὸ κατὰ φύσιν ζῆν, ταυτὸ τοῦ κατ' ἀρετὴν ζῆν».

Ἡ Θεοσοφία δέν εἶναι θρησκεία, γιατί εἶναι σύνθεση τῶν θρησκειῶν. Γιατί εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ κάθε θρησκείας. Γιατί χωρὶς αὐτὴν ἡ θρησκεία μεταβάλλεται σέ δεισιδαιμονία καί εἰδωλολατρεία. Δέν ἀσκεῖ τελετουργίες, γιατί εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τὶς ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις τῆς λατρείας. Σέβεται ὁμως ὅλες τὶς τελετουργίες, καθὼς σέβεται καί ὅλες τὶς ἀντιλήψεις.

Δέν ἔχει δόγματα, γιατί ἡ Ἀλήθεια εἶναι ἀπεριόριστη, κι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά τὴν ἐννοήσῃ μόνον κατὰ στάδια, ἀνάλογα κάθε φορά μέ τὸ βαθμὸ τῆς ἐξελίξεώς του.

Ἡ ἠθικὴ τῆς Θεοσοφίας εἶναι ὁ ἐξαγνισμὸς τῶν σκέψεων, τῶν ἐπιθυμιῶν καί τῶν πράξεων. Ὁ σεβασμὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως καί συνειδήσεως. Ἡ τάση πρὸς τὴν Ἀγάπην καί ἡ προθυμία πρὸς τὸ ὑπηρετεῖν. Τὸ ἀποδίδειν καλὸν ἀντὶ κακοῦ.

Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογᾶτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καί προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ὑπηρεριζόντων ὑμᾶς καί διωκόντων ὑμᾶς», λέγει ὁ Χριστὸς στὴν ἐπὶ τοῦ Ὁρους ὁμιλίαν του:

«Τὸ μῖσος δέν νικιέται μέ τὸ μῖσος. Νικιέται μόνον μέ τὴν Ἀγάπην», λέγει ὁ Βούδδας.

«Εύλογεῖτε ἐκείνους πού σᾶς καταριῶνται», εἶπε ὁ Κρισνάς στούς Ἰνδούς.

«Στό μῖσος ν' ἀποκρίνεσθε μ' ἀγάπη», συμβουλεύει ὁ Λάο-Τσέ τούς Κινέζους.

«Ἦρως εἶναι ὅποιος μετατρέπει τόν ἐχθρό του σέ φίλο» γράφει τό Ταλμούδ.

Βλέπομε ὅτι οἱ μεγάλοι μεμυημένοι ἐκφράζουν, καθέννας μέ τόν τρόπο του, τή Θεία Ζωή, στήν ὁποία οἱ ἴδιοι ἔφτασαν καί στήν ὁποία κάθε ἄνθρωπος θά φτάσει μιά μέρα. Θά φτάσει ἀφοῦ διατρέξει τήν πορεία τῆς ἐξελιξέως κι ἀντιληφθεῖ ὅτι ἡ ζωή δέν εἶναι χωρισμός κι ἀγών ἀτομικῆς ἐπικρατήσεως κι' ἐπιβολῆς, ἀλλά προοδευτική ἐνότης τοῦ παντός μέ τή μυστική πηγή τῆς υπάρξεως.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀρχίσει ν' ἀναζητεῖ στά βάθη τοῦ ἑαυτοῦ του τό θεῖο σπινθήρα, τοῦ ὁποίου ὁ ἴδιος εἶναι ἐκδήλωση στούς κατώτερους κόσμους, μόνον τότε ἀρχίζουν νά πέρνουν γι' αὐτόν νόημα οἱ λέξεις Ἀγάπη, Ὁμορφιά, Ἀλήθεια, Ἀδελφοσύνη, Θυσία. Τότε νιώθει τήν ὁμορφιά καί τό νόημα τῆς ζωῆς. Τότε ὁ θάνατος χάνει γι' αὐτόν τήν παλιά σημασία του, γιατί περιορίζεται μόνον στήν καταστροφή τῆς ὁρατῆς μορφῆς καί δέ θίγει τήν πραγματική ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπου.

Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ὅτι ἡ ὁρατή μορφή δέν πρέπει ν' ἀφεθεῖ ἐλεύθερη νά ἐκπληρώσῃ τόν προορισμό της πάνω στή Γῆ. Ὡς ἐκ τούτου, τό ἐνδιαφέρον γιά τήν κοινωνική ζωή, γιά τίς συνθηκες διαβιώσεως καί τήν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι ζωντανό. Διαφορετικά βρισκόμαστε μπροστά στό ἀρρωστημένο φαινόμενο μιᾶς ἀνανδρῆς φυγῆς ἀπό τή ζωή, μιᾶς ἀντιφυσιολογικῆς μοναστικῆς νοοτροπίας.

Ἄλλ' ὁ Θεόσοφος δέν πρέπει ποτέ νά ξεφεύγει ἀπ' τό μέτρο, καί πρέπει νά διατηρεῖ πάντοτε τήν αἴσθησι τῶν ἀναλογιῶν.

Ζοῦμε σέ μιά δύσκολη, ἀλλά ἐξαιρετική — σάν εὐκαιρία πνευματικῆς ἐξελιξέως — ἐποχή. Σέ μιά ἐποχή κατ' ἐξοχήν μεταβατική. Τά πάντα ἀναμοχλεύονται καί εἶναι ρευστά. Παντοῦ βασιλεύει τό χάος. Ἡ ἀνθρωπότης ἀντιμετωπίζει μιά φοβερή κρίση. Ὁ λεγόμενος μηχανικός πολιτισμός — σάν δύναμη τοῦ κακοῦ πού ξέφυγε ἀπ' τά χέρια μαθητευόμενου μάγου — μᾶς ὁδήγησε σ' ἀδιέξοδο. Δέν ὑπάρχουν πλέον ἰδανικά. Παντοῦ ὑλισμός ἢ ὑποκρισία. Μιά σκληρή ἀδιαφορία, μιά βάρβαρη βία, μιά φθονερή κι ἀδίστακτη κακία τείνει νά κατακλύσει τά πάντα. Πρέπει, λοιπόν, ν' ἀπελπισοῦμε γιά τό μέλλον τοῦ κόσμου;

Κάθε ἄλλο. Ἡ ἀπόκρυψη Μεγάλη Λευκή Ἀδελφότης κρατάει πάντοτε στά χέρια της τήν ἑσωτερική κυβέρνησι τοῦ κόσμου. Οἱ

Διδάσκαλοι άγρυπνοῦν. Όλη ή σημερινή άναταραχή καί ρευστό- της, όλο τό σημερινό χάος πού διαρκεί ήδη τρίτον αιώνας, δέν εἶ- ναι παρά οἱ φυσιολογικές ώδύνες τοῦ τοκετοῦ ενός νέου τύπου ανθρώπων.

Παρευρισκόμεθα στή γέννηση ενός νέου πολιτισμοῦ, μέ και- νούργια ιδανικά, πού θ' άναπτυχθεῖ κατά τούς προσεχείς αἰώνες.

Τά καινούργια ιδανικά θά εἶναι ή ένότης τῆς άνθρωπότητος, πού θά διαδεχθεῖ τό σημερινό παλιό πνεῦμα τῆς άπομονώσεως καί τοῦ άτομικισμοῦ. Θά εἶναι ή συνεργασία σέ ἔργα πολιτισμοῦ, πού θά διαδεχθεῖ τόν παλιό άνταγωνισμό γιά τό προσωπικό κέρ- δος. Τήν ένότητα αὐτή θά πραγματοποιήσουν οἱ άνθρωποι τοῦ νέου τύπου -τῆς 3ης ύποφυλῆς, ὅπως λέν οἱ άπόκρυφες θεοσοφι- κές διδασκαλίες- πού άρχίζουν τώρα λιγοστοί νά γεννιοῦνται καί γρήγορα θά πολλαπλασιασθοῦν. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θά εἶναι φιλά- δελφοι καί συνεργατικοί. Θ' άποστρέφονται τό πνεῦμα τῆς καχυ- ποψίας, τῆς φιλοδοξίας τοῦ φανατισμοῦ, τοῦ έγωϊσμοῦ καί τῆς άπληστίας.

Τό μεγάλο αὐτό βῆμα προόδου τῆς εξέλιξεως, πού εἶναι ή γέν- νηση μιᾶς καινούργιας φυλῆς, μέ τάσεις φιλάδελφες καί συνεργα- τικές, πραγματοποιεῖται όλοένα κί έντατικά στά άνώτερα πεδία ζωῆς. Δέν εἶναι παρά άπλές καρικατοῦρες του οἱ σοσιαλιστικές θεωρίες, κινήσεις κί ἔφαρμογές, πού έκδηλώνονται στό φυσικό κόσμο. Θά σχηματισθοῦν άναμφισβητήτως στό μέλλον νέες μορ- φές τῆς κοινωνίας, ὅχι ὁμως προτοῦ πραγματοποιηθεῖ πλήρως τό βῆμα προόδου στά άνώτερα πεδία ζωῆς. Τότε μόνον οἱ νέες κοι- νωνικές μορφές θ' άποκτήσουν σταθερές βάσεις καί θ' άποτελέ- σουν τό κατάλληλο περιβάλλον γιά τήν εξέλιξη τῶν συνειδήσεων. Ό κόσμος δέν μπορεῖ νά σωθεῖ βιαίως, οὔτε καί πρέπει νά σωθεῖ βιαίως. Γιατί βάσις τῆς πνευματικῆς άναδημιουργίας εἶναι ή Έλευ- θερία.

Τό πνεῦμα τῆς άδελφосύνης, πού σήμερα δέν άπαντιέται πα- ρά σ' ἐλάχιστους, θ' άναπτυχθεῖ κατά τούς μελλοντικούς αἰώνες σ' ἓνα μεγάλο ποσοστό τῶν ανθρώπων. Καί τότε θά γκρεμίσει τούς χωριστικούς τοίχους άνάμεσα στά ἄτομα καί στά ἔθνη. Θά οίκοδο- μήσει τότε μιᾶ καινούργια ζωή, πού θά βασιζεται στήν άδελφосύ- νη καί στήν άγάπη.

Σ' αὐτό τό πνεῦμα τῆς άδελφосύνης θά εἶναι ξένοι καί οἱ κομ- ματικοί άνταγωνισμοί, καί οἱ ἔθνικές ἔχθρότητες, καί τά κοινωνικά χάσματα, καί ὁ θρησκευτικός φανατισμός. Όλοι οἱ ἄνθρωποι θά συνεργάζονται, χαρωπά κι άνοιχτοκαρδα, μέ πνεῦμα άνιδιοτελείας

φιλικότητος κι αδελφοσύνης. Δέ θά υπάρχουν τότε διακρίσεις φυλῆς, πίστεως, φύλου, τάξεως ἢ χρώματος.

Τό μεγάλο αὐτό ιδανικό σήμερα τό ὀρματίζονται μόνον, καί τό ὀρματίζονται ἐλάχιστοι. Εἶναι τόσο λίγοι ὅσοι ἐνστερνίζονται πραγματικά τά ιδανικά τῆς Θεοσοφίας! Ἄλλ' ἡ ἐξέλιξη δέν ἀκολουθεῖ τήν ἀρχή τῆς πλειοψηφίας, γιατί καμμιά πλειοψηφία δέν μπορεῖ νά ταχθεῖ ἀντιμέτωπη πρός τή λειτουργία τῶν φυσικῶν νόμων.

Τήν παγκόσμια ἀδελφότητα δέν τήν ἐκήρυξε πρώτη ἡ Θεοσοφική Ἑταιρία. Ὁ Χριστός εἶπε: «Ἐντολήν καινήν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Καί «Ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν». Καί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔγραφε στούς Γαλάτας: «Οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδέ Ἑλλην, οὐκ ἐν δοῦλος οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἐν ἄρσεν καί θῆλυ».

«Μεγάλες ἐμπνεύσεις, μεγάλα ιδανικά, ἀλλά οὐτοπίες», ἀπαντοῦν σ' ὅλα αὐτά οἱ σκεπτικισταί. «Πῶς μπορεῖ ν' ἀναπτυχθεῖ ἕνα τόσο ἀναπάντεχο θαῦμα, μέσα ἀπ' τό βουρκο καί τό χάος τοῦ παρόντος;».

Δέ θά μᾶς ἀποθαρρύνει ὁ σκεπτικισμός. Δέ θά μᾶς τρομάξει τό θαῦμα. Καί θ' ἀνταπαντήσουμε: «Ὅπως τό ἄνθος τοῦ Λωτοῦ, πού κι αὐτός ριζώνει στό βουρκο, ἔτσι ἡ ἄνθρωπινη ψυχή, θ' ἀνοίξει τά πέταλά της στίς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου τῆς Ἀγάπης καί θά πραγματοποιήσῃ τήν Ἐνότητα τῆς Ζωῆς».

Καί τό θαῦμα αὐτό θά τό ζήσουμε ὅλοι ἐμεῖς, γιατί ὅποιος ὀραματίζεται τό ὠραῖο, δέν πεθαίνει ποτέ. Ἐν τῷ μεταξύ, ἄς ἀκολουθήσουμε τά λόγια τῆς Μπλαβάτσκυ, πού γράφει στή «Φωνή τῆς Σιγῆς»:

«Νά προσέχει ἡ ψυχὴ σου κάθε κραυγή τοῦ πόνου, ὅπως ὁ ἱερός Λωτός πού ἀπαγυμνώνει τήν καρδιά του γιά νά μεθύσῃ μέ τίς πρωϊνές ἀχτίδες τοῦ ἡλίου».

«Μήν ἀφήσεις τόν καυτερό ἥλιο νά στεγνώσῃ ἔστω κ' ἕνα δάκρυ τοῦ πόνου, πρὶν τό σκουπίσεις ἀπ' τά μάτια τοῦ πονεμένου. Ἄς πέφτει κάθε πικρό ἀνθρώπινο δάκρυ στό βάθος τῆς καρδιᾶς του, κι ἄς μένει ἐκεῖ. Μήν τ' ἀφήσεις νά διαρρεύσῃ πρὶν περάσῃ ὁ πόνος πού τό γέννησε».

ΧΡΙΣΤ. ΚΑΜΑΡΩΤΑΚΗ**Ὁμιλία**

Σεβαστέ Πρόεδρε, Ἀδελφοί μου.

Ἡ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τῆς Ε.Π. Μπλαβάτσκυ, πού μέ εὐλάβεια ἐορτάζουμε κάθε χρόνο στίς 8 τοῦ Μάη, δέν εἶναι ἀπλῶς μία γιορτή μνημοσύνου, ἀλλά παράλληλα καί μία εὐκαιρία γιά μία κοινή καί ἀδελφομένη συνάντηση τῶν ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου Θεοσόφων, χωρίς διάκριση φυλῆς, πίστεως, φύλου, τάξεως ἢ χρώματος, μέ τήν ἐλπιδοφόρα προοπτική τῆς συνεχίσεως τοῦ πνευματικοῦ ἔργου πρὸς διάδοση τῶν Θεοσοφικῶν ἰδεωδῶν.

Σκοπὸς λοιπὸν αὐτῆς τῆς σεμνῆς τελετῆς δέν εἶναι ἡ προσωπολατρεία, ἀλλὰ ἡ προσέγγις τῶν ἀδελφῶν εἰς τὸ ὄνομά της, πού παίζει τὸν ρόλο συνδετικοῦ κρίκου καί ὁδηγοῦ, εἰς τὴν κοινὴν μας προσπάθεια καί πορεία. Ἐνώπιον τῆς αὐτοῦ παρουσίας τῆς ἐκλειπούσης ἀδελφῆς μας, ἅς ἀνανεώσουμε τὴν πίστι καί τὴν ἀγάπη μας εἰς τὸ πνευματικὸ ἰδεῶδες τῆς Θεοσοφίας, πού εἶναι ἡ παγκόσμιος ἀδελφότης.

Στὴ μνήμη της πού ἀναπολοῦμε καί ἐορτάζουμε ἀπόψε, ἅς δώσουμε τὴν σιωπηλὴ ὑπόσχεση ὅτι θά συνεχίσουμε μέ ζῆλο τὸ πνευματικὸ της ἔργο, ὅτι θά κρατήσουμε ὑψηλὰ τὸν πυρσὸ τῆς ἀληθείας, αὐτόν πού ἄναψε μαζί μέ τὴν ὁμάδα τῶν συνεργατῶν της τὸν περασμένο αἰῶνα, κατ' ἐντολή τῶν διδασκάλων τῆς Σοφίας.

Στὴν ἐπέτειο αὐτὴ νοερῶς ἐπιθυμῶ μία ἐπαφὴ καί συνεργασία μέ τὴν ἀείμνηστον ἀδελφή μας πάνω στοῦ ἐπίκαιρο πάντα θέμα τῆς μαθητείας, ἡ συνειδητοποίησις τοῦ ὁποίου θά μᾶς βοηθήσῃ νὰ τὴν βιώσουμε κατακτῶντες τὴν τελειότητα.

Στὴ Φωνὴ τῆς σιγῆς, ἡ Ε.Π. Μπλαβάτσκυ ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων κατὰ τρόπον συνοπτικὸ ὅτι ὁ δρόμος τῆς μυήσεως ἔχει ἐπτά πύλες ἀπὸ τίς ὁποῖες καλεῖται νὰ διέλθῃ ὁ ὠριμος μαθητὴς γιὰ νὰ φθάσῃ στὴν περιοχὴ τῆς ἀληθείας. Ἡ διδασκαλία αὐτὴ περὶ τῶν ἐπτά πυλῶν εἶναι καθαρὰ ἐσωτερικὴ καί ἀπευθύνεται ὄχι ἀπλῶς εἰς τὴν διάνοια τοῦ μαθητοῦ, ἀλλὰ εἰς τὴν θεία του φύση καί τῆς ὑποδεικνύει τὸν δρόμο πρὸς τὴν θέωσιν. Σέ κάποια φάση ὁ μαθητὴς ἐρωτᾷ τὸν διδάσκαλο: Κύριε τί πρέπει νὰ κάνω στὴν Σοφία γιὰ νὰ φθάσω; Ὡ σοφὲ πέρους τὴν τελειότητα πῶς θ' ἀποκτήσω; Ν' ἀναζητήσῃς καί νὰ βρῇς τὴν ἀτραπὸ! Μά πρόσεξε, ὦ μαθητά,

πρωτοῦ ἀρχίσης τό ταξίδι σου τό μακρινό, τήν καρδιά νά καθαρίσης πρέπει.

Προτοῦ τό πρώτο βῆμα, κάνεις, μάθε τ' ἀληθινό ἀπό τό ψεύτικο νά ξεχωρίζης, τό ἐφήμερο ἀπ' τό αἰώνιο. Ἐτοιμάσου, λοιπόν, γιατί μονάχος νά ταξιδέψης πρέπει. Τό δρόμο μόνο ὁ Διδάσκαλος θε' νά σοῦ δείξει. Γιά ὅλους εἶναι μιά ἡ ἀτ' ἑπὶ τὸν ἄνθρωπον, τὰ μέσα ὅμως στὸ τέρμα γιά νά φτάσεις, διαφορετικά εἶναι γιά κάθε προσκυνητή.

Κί' ὅταν ὁ μαθητής κάποια στιγμή λέγει στὸν Διδασκαλόν του ὅτι ἀρχίζει νά βλέπῃ τήν ἀτραπό, ὁ Διδάσκαλος τοῦ ἀπαντᾷ.

Καλῶς βλέπεις, διότι πρέπει νά γνωρίζης ὅτι ἡ ἀτραπὸς ὁδηγεῖ αὐτόν πού διψᾷ γιά ἀνώτερη γνώση διὰ μέσου τῶν κυμάτων καὶ τῶν ἐπιτά πυλῶν εἰς τήν ἀντίπερα ὄχθη.

Οἱ ἐπτά πύλες πού κάθε μιά ἀνοίγει μ' ἓνα χρυσό κλειδί, εἶναι οἱ ἑξῆς, κατὰ σειρά μέ τὰ ὀνόματα στὴν Σανσκριτική γλῶσσα. Ἡ πρώτη Πύλη ὀνομάζεται Ντάνα καὶ τό κλειδί πού τήν ἀνοίγει εἶναι ἡ συμπόνια καὶ ἡ ἐλεημοσύνη. Ὁ μαθητής πρέπει νά γίνῃ ὁ φορεὺς τῆς ἀγάπης χωρὶς νά ἀποβλέπῃ στὸν καρπὸ τῶν ἔργων.

Θα πρέπει νά νοιώσῃ στὴν ψυχὴ του αὐτὸ πού ἐνοιωσε ὁ Βουδδας, ὅταν γιά πρώτη φορά βγῆκε ἐξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ ἀνακτόρου καὶ ἀντίκρουσε τὸν πόνο καὶ τὴν ἀθλιότητα τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ δευτέρη Πύλη λέγεται Σίλα καὶ τό κλειδί πού τήν ἀνοίγει εἶναι ἡ ἐναρμόνισις τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων πού ἰσορροπεῖ ἐντὸς τοῦ μαθητοῦ τὴν αἰτία καὶ τό ἀποτέλεσμα καὶ δέν ἀφήνει περιθώρια στὴν κορμικὴ δρᾶση.

Ἡ τρίτη Πύλη ἔχει τὴν ὀνομασία Κσάντι καὶ τό κλειδί πού τήν ἀνοίγει εἶναι ἡ γλυκεῖα ὑπομονὴ πού τίποτε δέν μπορεῖ νά κλονήσῃ. Ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἔργον τῆς ψυχῆς, ἐνῶ ἡ ἀνυπομονεσιὰ τῆς προσωπικότητος. Τὴν ἐποχὴ πού λειτουργοῦσαν τ' ἅγια Μυστήρια ὁ ἱερεὺς ἀπευθυνόμενος εἰς τὸν μουσούμενον ἔλεγε: Περίμενε καὶ θά δῆς.

Ἡ τέταρτη Πύλη ἔχει τὸ ὄνομα Βιράγκα καὶ τό κλειδί πού τήν ἀνοίγει εἶναι ἡ ἀπάθεια στὴ χαρὰ καὶ τὴ λύπη.

Ὁ μαθητής στὴ φάση αὕτῃ ἀφαιρεῖ τὴν αὐταπάτη, γιατί ἀρχίζει νά βλέπῃ τὴν ἀλήθεια. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη εἶναι μιά ἀντίθεση πού συνθλίβει τὴν ψυχὴ μας ὅπως οἱ συμπληγάδες πέτρες τὴν ἐποχὴ τῶν ἀργοναυτῶν.

Ἡ πέμπτη Πύλη φέρει τὴν ὀνομασίαν Βίρσα καὶ τό κλειδί πού τήν ἀνοίγει εἶναι ἡ ἀκαταδάμαστος δύναμις τῆς ψυχῆς, πού ὅταν στὸ ἐνδογενεῖς ἐνεργοποιηθῇ ἀποκαλύπτει εἰς τὸν μαθητὴ τὴν ἀπερριπτόμενη ἀλήθεια, αὐτὴν πού ὁ νοῦς καὶ οἱ φυσικὲς αἰσθήσεις

δέν μπορούν νά διακρίνουν. Ἐτσι ἀπομακρίνεται τῶν γηίνων ψευδῶν καί ἀνέρχεται εἰς ἄλλα πεδία γνώσεως.

Ἡ ἕκτη Πύλη ὀνομάζεται Ντυάνα καί τό κλειδί ποῦ τήν ἀνοίγει εἶναι ὁ ὀφθαλμός τοῦ Σίβα, ἡ ἐσωτερική Θεώρηση. Δι' αὐτῆς ὁ μαθητής εἰσέρχεται στήν βασιλεία τοῦ Σάτ στήν μοναδική πραγματικότητα, τήν αἰώνια καί ἀπόλυτη ἀλήθεια.

Ἡ ἑβδομη Πύλη λέγεται Πράζνα καί τό κλειδί ποῦ τήν ἀνοίγει εἶναι ἡ Σοφία, ὁ χιλιοπέταλος λωτός τῆς κεφαλῆς.

Ἡ Σοφία ἀναβιβάζει τήν ψυχή στό ἐπίπεδο τοῦ Βοδισάτβα ποῦ τοῦ χρειάζεται μιᾶ ἀκόμη, ἐνσάρκωση ἐπὶ τῆς γῆς γιά ν' ἀποβεῖ ἓνας Βοῦδδας φωτισμένος.

Ὁμιλία Γ. ΣΙΒΡΗ

«Συνέπεια»

Ἀδελφοί μου,

Στή σύντομη αὐτή ὁμιλία μου ἔχω δώσει τόν τίτλο «Συνέπεια». Ἡ συνέπεια εἶναι ἓνας παράγων πολύ ἀποφασιστικός γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ πνευματικοῦ ἔργου, καί χρειάζεται μεγάλη ἐπιμονή καί προσπάθεια γιά νά τηρηθῇ, διότι οἱ ἀτέλειες καί οἱ ἀδυναμίες τῆς προσωπικότητος μᾶς ὥθουν διαρκῶς πρός τήν ἀσυνέπεια.

Ἡ μεγάλη μορφή τῆς Ἑλένας Πετροβνας Μπλαβάτσκη προβάλλει καί πάλι σήμερα ἐνώπιόν μας, γιά νά μᾶς ὑπενθυμίσει τό καθήκον μας καί νά μᾶς βοηθήσει νά θέσουμε σιτούς ἑαυτούς μας ὠρισμένα σημαντικά ἐρωτήματα: Μέχρι ποίου βαθμοῦ ἀνταποκρινόμεθα στήν ιδιότητα τοῦ Θεοσόφου, καί ἂν εἴμαστε ἄξιοι συνεχισταί τοῦ μεγαλόπνοου ἔργου τό ὁποῖον ἐπετέλεσαν ἡ Ἱδία καί οἱ συνεργάτες της. Ἐάν ὑπηρετοῦμε σωστά καί ἂν εἴμαστε πιστοί καί ἀφοσιωμένοι στό ὑψηλό Θεοσοφικό Ἰδεῶδες, καί ἂν βλέπουμε τήν ἑαυτοῦς μας ὄχι ὡς ἀπλά μέλη τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ἀλλά ὡς πραγματικούς Θεοσόφους. Ἡ Θεοσοφική Ἰδέα ποῦ ὑπάρχει δυνάμει μέσα μας ὑπό τήν μορφή τῆς γνώσεως ἢ Θείας ἐπιστήμης καί εἶναι προϊόν τῆς Σοφίας τῶν Θείων ὄντων, ἔχει ἀρκούντως ἀναπτυχθῇ κί ἐνεργοποιηθῇ, ἢ εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς λανθάνουσα κατάσταση: Διότι σάν προσωπικότητες δυνάμεθα νά ἐνταχθοῦμε στήν δύναμη τῆς Θ.Ε., τό Θεοσοφικόν ὅμως περιεχόμενον εἶναι προσιτό μόνον εἰς τήν ἀτομικότητα.

Φοβούμαι ότι η απάντηση στα έρωτήματα αυτά δέν θά είναι καί τόσο ικανοποιητική.

Από κοινωνικής πλευρῆς κάνουμε ὅ,τι εἶναι δυνατόν νά ἀνταποκριθοῦμε στίς κοινωνικές, οἰκογενειακές κί' ἐπαγγελματικές ὑποχρεώσεις μας. Εἴμαστε ὅμως ἐξ ἴσου συνεπεῖς καί στά πνευματικά καθήκοντά μας; Διότι δέν μπορούμε νά ἀγνοήσουμε τά λεχθέντα καί ἀπό τόν Πλάτωνα: «Ὅτι εἶναι ντροπή γιά τίς ψυχές μας νά μήν ξέρουν εἰς τί συνίσταται τό καλό δι' αὐτάς καί τό κακόν, ἐνῶ ξέρουν τί εἶναι ὠφέλιμον καί τί βλαβερόν διά τό σῶμα τους καί διά ὅλα τά ἄλλα».

Κατά τήν σημερινή λοιπόν ἡμέρα μᾶς δίνεται γιά μιά ἀκύμη φορά ἡ εὐκαιρία νά ἐξετάσουμε μέ εἰλικρίνεια κί' ἀντικειμενικότητα, κατά πόσο τηροῦμε τούς θεοσοφικούς κανόνες, ὅχι εἰς τό γράμμα πού εἶναι ἀρκετά εὐκολο, ἀλλά εἰς τό πνεῦμα πού εἶναι πολύ δύσκολο, ἀλλά καί πολύ σημαντικό. Πόσο ἐπηρεαζόμεθα ἀπό τούς τρεῖς ἐχθρούς τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶναι ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἡ σάρξ, ὁ κόσμος καί ὁ διάβολος καί μέχρι ποίου βαθμοῦ ἐνδίδουμε εἰς τούς τρεῖς πειρασμούς τῆς ἐρήμου πού ἀναφέρονται στήν Καινή Διαθήκη καί ἀντιστοιχοῦν εἰς τά τρία βασικά ἔνστικτα τοῦ ἀνθρώπου, τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τῆς ἀναπαραγωγῆς, καί τῆς τάσεως πρός ἐπιβολήν; Ἄς εἴμεθα εἰλικρινεῖς μέ τόν ἑαυτό μας καί ἄς μήν αὐταπατώμεθα. Κατά κανόνα ἐξουσιαζόμεθα ἀπό αὐτά τά ἔνστικτα καί ἡ ζωή μας διέπεται ἀπό τίς ροπές καί τίς τάσεις τῆς ὕλικης ὑποστάσεώς μας. Ὁδηγούμεθα δέ πρός τήν κατεύθυνσιν αὐτήν ἀπό ἀγνοσία κί' ἀπό ἀδυναμία. Κυριαρχεῖ μέσα μας ἡ θέλησις τοῦ ἐγώ καί τῆς προσωπικότητος, ἐνῶ ἡ δύναμις τῆς ἑνωτέρας ὑποστάσεώς μας εἶναι ἀτροφική. Καί ἐνῶ εἴμαστε θεοί καί πρέπει φυσιολογικά νά θέλουμε ὅ,τι θέλει ὁ Θεός, ὅπως μᾶς συμβουλεύει καί ὁ Κρισανμούρτι εἰς τά Πόδια τοῦ Διδασκάλου, στήν πραγματικότητα κάνουμε ὅ,τι μᾶς ὑπαγορεύουν τά κατώτερα σώματά μας, τό φυσικό, τό ἀστρικό καί τό νοητικό. Ἡ συμπεριφορά μας αὕτη δέν εἶναι κατά φύσιν θεμιτή καί ἀντιβαίνει εἰς τās ἐντολὰς τοῦ Θείου Νόμου. Ἐν τούτοις ὅμως ἐνδίδουμε, καί ὑποκύπτουμε, διότι ἡ φωνή τῆς σαρκός εἶναι δυνατώτερη ἀπό τή φωνή τοῦ πνεύματος.

Στό βιβλίο της ἡ Φωνή τῆς Σιγῆς ἡ Ἑλένα Πετρόβνα Μπλαβάτσκι ἐπισημαίνει τά ἐξῆς: «Τό ἑαυτό τῆς ὕλης καί τό ἑαυτό τοῦ πνεύματος δέν δύνανται ποτέ νά ταυτισθοῦν. Ἐνα ἐκ τῶν δύο πρέπει νά παραμερισθῇ». Πού σημαίνει δηλαδή ὅτι δέν μπορούμε, ὅπως λέγει καί ἡ λαϊκή παροιμία, νά ἔχουμε καί τόν λύκο χορτάτο καί τά πρόβατα σωστά». Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἐπιλέξουμε, ὅ-

πως λέγει καί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, μεταξύ τοῦ φρονήματος τῆς σαρκός, πού εἶναι γιά τήν ψυχή θάνατος, καί τοῦ φρονήματος τοῦ πνεύματος, πού εἶναι ζωή καί εἰρήνη. Διότι ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ ἐναντία τοῦ πνεύματος, τό δέ πνεῦμα ἐναντία τῆς σαρκός· ταῦτα δέ ἀντίκεινται πρὸς ἀλλήλα.

Οἱ ἄνθρωποι κατὰ καινὸν ἐνισχύουν τὴν ὑλικὴν πλευράν εἰς βάρος τῆς πνευματικῆς καί θυσιάζουν τὸν ἑαυτόν πρὸς χάριν τοῦ λύκου. Ὁ Θεόσοφος ὅμως ὀφείλει νὰ διαχωρήσῃ τὴν θέσιν του ἐναντι τῶν ὑπολοίπων ἀνθρώπων καί νὰ πάψῃ νὰ ἀκολουθεῖ τίς συνήθειες τῶν πολλῶν. Δέν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα συγχρόνως ἀρεστοί στοὺς ἀνθρώπους καί στὸν Θεό. Ὁ Ἰωάν. Χρυσόστομος εἰς τὸ περί Ἱερωσύνης βιβλίον του λέγει: «Δέν πρέπει διόλου νὰ ὑπολογίζωμεν τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους περιφρόνησιν, ὅταν ἡ πρὸς ἐκείνους τιμὴ μᾶς ἀναγκάζῃ νὰ προσκρούωμεν εἰς τὸν Θεόν». Πρέπει ὅπως λέγει καί ὁ Σενέκας ν' ἀποσυνδέσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ τίς συνήθειες τῆς κοινωνίας, νὰ γίνουμε ἐσωτερικά τελείως διαφορετικοί καί μόνον τὸ ἐξωτερικὸ μας πρόσωπο νὰ συμμορφώνεται μὲ τὸ πλῆθος, χωρὶς ἑμεῖς νὰ συμμετέχουμε. Τὰ ἐφήμερα ἐξωτερικά στηρίγματα πού εἶναι τόσο προσφιλή εἰς τὰς αἰσθήσεις ἀργά ἢ γρήγορα θὰ μᾶς ἐγκαταλείβουν καί πρέπει νὰ προλάβουμε νὰ τ' ἀντικαταστήσουμε ἐγκαίρως μὲ κάποια ἄλλα σταθερά θεμέλια πρὶν χάσουμε τὸ θάρρος καί τὴν ἐλπίδα καί πρὶν μᾶς κυριεύσῃ ἡ μελαγχολία καί ἡ ἀπογοήτευση.

Ὁ πνευματικὸς χειμῶνας πού διανοίει σήμερα ἡ ἀνθρωπότης ὑπάρχει στὴν πραγματικότητα μέσα μας καί ἐκδηλώνεται μὲ τὴν σκληρότητα, τὴν παγερότητα, τὴν ἀδιαφορία, κ.ά. πολλὰ, κ' ἂν δέν ἐπαναστατήσουμε ἀποφασιστικά καί δέν ἀνατρέψουμε τὴν κατάστασιν μέσα μας, ὥς μὴ περιμένουμε βελτίωση καί εἰς τὸ περιβάλλον ἢ τὴν κοινωνία μας. Ἄν δέν ἀνατρέψουμε τὸν τύραννον μέσα μας διὰ τοῦ ἐλευθερωτοῦ, δέν δυνάμεθα νὰ ὁμιλοῦμε γιὰ πνευματικὴ συνέπεια. Ἐναντι τῶν Θεῶν ὄντων, τῶν ὁποίων τὴν Σοφία ἐκφράζει ἡ Θεοσοφία καί τῆς ὁποίας κομισταὶ ἦσαν ἡ Μπλαβάτσκι καί οἱ ἄλλοι θεμελιωταὶ τῆς Ἑταιρίας, εἴμεθα ἐν ἀνυπακοῇ καὶ ἀσυνεπείᾳ.

Τὰ θεμέλια πού χρειαζόμεθα μᾶς τὰ προσφέρει ἡ Θεοσοφικὴ διδασκαλία καί περιέχονται εἰς τοὺς τρεῖς βασικοὺς σκοποὺς ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθη ἡ Θεοσ. Ἑταιρία. Ἐπ' αὐτῶν θὰ πρέπει νὰ οἰκοδομήσουμε καί ἑμεῖς τὸν νέον ἄνθρωπον καί κατ' ἐπέκτασιν τὴν νέαν κοινωνίαν. Ὁ ἀδ. Καμαρωτάκης, εἰς παλαιότεραν ὁμιλίαν του, διατυπώνει τὴν ἂποψιν ὅτι οἱ σκοποὶ αὐτοὶ ἐκφράζουν κατὰ συνοπτικὸν τρόπον τὴν πορεία πού ὀφείλουμε γενικά ν' ἀκολουθήσουμε

καί ἀποτελοῦν τίς κύριες καί βασικές προϋποθέσεις γιά τήν ἀνάπτυξη καί τήν πρόοδο τῆς ψυχῆς μας. Ἀποτελοῦν τήν μυητική πορεία πού ἐχάραξαν οἱ Διδάσκαλοι τῆς Σοφίας μέ τούς λόγους, τό παράδειγμα καί πολλές φορές μέ τήν θυσία καί τόν θάνατο. Ἡ ἐφαρμογή τῶν σκοπῶν αὐτῶν δέν γίνεται μεμονωμένα ἀλλά συλλογικά καί συνδιασμένα. Ἡ δημιουργία εὐγενῶν σχέσεων μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, πού ἐπιδιώκεται διά τοῦ πρώτου σκοποῦ καί ἡ ἔρευνα τῶν ἱερῶν κειμένων διά τῆς συγκριτικῆς μελέτης πού ἐνθαρρύνεται ἀπό τόν δεύτερο σκοπό, συμβάλλουν ἀποφασιστικά στήν ἐκπλήρωση τοῦ τρίτου σκοποῦ πού ἀποβλέπει στήν ἔρευνα τῶν ἀνερμηνεύτων νόμων τῆς φύσεως καί τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ τελευταία αὕτη κατάκτησις εἶναι ἕνα στάδιο πολύ προηγμένο κατὰ τό ὅποιον ὁ ἄνθρωπος δέχεται τό φῶς τῆς Μυήσεως καί εἰς τό ὅποιον διά νά φθάσει κανεῖς δέον ἀπαραιτήτως νά διέλθει ἀπό τά ἄλλα δύο.

Ἡ συνέπεια καί ἡ ἐπιμονή στήν τήρηση καί τήν ἐφαρμογή τῶν σκοπῶν τῆς Θεοσ. Εταιρίας θά ἐνισχύσει τήν θέληση καί τήν ἀποφασιστικότητά μας εἰς τό ἔργον καί θά ἐνδυναμώσει τήν σοβαρότητά μας. Διά τήν σοβαρότητα αὕτη ὁ Βούδδας στήν Νταμμαπάντα λέγει ὅτι εἶναι ἡ ἀτραπός τῆς ἀθανασίας, ἐνῶ ἡ ἐπιπολαιότης χαρακτηρίζεται ὡς ἡ ἀτραπός τοῦ θανάτου. Ἐνα σοβαρό πρόσωπο, μέ τήν ἐσωτερική βεβαίως ἔννοια, δέν εἶναι ἐπιλήσμον, οἱ πράξεις του εἶναι ἀγνές, ἐνεργεῖ μέ σύνεσιν, συγκρατεῖ τόν ἑαυτόν του, καί ζεῖ συμφῶνως πρός τόν νόμο. Ἡ σοβαρότης χαρακτηρίζεται ὡς θεία ιδιότης καί συνίσταται εἰς τήν ἀποφυγὴν τῆς ματαιότητος καί τῶν σαρκικῶν ἀπολαύσεων καί ἐπιθυμιῶν διά τοῦτο καί φυλάσσεται ἀπό τόν σοφὸ ὡς τό πολυτιμώτερο κόσμημά του.

Καταλήγοντας θά ἤθελα νά προσθέσω ὅτι ἡ σοβαρότης ἢ ἡ συνέπεια εἶναι στοιχεῖο πού προέρχεται ἀπό τήν ἀνωτέρα ὑπόστασή μας. ἐνῶ ἡ ἐπιπολαιότης ἢ ἀσυνέπεια εἶναι ἰδίωμα τῆς κατωτέρας φύσεώς μας.

Ὁμιλία ΠΑΝ. ΠΑΠΑΣΛΙΩΤΗ

Ἀγαπητοί ἀδελφοί,

Ἡ γιορτὴ τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ, γιορτὴ τῶν Θεοσόφων ὅλου τοῦ κόσμου, γίνεται βέβαια, γιὰ νά τι, ἤσουμε τῇ μνήμῃ τῆς ἀείμνηστης Ἑλενας Μπλαβάτσκου. Ὅμως, οὔτε ἡ φήμη της οὔτε τό

τεράστιο ἔργο τῆς περιμένουν νά κερδίσουν κάτι ἀπ' αὐτή τήν γιορτή. Γιατί ἡ Μπλαβάτσκι ἀνῆκε στό σπάνιο ἐκεῖνο εἶδος τῶν ἀνθρώπων πού ἡ ζωὴ καί τό ἔργο τους δέν περιμένουν καμμία πανηγυρική ἀναγνώριση. Ἦταν ἀπό τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους πού τό μόνο πού ἐπιθυμοῦν εἶναι νά κερδίσει ἡ ἀνθρωπότητα ἀπό τή θυσία τους.

Ἡ σημερινή γιορτή εἶναι περισσότερο μία ἰδιαίτερη εὐκαιρία γιά μᾶς, νά ἐπωφεληθοῦμε διαλογιζόμενοι — ὅπως θάπρεπε συχνότερα νά κάνουμε — ἐπάνω στό νόημα αὐτῆς τῆς θυσίας.

Τί κάνουμε, λοιπόν, αὐτή τή στιγμή; Ἀποθέτουμε λίγα λουλούδια στή μνήμη τῆς γυναικας, στρέφουμε, ἴσως, μέ συγκίνηση τή σκέψη μας στήν πολυτάραχη ζωὴ της καί ἀτενίζουμε μέ δέος καί θαυμασμό τό μεγάλο ἔργο της. Ὅμως, σήμερα, τώρα ἡ ἀργότερα πού ὁ καθένας θά μείνει μόνος, μπορούμε νά αἰσθανθοῦμε εἰλικρινά ὅτι ἐκεῖ τελειώνει τό καθῆκον μας; Ἀκολουθοῦμε, ἄραγε ἄξια τό φωτεινό παράδειγμα πού τιμᾶμε σήμερα, ἀγωνιζόμαστε προσπαθοῦμε ἢ παραινούμε ἀδύναμοι καί ὀκνηροί οὐραγοί; Αὐτό ἂς σκεφθοῦμε.

Ἐχουμε βρεθεῖ σ' αὐτή τή γῆ, βγαλμένοι ὅλοι ἀπό τήν ἴδια μήτρα. Ὑποφέρουμε, πονᾶμε, ζοῦμε γιά νά γυρίσουμε πάλι κάποτε, μακάριοι καί λυτρωμένοι, νά ἀναπαυθοῦμε στή μήτρα πού μᾶς γέννησε.

Ἔτσι, θέλει ἡ Φύσις, ἔτσι λειτουργεῖ. Λοιπόν, τό καθῆκον κάθε ἀληθινοῦ ἀνθρώπου, πολύ περισσότερο κάθε Θεόσοφου, εἶναι νά βοηθήσει, ὅσο μπορεῖ, στό παναθρώπινο αὐτό ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ.

Ἡ Μπλαβάτσκι ξεπέρασε αὐτό τό καθῆκον καί τό ἔκανε θυσία. Μᾶς ἔδειξε τί σημαίνει ἀληθινός Θεόσοφος. Τό ἔργο της στή Θεοσοφική Ἑταιρία δέν ἦταν ἀπλῶς μία τυπική ἔκφραση τοῦ μεγάλου ἰδεώδους τῆς ἀδελφότητος, ἀλλά πράξη καί ἀγώνας καί θυσία γιά τήν πραγματίωσή του.

Αὐτή, ἄλλωστε, ἡ μεγαλειώδης ἰδέα τῆς ἀδελφότητος εἶναι καί ὁ πυρήνας τῆς Θεοσοφικῆς διδασκαλίας πού μέ γνώση καί ἀγάπη ὀφείλουμε νά ἐφαρμόσουμε.

Λοιπόν, σήμερα, μᾶς δίδεται μία ἀκόμη εὐκαιρία νά ἐμβαθύνουμε στό ἀληθινό νόημα τῆς Θεοσοφικῆς Ἰδέας. Ἀλλά αἴριο καί κάθε μέρα, κάθε στιγμή μᾶς δίδεται ἡ εὐκαιρία γιά πράξη. Γιά ἀποδείξει ὅτι ἔχουμε ἐπίγνωση τῆς θέσεως καί τῆς ἀποστολῆς μας σ' αὐτό τόν κόσμο, καί τοῦ καθήκοντος ἀπέναντι στόν ἑαυτό μας καί τό συνάνθρωπο.

Ὁ Λευκός Λωτός, αἰώνιο σύμβολο ἀναγεννήσεως, καθάρ-

σεως, ανέλιξεως καί δημιουργίας ἃς εἶναι φωτεινός ὁδηγός γιά ὅσους ἀποφασίζουν νά βαδίσουν τόν δύσκολο καί μοναχικό δρόμο τοῦ πραγματικοῦ ἀνθρώπου.

Ὁμιλία ΚΑΛΥΨΩΣ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ – ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Ἀδελφοί μου,

Σήμερα, ὅπως κάθε χρόνο, τιμοῦμε τήν μνήμη τῆς Μεγάλης Κυρίας Ἑλενας Πετρόβνι Μπλαβάτσκυ, μέ ἕνα χαιρετισμό μ' ἕνα εὐχαριστῶ γιά ὅ,τι ἔκανε γιά τοὺς ἀνθρώπους καί τήν ἀνθρωπότητα, μέ τό νά ἰδρύσει τήν Θεοσοφική Ἑταιρία.

Καλότυχος ἐκεῖνος, πού θά ἀνοίξη τήν πόρτα τῆς ἥ θά ἀκροασθῇ τά θεῖα μηνύματά τῆς καί θά τά ἐγκολπωθεῖ.

Τόν ὅρο Θεοσοφία τόν πῆρε ἡ Μπλαβάτσκυ, ἀπό τόν Ἀμμώνιο Σακκά καί τοὺς μαθητές του πού ὅπως λέγεται πρῶτοι αὐτοί τόν μεταχειρίσθηκαν.

Ὅμως ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει ὅτι ἰδρυτής τῆς Θεοσοφίας ὑπῆρξε ὁ Αἰγύπτιος ἱερέας, Πότ-Αμών πού ἔζησε τήν ἐποχή τῶν Πτολεμαίων.

Πάντως, ὁ ὅρος Θεοσοφία ἦταν πανάρχαιος καί ἡ Ἑλενα Μπλαβάτσκυ πολύ σωστά τόν διάλεξε καί τόν ἐρμήνευσε.

Γιατί ἡ λέξις Θεοσοφία σημαίνει τήν θεία Σοφία, τήν θεία Γνώση, τήν γνώση τῶν θείων πραγμάτων.

Καί γιατί σί ἀνθρώπινες γνώσεις, ὅσο καί ἐάν ἔχουν πλουτισθῇ δέν συγκρίνονται μέ τήν γνώση τῶν θείων, ὅσον ἀφορᾷ τήν κοσμογονία, κοσμοθεωρία, τήν ἠθική καί τήν βιωτική.

Καί γιά ὅλα αὐτά τά ζητήματα ὁ ἀνθρώπος πρέπει νά ἔχει τήν σωστή τοποθέτηση γιά νά ρυθμίση τόν βίο του ἔτσι ὥστε νά ζῇ σέ ἁρμονία πρός τή φύση.

Γιατί αὕτη ἡ ἁρμονία θά τοῦ φέρεي τήν εὐτυχία εἰς τήν ἐδῶ ζωή του καί τήν μετά θάνατο.

Στό «κλειδί τῆς Θεοσοφίας» λέγει ἡ Ἑλενα Π. Μπλαβάτσκυ «ἡ Θεοσοφική Ἑταιρία εἶναι σάν ἕνα θησαυροφυλάκιο πού ἔχει μέσα του ὅλες τίς ἀλήθειες πού ἐκήρυξαν οἱ μεγάλοι ἐνορατικοί, οἱ Μύστες καί οἱ προφῆτες τῶν ἱστορικῶν καί προῖστορικῶν χρόνων ὅλης τῆς Γῆς».

Καί μέσα ἀπό αὐτό τό θησαυροφυλάκιο ἐπῆρε τήν ἰδέα τῆς παγκόσμιας ἀδελφότητος, τῆς ἀγάπης πού πρέπει νά ἐνώνη ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς Γῆς, ὥστε νά πάψη κάποτε ὁ ἀλληλοσπαραγμός καί νά ἐπικρατήσῃ ἡ εἰρήνη καί ἡ χαρά.

Γιατί όταν ανακαλύψουν οι άνθρωποι ότι μία είναι η αλήθεια που εξαγγέλουν οι διάφορες θρησκείες αλλά με διαφορετικούς τρόπους, τότε οι άνθρωποι θα αποκτήσουν όμοιες αντιλήψεις, για την ζωή και τις αξίες της και τους σκοπούς της.

Και όλα αυτά θα τα βρουν οι άνθρωποι μέσα στην θεοσοφική Έταιρία, η οποία σάν τό λευκό φῶς πού αναλύεται στά 7 χρώματα του φάσματος, όταν περάσει από ένα πρίσμα. Είναι τό λευκό φῶς πού στέλνουν όλες οι θρησκείες ή κάθε μία μέ τό δικό της χρώμα. Τήν θεοσοφική Έταιρία αποτελούν σάν μέλη, έτερογενή ή άνομοιογενή στοιχεΐα, άπ' όλες τις χῶρες τῆς Γῆς.

Μερικά μέλη, ίσως τά περισσότερα, προσπαθοῦν μέ σοβαρότητα καί συνέπεια νά πραγματοποιήσουν τό θεοσοφικό ιδεῶδες νά τό κάνουν βίωμα καί σκοπό τῆς ζωῆς τους. Νά ζοῦν δηλαδή σάν πραγματικοί θεόσοφοι.

Ἄλλα μέλη ὅμως πού ἦρθαν πρόσφατα καί ἴσως δέν ἔχουν ακόμα κατανοήσει τήν θεοσοφική διδασκαλία. Ἡ ἄλλοι πού ἦρθαν ἀπό περιέργεια ἢ γιατί τοὺς παρέσυραν μερικοί φίλοι τους θά ἔπρεπε νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τήν εὐνοία τῆς τύχης νά περάσουν τό κατώφλι τῆς θεοσοφικῆς Έταιρίας καί νά ἐμβαθύνουν στά θεοσοφικά διδάγματα καί νά ὠφεληθοῦν γιά τήν ψή τους καί τήν τωρινή καί τήν μέλλουσα.

Γιατί ὁ σκοπός τῆς θεοσοφικῆς Έταιρίας εἶναι νά χαράξει βαθιὰ μέσα στίς ψυχές τῶν ἐραστῶν τῆς αλήθειας, ὀρισμένες ἠθικές ἀξίες, ἢ ἠθικές ἀρχές πού θά ὠφελήσουν τήν ὁμαδική ζωή καί τήν παγκόσμια ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων.

Ὅμως ἡ θεοσοφική διδασκαλία δέν ἀποβλέπει μόνο στήν ἠθική κάθαρση τῶν μελῶν τους σέ σχέση μέ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλά ἀποβλέπει καί στήν παρουσία γιά τήν ἐξέλιξη τῆς ἰδίας τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Καί εξαγγέλλει ὅτι ὁ ἀνθρώπος σάν ἀπώτερο σκοπό πρέπει νά ἔχη τήν ἔνωση μέ τόν Θεό, τήν λύτρωση.

Ἀλλά γιά νά γίνη τό μεγάλο αὐτό ἀγαθό πρέπει ὁ ἀνθρώπος νά ὁμοιωθῇ πρῶτα μέ τόν Θεό. «Ὅμοίωσις δέ τῷ Θεῷ ὅσιον καί δίκαιον γενέσθαι, μετά φρονήσεως» Πλάτων.

Καί λέγει ἡ Ἑλ. Πετρ. Μπλαβάτσκυ «Ἐάν θέλουμε νά εἴμαστε εἰλικρινεῖς θεόσοφοι καί ὄχι περιστασιακοί, γιά νά πραγματοποιήσουμε τό θεοσοφικό ιδεῶδες, τήν ἔνωση δηλ. μέ τό Θεό, πρέπει νά ἀρχίσουμε τήν ἔρευνα τοῦ ἑαυτοῦ μας, τοῦ ἐσωτερικοῦ μας εἶναι καί ὅση φθορά, ὅσες κακίες καί ἂν ἀνακαλύψουμε νά μή μᾶς νικήσει ἡ ἀπελπισία γιατί ἡ σωτηρία εἶναι πάντοτε δυνατή.

Φτάνει νά τό ἀποφασίσουμε καί νά τό θέλουμε σοβαρά.

Οι περισσότεροι όμως από εμάς δεν παραδεχόμαστε καν ότι έχουμε ελαττώματα.

Τότε βέβαια δεν υπάρχει σωτηρία.

Πρέπει ειλικρινά να ποθήσουμε την αυτοβελτίωση μας, για να τό καταφέρουμε».

Καί εξακολουθεῖ ἡ Ἑλ. Μπλαβάτσκι στο «Κλειδί τῆς Θεοσοφίας» νά λέει «ὅταν τό ἀθάνατο πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου πάρη στήν κατοχή του, τό ναό του, ὅταν διώξη ἀπό ἐκεῖ τοὺς ἐμπόρους καί τοὺς τοκογλύφους, ἀπορρίψει κάθε ἀκαθαρσία, τότε ἡ θεία ἀνθρωπιά του, θά σώση τόν ἀνθρώπο. Τότε θά ἐνωθῇ μέ τόν ἑαυτό του καί θά γνωρίση τόν ἰδρυτή τοῦ ναοῦ».

Τότε θά ἔχει ἐκτελέσει ὁ ἀνθρώπος τόν προορισμό του καί μόνο οἱ καθαροί τῇ καρδίᾳ αὐτοί τόν Θεό ὁφονται.

Γιατί ὅσο ὑπάρχει ἀκαθαρσία μέσα μας, αὕτη εἶναι σάν μία κρούστα πού περιβάλλει καί ἀπομονώνει τό ψυχικό μας κέντρο ἀπό τό νοῦ.

Καί ὁ νοῦς, τό Μανας, τό ἀνώτερο νοητικό δέν μπορεῖ νά ἐνωθεῖ μέ τό αἴματι τό ψυχικό κέντρο. Γιατί μόνον ὅταν ὁ νοῦς ἐνωθεῖ μέ τό ψυχικό κέντρο θά μπορέση νά ἐνωθεῖ καί μέ τόν Θεό καί μόνον τότε. Ὅλα τά ἄλλα εἶναι μάταια καί ἐπικίνδυνα».

Καί συνεχίζει ἡ Ἑλ. Μπλαβάτσκι «αὐτοί πού ἀνήκουν στήν Θεοσοφική κίνηση ἂν ἀναγνωρίζουν μέ κάθε εἰλικρίνεια τά λάθη τους καί κάνουν ὅ,τι μποροῦν γιά νά βελτιώσουν τήν διαγωγή τους καί τό ἐσωτερικό τους καί ξεριζώσουν κάθε κακή φύτρα ἀπό τήν ψυχή τους, τότε ἡ ὠφέλεια θά εἶναι προπαντός δική τους» καί συνεχίζει «Ἀλλά ἐάν ἓνα μόνο μέλος στά δέκα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἀποφάσιζε νά ζήσει αὕτη τήν Θεοσοφική διδασκαλία, θά ἦταν ἀρκετό, γιά νά γίνη ἡ ὁργάνωσή μας ἓνα ἐκλεκτό σώμα».

Κάποτε τήν ἐρώτησαν πῶς βλέπει τό μέλλον τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας καί ἀπάντησε «τό μέλλον τῆς Θεοσ. Ἑταιρίας θά ἐξαρτηθῇ ἐντελῶς ἀπό τό βαθμό τῆς εἰλικρίνειας, τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ, τῆς ἀφοσίωσης, τῆς ἀγάπης, καί τέλος ἀλλά ὄχι καί τό λιγώτερο σημαντικό ἀπό τό ποσοστό τῆς κατανόησης, τῆς γνώσης καί τῆς σοφίας, πού θά κατέχουν τά μέλη της καί στά ὁποῖα πέφτει ἡ εὐθύνη νά συνεχίσουν τό ἔργο».

Ὁμιλία ΠΑΝΑΓ. Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Ἀδελφοί καί ἀδελφές μου

Στή σημερινή γιορτή τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ταυτίζομαι καί μέ ἐκφράζει ἀπόλυτα ἡ ἀναγνωσθεῖσα πρὶν 40 χρόνια ὁμιλία τοῦ

σοφοῦ μας διδασκάλου καί προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἀδελφοῦ μας Κωστή Μελισσαροπούλου.

Ἐπιτρέψτε μου ὅμως νά σταθῶ στόν ἐσωτερικό συμβολισμό τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ καί τῆς ἐποχῆς ποῦ γιορτάζεται, ὅπως τοῦτο καθώρισε ἡ ἰδρύτρια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας Ἑλένα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ καί τοῦτο διότι, ἡ Θεοσοφική Ἑταιρία, εἶναι ὀργάνωση ἐσωτερικῆς ἀπόκρυφης διδασκαλίας, ἡ ὁποία ἀπευθύνεται στόν ἐσωτερικό ψυχικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου.

Τό ἄνθος τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ συμβολίζει τήν ἀγνότητα, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖται ἀπό τῆ Θεοσοφικῆς ἰδεολογίας γιά τήν κατανόηση τῆς ἐσωτερικῆς τῆς διδασκαλίας καί ταυτίζεται ὁ συμβολισμός αὐτός μέ τῇ Θεᾷ τῆς ἀγνότητος τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς Θρησκείας, τήν Ἀρτεμη. Τό κέντρο τοῦ Λωτοῦ μέ τό χρυσοκίτρινο χρῶμα του, συμβολίζει τό φῶς, τόν ἥλιο, τό Φοῖβο Ἀπόλλωνα. Τό φῶς μέ τό ὁποῖο φωτίζονται οἱ ψυχές καί οἱ διανοίές μας καί μέ τό ὁποῖο ἐπιτελεῖται τό Θεῖο ἔργο τῆς ψυχουργίας, τῆς μεταμόρφωσης καί τοῦ φωτισμοῦ, ποῦ ὁδηγεῖ στή Θεία Σοφία, τήν ὁποία συμβολίζει ἡ Θεά Ἀθηνᾶ, τῆς ὁποίας ἡ πνευματική κυριαρχία, κατά τίς δοξασίες τῶν ἀρχαίων Μυστηρίων, τοποθετεῖται αὐτή τήν ἐποχή, ἀρχόμενη τήν 21 Ἀπριλίου καί λήγουσα τήν 21 Μαΐου, ὅταν ὁ ἥλιος βρίσκεται στόν ἀστερισμό τοῦ Κριοῦ καί στό ζῶδιο τοῦ Ταύρου.

Αὐτός ὁ ἐσωτερικός συμβολισμός τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ καί ἡ ἐποχή ποῦ καθιερώνεται ἡ γιορτή, συνοψίζεται ὡς ἑξῆς:

Μέ τήν κάθαρση (διὰ τῆς Ἀρτέμιδας), ὁδηγοῦμεθα πρὸς τό Φῶς (τό Φοῖβο Ἀπόλλωνα) καί διὰ τοῦ Φωτός, ὁδηγοῦμεθα (μεταμορφούμενοι), πρὸς τῇ Θεᾷ Σοφίᾳ (τῇ Θεᾷ – Ἀθηνᾶ).

Εὐχομαι ἀδελφοί ὅπως αὐτός ὁ ὑψηλός καί μυσταγωγικός Συμβολισμός, ποῦ ἀφορᾷ ἔργο πνευματικῆς ἀναγέννησης καί μεταμόρφωσης, τῆς σημερινῆς γιορτῆς τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ, ὅπως καὶ ἐπιδέσσει ἡ ἰδρύτρια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Εὐχομαι, ἐπεὶ ἐπιτελεῖται αὐτό το θεῖο ἔργο, στίς ψυχές μας καί τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, καί νά ὁδηγήσῃ αὐτές πρὸς τό Φῶς τῆς Θεᾷ Σοφίας — Θεοσοφίας, καί τῇ Γνώσει τῆς ὑπερταύτης Ἀληθείας.

Ὁμιλία τῆς ΙΦΙΑΝΑΣΣΑΣ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ἀπό τό βιβλίο «Ὁ Βούδδας»

...Ὡσπου μιά μέρα, ἦτανε τότες ὁ Σιντάρτα εἰκοσιεννιά χρόνων — ἡ κρίσιμη ἡλικία τῶν προφητῶν — περνώντας ἀπό τήν Πύλη τῆς Ἀνατολῆς, εἶδε νά στέκεται ἓνας κακομοιρὶ μῆενος γέρος,

Ὁ Θρύλος λέει, πῶς τὸν εἶχαν βάλει στή θέση αὐτή ὁ Ἴντρα καὶ ὁ Βράχμας. Κι' ἦτανε ἡ πρώτη φορά πού στή ζωὴ του ἀντίκρυζε γέρο, ὁ πρίγκιπας. Ρώτησε ἂν τοῦτο πού θωροῦσε ἦταν στ' ἀλήθεια πλάσμα ἀνθρώπινο. Σάν τοῦ ξήγησαν, συλλογίστηκε: «Βέβαια, μεγάλο κακό εἶναι ἡ γέννησή, ἀφοῦ μᾶς φέρνει σέ τέτοια κυτάντια... Πῶς θά χαρῶ γώ πιά ἀφοῦ εἶδα ἓνα πλάσμα τόσο δυστυχισμένο;».

Τήν ἄλλη μέρα, στήν πύλη τοῦ Νότου, πάλι μέ τή θέληση τῶν Θεῶν, ἓνας λεπρός τοῦ ζήτησε βοήθεια. Τήν τρίτη μέρα, στήν πύλη τῆς Δύσης, εἶδε μιά κηδεῖα νά περνάει. Τέλος, τήν τέταρτη μέρα, στήν πύλη τοῦ Βοριᾶ, ἓνας ἀσκητῆς τοῦ ἔτεινε τό τάσι του γιά ἐλεημοσύνη. Τόν κοίταξε ὁ πρίγκιπας μέ προσοχή. Τό πρόσωπό του τό γαληνεμένο τοῦ ἔκανε ἐντύπωση. Τόν ρώτησε ποιός εἶναι. Κι' ὁ ζητιάνος ἀσκητῆς τοῦ ἀπάντησε:

«Εἶμαι ἓνας σραμᾶνα», ἓνας ἀσκητῆς. Ζῶ στά δάση. Ἀπό φόβο γιά τή γέννηση καί τό θάνατο καί γιά νά βρῶ τή λύτρωση, ἄφησα τό σπιτικό μου, ἔφυγα μακριά...».

«Τοῦτη ἡ ζωὴ, πού ὑμνησαν οἱ σοφοί, σκέφτηκε ὁ Σιντάρτα, αὐτή θά πρέπει νά εἶναι ἡ καταφυγὴ ἡ δική μου!». Σταμάτησε ἀπότομα τή γύρα. Διάταξε τή συνοδεία του νά στρέψουν πίσω. Κεῖνη τή στιγμή τήν ἴδια — ἡ βούληση τῶν Θεῶν ἔκανε νά συμπεσει — τοῦ μῆνυσαν νά γιορτάσει, γιατί ἡ πριγκίπισσα Γκοπά τοῦ γέννησε γιό ἀντάξιο. Ὅμως, τοῦ Σιντάρτα ἡ καρδιά ἀντί νά χαρεῖ, σφίχτηκε ἀκόμα πιότερο: «Ἕνα «ράουλα», μιά ἀλυσσίδα γεννήθηκε γιά μένα», ψιθύρισε. Κι ἀπό τότες «Ράουλα» ἔμεινε τό ὄνομα τοῦ μικροῦ πρίγκιπα.

Καθὼς ζύγωνε στό παλάτι, μιά ἀρχοντοπούλα, βλέποντάς τον ἀπ' τό παραθύρι της, νά περνᾷ μέσα στό ἄρμα του τό ὁλόχρυσο, παινέμορφος, σάν θεός, θαμπωμένη ἀπό τό περίσσιο κάλλος του, φώναξε: «Μακάρια ἡ μάνα, μακάριος ὁ πατέρας πού ἔχουν ἓνα τέτοιο γιό! Μακάρια ἡ γυνίκα πού ἔχη ἓναν τέτοιο σύζυγο!».

Ὁ Σιντάρτα τήν ἄκουσε. Ἀπ' ὅ,τι εἶπε ἦταν ἡ πρώτη της κουβέντα πού τόν συγκλόνισε. Τοῦ ἔφερε στό νοῦ τήν ἄπειρη κι ἀτέλειωτη «μακαριότητα», ἐκεῖ πού οὔτε γέννηση, οὔτε γηραιά, οὔτε θάνατος, οὔτε πόνος κανένας θά ὑπῆρχε... Συγκινημένος, ξεκρέμασε ἓνα πολύτιμο περιδέραιο ἀπό τό λαιμό του καί τῆς τό ἔστειλε, ἐνῶ αὐτός συνέχισε τό δρόμο του, βαθιά συλλογισμένος.

Οἱ κοπέλες τοῦ χαρεμιοῦ του, μόλις τόν εἶδαν, χαρούμενες ἄρχισαν τή μουσική, τό χορό καί τά τραγούδια. Τίς κοίταξε σκοτεινιασμένος. Μέ τήν καρδιά βαριά ἔπεσε τήν κλίνη κι ἀποκοιμήθηκε, ἔτσι ὅπως ἦταν, ντυμένος.

Σουρούπωσε. Οἱ μπαγιαντέρες ἀποκαμωμένες τόν μιμήθηκαν

καί κεῖνες, Ξάφνου, ὁ Σιντάρτα ξύπνησε. Γυρόφερε τό μάτι. Αὐτές πού πρὶν λίγο λές κι ἦταν ἀπο κόσμους οὐράνιους φερμένες, τώρα στά πόδια του κείτονταν, ζωτικά φρικιαστικά: ξεμαλλιασμένες ξεβαμμένες, τὰ ρούχα τους τσαλακωμένα, ἀκατάστατα, πόσο ἄχαρὰ τύλιγαν τό κορμί τους τό φιδίσιο — τό δείχναν ἀπαίσιο. Ἄλλες ροχάλιζαν, ἄλλες τρίζαν τὰ δόντια τους ἄλλες βογγοῦσαν, ἄλλες μουργοῦριζαν λόγια ἀκατάληπτα, ἄλλες ἀγκάλιαζαν καί φιλοῦσαν τὰ λαγοῦτα τους σάν νά φιλοῦσαν κάποιον ἔραστή.

Ἀνατρίχιασε. Βαριά μυρωδιά ἀπὸ σάρκα, ἰδρώτα κι ἀρώματα τοῦ χτύπησε τὰ ρουθούνια. Πετάχτηκε ὁλόρθος. Μὲ σιχασιά πέ- ραισε ἀνάμεσα ἀπὸ τίς κοιμισμένες γυναῖκες. Τίποτα δέν μπορούσε πιά νά τοῦ φράξει τό δρόμο. Ἰσαμε τώρα δίσταζε νά πραγματο- ποιήσει τὴν ἀπόφασή του, μὰ ἄλλο δέ βαστοῦσε... Ὅταν, στό νοῦ του, ἦρθε ὁ γιός του καί ἡ Γκοπὰ Γασοντάρτα, ἡ πεντάμορφη πριγκίπισσά του. Προχώρησε στό διαμέρισμά της. Ἀνοιξε τὴ θύρα σιγαλά. Στό φῶς τοῦ λυχναριοῦ πού κλαίγε μὲ μυρωμένο λάδι, εἶδε τὴν πριγκίπισσα νά κοιμᾶται ἀμέριμνα στὴν κλίνη της, πού ἦταν στολισμένη μὲ γιασεμιά καί ροδοπέταλα.

Τό χέρι της τόχε ἀπλωμένο στό μέτωπο τοῦ μικροῦ Ράουλα. Ὁ Σιντάρτα κοντοστάθηκε στό κατώφλι. Ἐνοιωθε τρελλή ἐπιθυμία νά παραμερίσει τό χέρι πού τοῦ ἔκρυβε τό πρόσωπο τοῦ γιοῦ του. «Μά τότες», εἶπε ἀπὸ μέσα του, «ἂν δῶ τό γιό μου, θαρρῶ δέ θά μπορέσω πιά νά βρῶ τὴ δύναμη νά φύγω. Ἀμα γίνω Βοῦδδας, τότε θά γυρίσω καί θά γνωρίσω τό παιδί μου!». Ξανά- κλεισε τὴ θύρα ἀθόρυβα, κατέβηκε βιαστικά στὴν αὐλή, διάταξε τόν πιστό του Τσάνα, τόν ὑπηρετή του, νά ζέψει τόν Καντάκα τ' ἀγαπημένο του ἄτι, καβάλησε, καβάλησε κι ὁ Τσάνα στά καπούλια καί χάθηκε μέσα στὴ νύχτα, ἀφήνοντας πίσω του χαρές, πλοῦτια, οἰκογένεια, κάστα, θρόνο!

Σάν τρελὸς κάλπαζε κι ὅλο ἀγκάλιαζε τ' ἄλογό του καί τοῦ μιλοῦσε: «Τρέχα, πέτα ἄτι μου ἀγαπημένο, σῶσε με τοῦτη τὴ νύχτα κι ἐγώ θά γίνω Βοῦδδας καί θά σώσω τόν κόσμο, τοὺς ντέβας καί τοὺς ἀνθρώπους!» Καί τό ἄτι ἔτρεχε, πετοῦσε...

Κοντά στά ξημερώματα, μακριὰ πιά ἀπὸ τὴν Καπιλαβαθού καί τόν κίνδυνο νά τόν προφτάσει ὁ πατέρας του, σταμάτησε. Ἕνας φτωχὸς κυνηγός, ἔτυχε, περνοῦσε ἀπὸ κεί. Ὁ πρίγκηπας τοῦ ἔδω- σε τὰ ὀλομέταξα καί χρυσοκεντημένα ρούχα του καί ζήτησε τὰ κουρέλια πού φοροῦσε. Ντύθηκε μὲ τοῦτα. Ὁ Τσάνα γοναπιστός μπροστά του, ἔκλαιγε. Ἐκλαιγε καί τό ψαρί, ὁ Καντάκα... Τὰ δά- κρυά τους καίγαν τὴ γῆς. Μὰ κεῖνος πλέον εἶχε κατασταλάξει σὲ ἀπόφαση: πῆρε τό σπαθί του, ἔπιασε τὰ ὀλοσγουρα μακριὰ μαλ-

λιά, σύμβολο της κάστας του, της άρχοντιᾶς του καί μέ χέρι ἄτρεμο, λύπηση καμμιά, τά ἔκοψε. Διάταξε τόν Τσάνα νά πάρη τά ὅπλα του, τά κοσμήματα καί τ' ἀγαπημένο του ἄλογο, καί νά φύγει εὐθύς, νά τά πάει στό βασιλιά. Μέ τό θάνατο στήν καρδιά, ὁ ὑπηρέτης ὑπάκουσε, πῆρε τό δρόμο τοῦ γυρισμοῦ. Ὁ ἀφέντης ξυπόλυτος, προχώρησε πρὸς τό νοτιά:

Φίλους πιά θά χε τ' ἀγρίμια τοῦ βουνοῦ.

Σκέπη χρυσή, τά πυκνόφυλλα κλαριά τοῦ δάσους,

Κλίνη, τήν ξερή γῆς

Καί τή συμπόνια του γιά ὅλα τά πλάσματα λατρευτή βασιλίσσά του

λέει ἓνα παλιό τραγούδι τοῦ Κασμίρ.

Ὁ πρίγκιπας Σιντάρτα Γκοτάμα δέν ὑπῆρχε πιά. Τή θέση του πῆρε ὁ Σάκυα ὁ «άσκητής», πού σκοπό του εἶχε βάλει νά βρεῖ τό μυστικό τῆς Εὐτυχίας.

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

Κυκλαδικό

Έσένα που σ' όνομάζω Μητέρα
 Μαρία, Ίσιδα, Ήρα
 άστρο συμπόνιας πολυόμματο
 άσπίδα στοργής

Σ' είδα νά παίρνεις σάρκα ξδῶ
 πάνω σέ τοῦτο τό ἑλληνικό νησί
 τό περίβλεπτο
 τό ἀγαπημένο τοῦ ἡλίου
 στή θάλασσα αὐτή τήν καθάρσια.
 Οἱ ἱερές φωτιές τοῦ καλοκαιριοῦ ἔγιναν
 ὄχημά Σου.

Διάκριναι τά σημάδια τῆς ἐπιφάνειας Σου
 ἄγγιξα τό σφιγμό Σου
 τόν ἄνεμο τοῦ περάσματος Σου.

Μιά παιδική ἀρρώστια ἡ ζωή
 ἐπιδημική τοῦ καιροῦ, ἀναπόδραστη.
 Καί σέ φωνάζω καί τώρα — ὅπως τότε —
 μέσα ἀπ' τόν πυρετό, μέσα ἀπ' τό παραλήρημα
 νά μοῦ ἀπλώσεις τό χέρι
 τήν ὥρα αὐτή που ξεκόβω μακριά Σου
 καί σέ μαντεύω ἀκοίμητη ἐκεῖ
 πάνω ἀπό τήν αἰσθαντική προκυμαία
 Δέσποινα τοῦ πελάου
 Κυρία τῆς αἰθρίας
 Ίσιδα, Ήρα, Μαρία.

Κωστῇ Μελισσαροπούλου

Εἰσαγωγή στή Θεοσοφία

Γ΄ Ἐκδοση 1986

Κεφ. Α΄	Προλεγόμενα
» Β΄	Τί εἶναι ἡ Θεοσοφία
» Γ΄	Ἐξέλιξη Μορφῆς καί Ζωῆς
» Δ΄	Οἱ ἀόρατοι κόσμοι
» Ε΄	Ὁ φυσικός κόσμος
» ΣΤ΄	Ὁ ἀστρικός κόσμος
» Ζ΄	Ἡ μεταθανάτια ζωή στόν ἀστρικό κόσμο
» Η΄	Ὁ νοητικός κόσμος
» Θ΄	Ἡ Μετενσάρκωση
» Ι΄	Ὁ νόμος τοῦ Κάρμα
» ΙΑ΄	Ἡ δημιουργία τοῦ Ἡλιακοῦ Συστήματος
» ΙΒ΄	Οἱ ἑπτὰ Ρίζες-Φυλές
» ΙΓ΄	Περί Ἀτλαντίδος
» ΙΔ΄	Πρός τήν Ἀπολύτρωση
» ΙΕ΄	Ἡ Θεοσοφία στήν πράξη
» ΙΣΤ΄	Ἡ Θεοσοφική Ἑταιρία

Χαρτόδετον Δρχ. 400

Δεμένον » 600

Ἀποστέιλτε μέ ἐπιταγήν

διά νά τό λάβετε εἰς τήν διεύθυνσίν σας

Κωστή Μελισσαροπούλου

Τό Βιβλίον τῆς Σοφίας

Μ Η Τ Ι Σ

Γ' έκδοση ἀναθεωρημένη 1986

ΠΕΡΙΕΧΕΙ 1360 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν 400 (Θαλῆς, Πιττακός, Βίας, Σόλων, Περίανδρος, Κλεόβουλος, Χίλων), Πυθαγόρεια, Ἡρακλείτου, Δημοκρίτου, Πινδάρου, Τραγικῶν (Αἰσχύλου, Σοφοκλή, Εὐριπίδου), Ἀντισθένη, Διογένη, Ἰσοκράτους, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Δημοσθένους, Πύρρωνος, Μενάνδρου, Ἐπικούρου, Πλουτάρχου, Ἐπικτήτου, Μάρκου Αὐρηλίου, Πλωτίνου, Πρόκλου καί πολλῶν ἄλλων.

Ξένων: 530 Ἀνατολικῶν (Λάο-Τσέ, Κομφουκίου, Βούδδα), Ἑρμητικά, Καινῆς Διαθήκης, Ἰνδικῶν, Σααδῆ, Ἐράσμου, Θερβάντες, Σαίξπηρ, Καρτεσίου, Σπινόζα, Βολταίρου, Ρουσώ, Κάντ, Τζέφφερσον, Γκαῖτε, Σοπενχάουερ, Καρλάυλ, Ἰγκερσουλ, Ρενάν, Ἴψεν, Τολστόϊ, Μπλαβάτσκι, Συρέ, Νίτσε, Φλαμμαριών, Μπέζαντ, Μπερξόν, Ταγκόρ, Βιβεκάναντα, Μαίτερλικ, Καρέλ, Σβράϊτσερ, Τσβάιχ, Σρί Ράμ, Κρισναμουρτι καί ἄλλων.

Νεοελλήνων: 430 Κοραῖ, Ρήγα Φεραίου, Δημ. Γαλανοῦ, Θ. Καίρη, Διον. Σολωμοῦ, Ἀ. Λασκαράτου, Ἐμ. Ροΐδου, Πλ. Δρακούλη, Σπ. Νάγου, Ἀντ. Ἀδριανοπούλου, Π. Γιωτοπούλου, Ν. Καρβούνη, Ν. Καζαντζάκη, Κ. Βαρναλή, Ἰω. Βασιλῆ, Θρ. Βλησίδη, Ν. Λούβαρι, Φ. Πολίτη, Δ. Ἰωαννίδη, Κ. Κιτρινάρη, Ἰω. Θεοδωρακοπούλου, Ε. Παπανούτσου, Ἰ. Μ. Παναγιωτοπούλου, Π. Κανελλοπούλου καί ἄλλων.

Χαρτόδετον Δρχ. 500

Δεμένον Δρχ. 700

Τὸ περιοδικὸ ἐλευθέρως σκέψεως

“ΙΛΙΣΟΣ”

Χαρ. Τρικούπη 26, α΄ δροφος, Κωδ. 106 79 Τηλ. 362.0702

Ῥορα 10-1 πλὴν Σαββάτου

Ἐκδίδεται ἀπὸ τὸ ἔτος 1956

Διευθυντὴς Κωστῆς Μελισσαρόπουλος

Οἱ τόμοι 1956 - 1970 ἔχουν ἐξαντληθεῖ.

Ἐχουν ὁμως ἐκδοθῇ ἐπιλογαὶ Περιεχ. τόμων, ὡς ἐξῆς:

Α΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τῶν τριετιῶν 1956 - 1958

Β΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τῶν τριετιῶν 1959 - 1961

Γ΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τῶν τετραετιῶν 1962 - 1965

Ἐκαστος τόμος ἐπιλογῆς, δεμένος δρχ. 600

Δ΄ Τόμος ἐπιλογῆς πενταετιῶν 1966 - 1970 δεμένος δρχ. 600

» » » » » χαρτόδετος δρχ. 400

Συνιστῶμεν εἰς ὅσους ἀγαποῦν τὸ ἔργον τοῦ ΙΛΙΣΟΥ νὰ ἀγοράσουν τοὺς τόμους τῶν Ἐπιλογῶν, εἴτε ἔχουν εἴτε δὲν ἔχουν τοὺς τόμους τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, διότι μὲ τὶς ἐπιλογὰς θὰ ἔχουν εὐχρηστικὴ καὶ συγκεντρωμένη πολὺτιμη πνευματικὴ τροφή.

Οἱ χαρτόδετοι τόμοι 1965, 1971-1984 ἕκαστος δρχ. 300

Οἱ χαρτόδετοι τόμοι 1985-6 ἕκαστος δρχ. 500

Τόμος ἔτους 1981 σελίδες 336

» » **1982 » 400**

» » **1983 » 456**

» » **1984 » 434**

» » **1985 » 408**

» » **1986 » 408**

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Για αναγγελία της εκδόσεως να στέλνετε ένα αντίτυπο. Για βιβλιοκρισία, χωρίς να δεσμεύεται το περιοδικό, δύο αντίτυπα, από τα οποία το ένα απευθείας στον κριτικό του Ιλισού κ. Νίκο Α. Τέντα, Παλαιών Πατρών Γερμανού 46, Θεσσαλονίκη 546 22.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΡΟΥΣΟΥ: «ΠΙΝΓΚΠΟΝΙΚΑ» Ποιήματα

Λυπώμαι τους αξιολύπητους
που γιορτάζουνε τις ήττες τους
στις ταβέρνες με μουσικές και δηλητήρια.
Όσο πιο λίγες αυταπάτες έχεις
τόσο είσαι πιο δυνατός.

Για την ποίηση του Αγγ. Καρούσου έχουμε επαινετικά γράψει, παρά την προσκόλλησή της σε συγκεκριμένο ιδεολογικό χώρο. Και εξακολουθεί να είναι ο έπαινός μας δίκαιος γιατί ο ποιητής της φτωχολογιάς και των αδικημένων παραμένει πεισματικά «κομματικά» αστράτευτος! Γι' αυτό, άλλωστε, είναι η ζωντανή συνείδηση κι αυτών που δεν υπάρχουν.

Πρωτοπηνγή της δημιουργίας του Αγγ. Καρ., είναι η ομορφιά:

...η μουσική είναι πιο πέρα από τους ήχους της
η Ποίηση πιο πέρα από τα λόγια
η Γλυπτική πιο έξω από τα σχήματα
κι ο Έρωτας κοπέλα!

Το θαύμα της ζωής το ζεις στο φως μονάχα μια φορά... Βέβαια θέλει ο ποιητής το ανθρώπινο είδος να επιβιώνει παλαιότερα. Θέλει μια ζωή με λιγότερη υποκρισία (να μη απεργούν οι προνομιούχοι αλλά όσοι πραγματικά πεινάνε) και λιγότερο φανατισμό (η κάθε μονοφωνία είναι σκλαβιά). Ακόμη εύχεται οι φοιτητές να χτίζουν τα Πανεπιστήμια για να τρέξει η σκέψη πιο γρήγορα

από το φως. Και δείχνει πως όποιος φοβάται την αλήθεια φοβάται τη ζωή:

...η μεγαλύτερη πυρηνική έκρηξη
είναι ο δίπλα σας που δεν έχει να φάει...

Δεν είναι ηλιοτραγούδι ο λόγος του Άγγελου Καρούσου. Ούτε οι σίχοι του βότσαλα σε αιώνια ακρογιαλιά. Αστραπή και ρομφαία δίστομη η κάθε του λέξη. Για τους αγαθομανείς και τους βολεμένους. Για τους αντιπροοδευτικούς και τους δογματικούς. Για τους φανατικούς. Ξέρει ακόμη να μπερδεύει τους ήρωες με τα θύματα για να μας δείξει το αληθινό στίγμα της αγάπης. Μα πιο πολύ τον έρωτα ξέρει να τραγουδεί με τρόπο παράφορο-αληθινό:

Ένα νεκροταφείο μου λέει για ό,τι πέρασε
οι γυμνόστηθες κοπέλες για ό,τι ζει,
κανένα παρελθόν δεν αξίζει όσο το τώρα
και μέσα από τον πόθο η φύση ζει...

ΝΙΚΟΥ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ: «ΟΝΕΙΡΑ ΑΠΟ ΧΩΜΑ» Ποιήματα

Εκεί
που είναι χτισμένο το Δένδρο
σαν αρχαία πέτρα
και το χώμα νωπό
εκεί θα σ' ακουμπήσω...

Ηφαίστειο αναμνήσεων αρχέγονων είναι οι σίχοι του Ν. Μαυρ. Κρατήρες πύρινοι διαμελίζουν τη σκέψη του με μίσος άγριου ζώου σ' ένα άπειρο φτωχό από αγάπη. Είναι η αποτρόπαιη ιστορική στιγμή των σχισμένων λαβάρων των ιδεών, καθώς το αίμα άγρια γίνεται φωνή για να πνίξει κάθε ευχή στο σύνορο της προσδοκίας.

Υπάρχουν και εικόνες γεμάτες ήχο και ελπίδα σαν ξέσπασμα απάντεχης μόρας στην ηλιοψημένη επιδερμίδα μας:

Είπες θάρθεις
και έστειλα τις επιθυμίες μου με τον βοριά.

Λιγοστό το φως στη ποίηση του Ν.Μ. Αλέτρι να σπέρνει στο χάος πίκρα και σιωπή η έμπνευσή του. Η γη, κοντά του, μονάχα σκοτάδι ανασαίνει. Έχουν, οι νύχτες του, πάντα υγρά παράπονα στα μάτια! Και μέσα στις ελάχιστες λιτανείες των ονείρων στις ανταύ-

γείες νέου φεγγαριού, κρύβει την ανθρώπινη συντριβή, με αξιοπρέπεια και υπερηφάνεια μοναδική:

Μάταιες ελπίδες μην καταδεχτείς...

ΔΗΜΗΤΡΗ Γ. ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ: «ΤΑ 80 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΡΟΤΑΡΥ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ». Μελέτη

Ο Πώλ Χάρρις ίδρυσε το Ρόταρυ με ένα ανθρωπιστικό όραμα: πλησίασμα των αντιπάλων καί εξισορόπηση των αντιθέσεων. Επίκεντρο, λοιπόν, της ροταριανής δεοντολογίας είναι ο άνθρωπος ως πρόσωπο και, ταυτόχρονα, η κοινωνία σαν σύνολο ανθρώπων. Και συνεπές προς τις κοινωνικές αξίες το κυρίαρχο σύνθημα του: «Κάνε τον συνάνθρωπο ικανό να βοηθήσει ο ίδιος τον εαυτόν του, ώστε ο κάθε άνθρωπος να γίνει οικονομικά ανεξάρτητος και κοινωνικά ελεύθερος».

Ο επίτιμος σύμβουλος Επικρατείας και πρώην Διοικητής της Ελληνικής Ροτ. Περιφέρειας Δημήτρης Τσιροπινάς εκθέτει με λεκτική χάρη και πειστικό επιχείρημα την ιδεολογία και την παγκόσμια δράση του Ρόταρυ, πού, ουσιαστικά, αποτελεί μια μορφή πυθαγόρειου ελέγχου κατά το δομικό του ίδιο προσδιορισμό. Ο άνθρωπος είναι η πρωταρχική ουσία του ιδεολογικού του πυρήνα. Γι' αυτό στό Ρόταρυ είναι δεκτοί εκπρόσωποι από όλα τα επαγγέλματα. Με αντιπροσωπευτική σύνθεση επιτυγχάνεται πάντα η «εγκαρσία τομή της κοινωνίας» κάθε χώρας.

Είναι η δύναμη που επειδή προέρχεται πράγματι «από κάτω» ερευνά με ειλικρίνεια και ανυπόκριτη αγάπη τις αδυναμίες του κοινωνικού βίου. Το πολιτιστικό του πρόγραμμα «ΥΓΕΙΑ-ΠΕΙΝΑ-ΑΝΘΡΩΠΙΑ» αγκαλιάζει όλη την ανθρώπινη ύπαρξη, στη διπλή της λειτουργία: σαν βιολογική και κοινωνική οντότητα.

«Ειρηνική συμβίωση δεν μπορεί να βοηθεί όταν η κοινωνία κλυδωνίζεται είτε από βιολογικές αρρυθμίες τις οποίες προκαλούν η πείνα, ο υποσιτισμός, και οι νοσολογικοί παροξυσμοί, είτε από κοινωνικούς αναβρασμούς τους οποίους προκαλούν οι κραυγαλέες και αβυσσαλέες κοινωνικές ή οικονομικές αποστάσεις».

Σήμερα οι Ροτ. Όμιλοι εργάζονται για τόν άνθρωπο σε όλον τον ελεύθερο κόσμο. Ακμάζουν, κυρίως, σε προηγμένες χώρες με υψηλή πολιτιστική στάθμη και στις κοινωνίες όπου υπάρχει ανεπτυγμένη η επίγνωση της καθηκοντολογίας και της φιλαδέλφειας.

Έτσι δικαιώνεται και ο δικαιολογημένος υπερήφανος λόγος του

Δημήτρη Τσιροπινά πως το Ρόταρυ είναι:
«ο καθρέπτης της πολιτιστικής εξελίξεως των κοινωνιών».

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΚΙΤΣΑΡΑ: «ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΨΥΧΗ» Μελέτη

«Επειδή δέ Αιώνιον είναι ο Θεός, από τήν φύσι του ο άνθρωπος κινείται προς τόν Θεόν. Ο μύχιος πόθος του να πλησιάσει τόν Θεόν αποτελεί το μεταφυσικό νόημα της υπάρξεώς του. Εις αυτό, ακριβώς, το σημείο, της επαφής του με τον Θεόν, παίρνει στην πραγματικότητα επαφή με τον εαυτόν του, το «εγώ» του και με τον συνάνθρωπόν του, το «Σύ».

Η αυτοκατανόηση άγει στην αλληλοκατανόηση. Η αυτογνωσία στην ανθρωπογνωσία. Μονάχα σαν ο άνθρωπος, γνωρίσει και αγαπήσει τον εαυτόν του μπορεί να τιμήσει τα ιδανικά της φιλαλληλίας και του Θείου. Την Τάξη. Ουσιαστικά το Χάος είναι η θύρα του διαβόλου. Η σωτηρία μπαίνει πάντα από την πόρτα της αρμονίας. Την αγάπη.

Στην ολόφρονη εποχή μας η ψυχολογία έμεινε χωρίς ψυχή γιατί η σκέψη έγινε α-φιλοσοφική. Ακόμη και η πειραματική της έκφραση αναφέρεται στην φυσιολογία-παθολογία και όχι στην ουσία του όντος. Γι' αυτό ο παιδαγωγός Ιωάννης Κιτσαράς αναλαμβάνει μία πνευματική προσπάθεια μοναδικής εμβέλειας: να προσφέρει στον άνθρωπο, σαν ύψιστο, ιδανικό, την αγάπη, με μέσο την ψυχή στην πολυμερή της ιδιοσυστασία: Ατομική, Ομαδική, Μαζική, Διεθνή και Κοινωνική. Με πλήρη ανάλυση της κάθε επί μέρους έννοιας προσπαθεί να εκφράσει την φιλοσοφία της εποχής μας με ένα πράγματι επαινετής σύλληψης έργο, αντάξιο της οικείας, επιμέρους, πλούσιας βιβλιογραφίας. Ειδικά για τους Έλληνες, στους οποίους «όλα εξαρτώνται από τον λαό και ο λαός από τον λόγο», το ποίημα ενέχει ιδιαίτερη αξία, γιατί μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως συνθετικός πλοηγός μιας αμφιλεγόμενης γνώσης. Γιατί ο στέρεος λόγος του Ι. Κιτσαρά, είναι πάντα πειστικός: «Η ευθύνη, το ιδιότυπον αυτό του ανθρώπου, διά της οποίας διακρίνεται από όλα τα άλλα όντα, το πνευματικό αυτό τέκνο της ελευθερίας και της ανάγκης, είναι το «πηδάλιον» που κανονίζει την θέσιν «μεταξύ» Θεού και κόσμου, ώστε το «Σύμπαν» να είναι ένας «μικροάνθρωπος» και ο άνθρωπος ένα «μικροσύμπαν».

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Ν. ΒΙΣΤΑΚΙ: «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΝΙΑ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ 1940» Ιστορικά Στοιχεία.

«...Η παράδοση και το ιστορικό παρελθόν αποτελούν μια αλυσίδα χαρακτηριστική στη ζωή του ελληνικού Έθνους και του λαού του. Όλοι της οι κρίκοι πρέπει να είναι ενωμένοι για να μη διαλυθεί». Και αλάθητη συνταγή της εθνικής ενότητας είναι:

- Ο απόλυτος σεβασμός του Συντάγματος.
- Η πλήρης αναγνώριση της Λαϊκής Κυριαρχίας.
- Η αποφυγή της βίας στους κομματικούς ανταγωνισμούς και
- Η ομαλή λειτουργία των ελεύθερων Θεσμών.

Μ' αυτήν σφυρηλατείται η ομοψυχία και οδηγείται η φυλή μας στη δυναμική κατάκτηση των πανανθρώπινων ιδανικών της Δημοκρατίας, της Κοινωνικής Δικαιοσύνης και της Ειρήνης με ελευθερία! Και είναι απαραίτητη η ενότητα στον ελληνικό λαό που «δοκίμασε πολλά δεινά από τη ύπουλη και επικίνδυνη αρρώστια του διχασμού και της μισαλλοδοξίας» και πλήρωσε πανάκριβα «τα λάθη των αρχηγών του», με συνέπεια η Ελλάδα να είναι «πάντα μέτοχος στις κρίσιμες διεθνείς περιπέτειες και πρώτη στην πληρωμή των δυσάρεστων συνεπειών». Καίτοι νικήτρια!

Με ειλικρίνεια και αντικειμενικότητα αναφέρεται στα γεγονότα της δεκαετίας 1940-1950 ο Α. Βιστάκις. Μερικά μάλιστα εβίωσε με εξαιρετική ένταση. Γι' αυτό η έλλειψη πάθους κάνει αξίωμα την αλήθεια του: «εχθρός του έθνους είναι όποιος μισεί θανάσιμα τη Δημοκρατία και την απόλυτη ελευθερία των πολιτών του...»

Λ. Γ. Γούσιου: «ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ» Μελέτη

«...Οι χώρες-μέλη της ΕΟΚ επιδιώκουν δύο μεγάλους στόχους: από την μια να καταπολεμήσουν τις ανισότητες, οποιασδήποτε μορφής, προκειμένου να διευκολυνθεί η ατομική ανάπτυξη του καθενός και να βοηθηθεί η προετοιμασία του για την κοινωνική ζωή με την πλατύτερη σημασία, κι από την άλλη, να εξασφαλίσουν στον καθένα μια καλή προετοιμασία για την επαγγελματική ζωή». Η δημοκρατική, μάλιστα, δομή των κρατών της ΕΟΚ επιδιώκει όπως ο επαγγελματικός προσανατολισμός των μαθητών στηρίζεται αποκλειστικά στις ενδιάθετες ροπές, τις κλίσεις και την ιδιο-

συστασία του χαρακτήρα τους. Με λόγια πιο απλά: κλειδί της υλικής ευημερίας, της πνευματικής ανόδου και της ηθικής βελτίωσης είναι η αυτογνωσία.

Για το στάδιο, όμως, της ανοικοδόμησης της ανθρώπινης προσωπικότητας (εφηβεία) μεγάλη κρίση αποτελεί η πρόκριση του επαγγελματικού στόχου, για άσκηση δημιουργικής εργασίας με εκλεκτικό ενδιαφέρον. Έτσι το πόνημα του Λ. Γούσιου έχει βασική κατεύθυνση την ορθή πληροφόρηση για τα είδη των επαγγελμαμάτων και τις απαιτήσεις τους, γύρω, και πιο πέρα απ' τον αγροτικό τομέα. Είναι ένας χρήσιμος επαγγελματικός σύμβουλος για κάθε προβληματιζόμενο, ανάλογα, έφηβο ή γονέα. Συνιστούμε μια επανέκδοση του έργου απόλυτα προσαρμοσμένη στις διαμορφωθείσες Κοινοτικές συνθήκες με τον γενικό τίτλο: «Επαγγελματική».

Γ. Μ. Πολιτάρχης: «ΤΕΣΣΕΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ». Ποίηση

...να ξαναβαπτιστώ στο ηρωικό πνεύμα,
στην υπομονή του Ιώβ,
στα οράματα του Μωυσή. Ν'ακούσω τη λύρα του Δαυίδ
να ξεκουραστώ στο λεβέντικο περπάτημα της πέρδικας
ν'αρματωθώ το πρώτο μου θάρρος.

Πρόκειται για το πανίερο θάρρος που φέρνει με τους μυστικούς κραδασμούς της συνείδησης ηρεμία στον κοχλασμό της θυμωμένης ψυχής. Είναι θαυμαστή η προερχόμενη από σταυρωμένη σκέψη γαληνεμένη σιωπή. Ειδικά όταν από τα δόντια των ιερέων στρόβιλος ξεφεύγει το μίσος για να διχάσει την ηλεκτρισμένη ψυχή του λαού. Τότε ο ποιητής, πρωτόβγαλτο χελιδόνι, ξαγρυπνά με τον παγωμένο βοριά, στην έρημο όπου σβήνει η προφητεία, για να θηλάσει το όνειρο με τον αιώνιο της καρδιάς λόγο. Και να ανάψει τον Ήλιο λαμπάδα στο Ναό της Φύσης!...

Ο Γ. Μ. Πολιτάρχης εκτός απ'την πηγαία έμπνευση έχει και μια προσωπική αξιοσύνη: ανεβάζει τις μνήμες από το βάθος της καρδιάς για να φυλαχτούμε δίκαιοι την έσχατη ώρα. Να μένει στο πάντα ότι προϋπήρχε. Χρόνος και ψυχή, αδιάφθοροι! Και ο άνθρωπος αδούλωτος:

Δεν στέργω τις πατρίδες δουλωμένες
η ορμή των σκλάβων και δική μου ορμή...

Είναι ελληνόπρεπος ο αναβαθμός του λόγου του. Και γενναίος γιατί αντλεί δύναμη απ' το ακατάβλητο κουράγιο του Λαού. Γι' αυτό ζυγιάζεται γεράκι σε γυμνωμένο βράχο σε μέρα ειρηνοφώρα.

Μέρα πλουμισμένη με Δελφική καθαρότητα. Χωρίς μαντικές ιχνηλατήσεις ο επιγραμματικός του στίχος γίνεται πυρό στεφάνι για την αιωνιότητα:

- Όσοι σταθούν με το Λαό θα μείνουν αθάνατοι
- Πρόδωσες τον εαυτό σου, τον κόσμο όλο πρόδωσες.
- Παράδεισος η γη ως απλώνεται ελεύθερη.
- Οι γενναίοι πεθαίνουν για την Ιδέα.

Φυσικά οι ιδεολογικές προσεγγίσεις γίνονται με ζεστασιά κι όχι με τα κίβδηλα θυμητικά ενός πεθαμένου κόσμου. Ξέρει ότι η οχλαγωγημένη πρωία είναι νεκρή! Και πως τη σβηστή στιά συντροφεύει η αγωνία και ο πόνος. Γι' αυτό η φωνή του, λειτουργική ή δοξαστική, έχει έναν πανανθρώπινο ελεγειακό τόνο:

Αδελφέ λυπημένε, χωρίς εσένα το σπίτι
αδειανό και πενιχρό το δέντρο που σου στόλισα,
ορφανό το ουράνιο τόξο που ζωγράφησα
με τέχνη στην υροφή του μεγάλου δωματίου
χωρίς εσέ δε θα κατέβει ευλογία Θεού.
Ελπίδα σαν κύμα πελάγου δε θάλλει στις καρδιές.
Σου το λέω: Να μη στερηθεί ποτέ ο άνθρωπος
την καλωσύνη. Δώρο μικρό αλλά πανάκριβο.

Αλλά και αστροπόρος για τα ενιά της Πούλιας αστέρια είναι ο λυρικός ερωτισμός του: «Χίλια μάτια τα δυό σου μάτια τα ζαφειρένια». Είναι το ζαφείρι του λόγου του λυχνάρι για τα σκοτάδια των καιρών.

Ο Γ. Μ. Πολιτάρχης παραμερίζει το σκοτάδι με το φωτεινό χαμόγελο του καλοκαιριού. Για να μην μείνουμε αγνοούμενοι στη γη μας ή αδικάιωτοι οδοιπόροι όταν μόνοι φύγουμε. Διατηρεί ο ευλίγιστος κι ανδρείος στίχος του όλο το Πνεύμα του καλού των παιδικών ονείρων, για να λάμπει, φεγγάρι ολόγιομο, στις μυστικές ατραπούς της ψυχής του κόσμου...

Ντιάνα Ταλιαδούρου: «ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΟ» Ποιήματα.

... Φθάσαμε σε μια μικρή πόλη
την ταπεινή Βηθλεέμ.
Εκεί μέναμε για πάντα

Η Ανάσταση όμως εκφράζει πληρέστερα τη ζωή από την γέννηση! Προσδίνει στην ανθρώπινη ύπαρξη αιωνιότητα.

Δεν είναι βουβή ικεσία στο Θεό ο στίχος της Ντιάνας Ταλιαδούρου. Καίτοι ακράδαντα πιστεύει στην αλήθεια:

Όλα σβήνονται μέσα στη γνώση
όλα μιλούν μες στη σιωπή!

Αλλά αηδόνι σε ουράνιο καμπαναριό. Με ένα χαμόγελο όλο φως προσεγγίζει τη φωνή των αστεριών που χάνεται στο άπειρο. Και την ανθρώπινη στιγμή για να μη βλέπεις στα μάτια των παιδιών τον «μικρό κόσμο των μεγάλων». Κι όταν δεν το κατορθώνει η οργισμένη φωνή της υψώνεται γροθιά! Έχει στιγμές γεμάτες λυρική πνευματικότητα ο λόγος της Ντιάνας Ταλιαδούρου:

Όλα χάνονται μέσα στην ύλη
όλα βρίσκονται μέσα στο φως.

Είναι, ακριβώς, αυτές που συνθέτουν στέρεη την ποιητική της δημιουργία...

Βασίλη Μοσκόβη: «ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ» Κριτικό δοκίμιο.

κάθε σου λόγος μια σπαθιά
μια μαχαιριά, μια ντουφεκιά
στ' όνομα μιας θεοπανηγιάς:
της Λευτεριάς! Της Λευτεριάς!

Ποίηση σημαίνει δημιουργία. Και δημιουργία ελευθερία! Ο Χρήστος Ε. Κατσιγιάννης είναι ένας νεοκλασικός λυρικός που κυρίως σατυρίζει όσους εξευτελίζουν το βαθύτερο νόημα του ανθρωπισμού.

Ο Βασίλης Μοσκόβης επιχειρεί μια συνοπτική εξέταση του ποιητικού έργου του πολυτάλαντου δημιουργού με ευθύνη και αγάπη. Ξέρει πως επειδή οι λαοί δεν έχουν μνήμη, υπάρχουν οι ηροφίτες και οι ποιητές. Και ο Χρ. Κατσιγιάννης δεν είναι ένας ανεύθυνος τραγουδιστής αλλά ένας ασυμβίβαστος μαχητής των ελεύθερων ιδεών, ένας λαϊκός προφήτης — υπεύθυνος οδηγητής των συνανθρώπων του:

Στην καρδιά του έχει μπηγμένο ένα σταυρό
με πάνωθ' του χαραγμένη μια κραυγή: Ελευθερία!

Ο Βασ. Μοσκόβης είναι ένας δίκαιος τιμητής του ταλέντου του Χρ. Κατσιγιάννη. Ο ώριμος λόγος του σκιαγραφεί με την προσήκουσα τιμή αλλά και κριτική συνέπεια την ποιητική του δημιουργία: «Αν θέλαμε να χαρακτηρίσουμε μονολεκτικά τον Κατσιγιάννη, θα τον ονομάζαμε αυτοβιογραφούμενο ποιητή, που όμως δεν περιορίζεται στα ατομικά του βιώματα, αλλά συμπορεύεται με όλη την ανθρωπότητα, για να βρει τη λύτρωση μαζί της. Έτσι συναιρεί αρμονικά τα ατομικά με τα συλλογικά πάθη και προβλήματα, και ξεκινώντας από τον εαυτό του, αγκαλιάζει όλους τους «κοπιώντας και πεφορτισμένους».

Ἐκυκλοφόρησε σ' ἓναν κομψὸ τόμο

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀρχαιοελληνικά

Ἐπιλογές ἀπὸ τὰ Ὀμηρικά Ἔπη

Ἐπιλογή ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα

Ἐπιλογή ἀπὸ τὴν Ὀδύσσεια

Μεταφράσεις

Πυθαγόρεια Χρυσὰ Ἔπη

Θουκυδίδου Γερικλέους Ἐπιτάφιος

Περίληπτικές Ἀφηγήσεις

Πλάτωνος Συμπόσιον ἢ περὶ Ἔρωτος

Πλάτωνος Φαῖδρος ἢ περὶ Καλοῦ

Πλάτωνος Ἀξιοχὸς ἢ περὶ Θανάτου

Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους

Πλάτωνος Φαιδων ἢ περὶ Ψυχῆς

Ὁ Πλάτων γιὰ τὴν Παιδεία <Νόμοι-Πολιτεία>

Ὁ καταποντισμὸς τῆς Ἀτλαντίδος <Τίμαιος>

Πλουτάρχου Ἑπτὰ Σοφῶν Συμπόσιον

Τιμᾶται Δρχ. 400

ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

Η ΑΙΩΝΙΑ ΠΟΡΕΙΑ

Μνήμη Γιάννη Στάσα

Ξεκίνησες μονάχος για την χώρα
τη δωδεκάπυλη, την Παναγία
να βρεις σεμνός, πασίχαρος, τα θεία
Εφτά του Κτίστη Πνεύματα. Η ώρα

αυγή του χρόνου. Χάρη μυροφόρα
στην ατραπό του χρέους την ευθεία
άγει καρδιά μεστή Θεοσοφία.
Ωραίος μπρός στον Κύριο. Σαν δώρα

των Μάγων στη Ζωή λαμπρός. Αστέρι
ψυχή φωτολουσμένη στο νυχτέρι
της αρετής με χρυσοφώς στολίζει

Ναό και Εργαστήρι. Γλυκανθίζει
ο Λόγος ιερός σε σκέψη μακαρία
λευκή να είναι η αιώνια πορεία.

ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

...ΟΠΤΑΜΕΝΟΣ ΑΥΤΟΙΣ

«Καίγῳ σὶν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν»
 Ἰωαν. ΙΒ. 17-50

Στον πατέρα Αθανάσιο Ντουραχανίτη

Κενός ο τάφος! Φως πλημμυρισμένη
 η μυρωμένη γη τριγύρω. Γύρω
 από ανάσες λουλουδιών το μύρο
 Ζωής νικήτριας που ανεβαίνει

σε ουρανούς γλαυκούς αναστημένη.
 Αγιάζεται της φύσης κάθε στείρο
 κεντρί παλμού με του Σταυρού τον κλήρο.
 Η Πλάση πάναγνη, θεοσωσμένη

φαιδρή περνά σε άγιο νυμφώνα.
 Χριστέ, κοντά Σου σύρε τιμημένη
 και μη οπτάμενος, ψυχή δολία

αθάνατη και μακαρία. Βλογημένη
 λαμπάδα της Λαμπρής στη Βασιλεία
 να λάμπει αβασίλευτου αιώνα!

Μαρία Δ. Βλάχου

Δύο μόλις μήνες μετά τόν θάνατο τοῦ συζύγου της Δημ. Βλάχου, ἀπεβίωσε, ὑπομένοντας τήν ἐπάρατη νόσο μέ ἡρωϊκή καρτερία, ἡ ἀδελφή Μαρία Βλάχου, ἐκλεκτός ἄνθρωπος, φωτισμένη φιλόσοφος καί ἀξέχαστη φίλη.

Ἀπό πολύ νέα εἶχε μεταφυσικές ἀνησυχίες. Ἡ ἐγγραφή της ὡς Μέλος στή Θεοσοφική Ἑταιρία καί ὁ γάμος της μέ τόν Δημήτριο Βλάχο τή βοήθησαν πολύ στό νά βρῇ ὑλικό γιά μελέτη καί ἐργασία καί ἀπάντησεις στά προβλήματα πού τήν ἀπασχολοῦσαν.

Μιά ἐμπειρία της κατά τή νάρκωση σέ μιά ἐγχείρηση της τήν συγκλόνισε. Ἀλλάξε τή ζωή της καί ἀπό τότε τήν κατέλαβε ἕνας ἀσίγαστος πόθος γιά ἀνάταση καί ἀνέλιξη στόν πνευματικό κόσμο.

Δέ σταματοῦσε σέ ὅ,τι ἤδη γνώριζε καί ὅ,τι μάθαινε θεωροῦσε καθήκον της νά τό μοιράζεται μέ τούς συνανθρώπους της.

Πλησίασε ὅ,τι μπορούσε νά τή βοηθήση στήν πνευματική καί ἐσωτερική της καλλιέργεια.

Μελέτησε ἀστρολογία, Θεόσοφους συγγραφεῖς, ἀρχαίους Ἑλληνες συγγραφεῖς καί ἰδιαίτερα τόν Πλάτωνα.

Εἶχε γράψει στόν ΙΛΙΣΟ ἄρθρα, ὅπως «Πλάτων, ὁ ὑπερβατικός Διδάσκαλος», «Θεός-Σύμπαν-ἄνθρωπος», στά ὁποῖα διατυπώνεται τό καταστάλαγμα τῆς πνευματικῆς της ἐργασίας.

Τό τελευταῖο της ἄρθρο στόν ΙΛΙΣΟ (τεῦχος 176) «Συνάντησις μέ τόν Διδάσκαλον» ἀποτελεῖ ἕναν τελευταῖο ἀποχαιρετισμό.

Εἶθε ἡ ψυχή της νά βρεθῇ στούς φωτεινοῦς κόσμους πού ὀραματιζόταν κι' ἀποζητοῦσε σέ ὅλη της τή ζωή.

Εἰς μνήμην

Ἡ ἀδελφή Ρωξάνη Βαλαβάνη ἀπέστειλεν ὑπέρ τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐν Ἑλλάδι δρχ. 5.000 εἰς μνήμην Μαίρης Δ. Βλάχου.

Ὅμοιως ὁ κος καί ἡ κα Κωστή Μελισσαροπούλου δρχ. 2.000.

Αἱ κ.κ. Πέλλα Τοῦμπη, Ἑλένη Κατρίτση, Βιργινία Τζαμαλοῦκα, Γεωργία Προυσαλέντη, Χρυσάνθη Ἰσαρη, Ἀμαλία Θεοδοσίου, Πόπη Δαβίλλα, Θέτη Γεωργακοπούλου, Κούλα Παπαδάκη, Μπαλοδήμου ἀπέστειλαν δρχ. 10.000 ὑπέρ τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐν Ἑλλάδι εἰς μνήμην Μαρίας Δ. Βλάχου.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «Ίλιου», Χαρ. Τρι-
κούπη 26, α΄ όροφος Κωδ. 106 79, εΐ-
ναι άνοιχτά καθημερινώς πλὴν Σαββά-
του 10 - 1

Τηλ. Γραφείων 3620 702

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμε ν, άποστέλλετε μέ τι
χυδρομικήν ή τηλεφωνικήν επίταγήν εις
τὴν διεύθυνσιν: «Κωστήν Μελισσαρο-
πουλον, Χαρ. Τρικούπη 26, α΄ όροφος
Κωδ. 106 79, Αθήνας». Άποστολὰι
μέ τηλεφωνικὰς εντολὰς μὰς δυσκο-
λεύουν πολὺ.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη άποσταλμένα στους κατωτέ-
ρω συνδρομητάς μας, έπιστράφησαν
άπό τό Ταχυδρομειόν μέ τὴν σημείω-
σιν: «μη τωκῆσι» ή «άγνωστος». Παρα-
καλοῦνται δοοι τοὺς γνωρίζουν νά
τοὺς ειδοποιήσουν ή νά μὰς διώσουν
τις διευθύνσεις τῶν.

ΑΘΗΝΩΝ

Μάνια Λιβητική

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Ιω. Κορομηλάς, Καλαμαται

Δημ. Λουμής, Σάρος

Θεοδ. Τσουλιάς, Ίωαννίνα

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΑΔΒΑΜΕ

(Με τη σειρά λήψεως)

Άνδρ. Γ. Γ. Λασκαράτου: Βιώματα
Ανθρώπων, Διηγήματα. Αθήνα
1987.

Έλιοτ, Λώουελ, Ουίτμαν, Πάουντ,
Φροστ, Μονόλογοι Έμμετρες άπο-
φροσι, στό Έλληνικά καί σχόλια
άπό τόν Ρόη Παπαγγέλου. Αθήνα
1987.

Βετο. Γ. Λαζινά: Φιλολογικά Μελετή-
ματα. Αρχαία Έλληνική, Λατινική,
Γερμανική, Νεοελληνική. Λογοτε-
χνία. Αθήνα 1987.

Έλλη Ροζου: Δρασκελώντας τὴν Α-
βυσσος. Αθήνα 1987.

Αντιγόνη Γαλανάκη Βουρλίκη: Τηλο-
γή άπό τὰ έντεκα βιβλία μου μέ
ποίησι. Αθήνα 1987.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Εύφρων. Έκδ. Τασ. Παπασιάννου
Μεταπολίτου Μαινακιώτη (Ιαν.
Μάρτ.)

Φίλοι Φυλακισμένων (Ιαν. Μάρτ.)

Προβλήματα. Έκδ. η Γ. Παρουνακης,
(Ιαν. Μάρτ.)

Βορβοι Λαδικα. Διευθ. Φ. Τριάρχης,
(Ιαν. Μάρτ. Απρ. Ιούν.)

Εμείς. Διευθ. Δημ. Δασκαλοπούλος
(Μάρτιος)

Χρονικά. Υπεύθ. Γωσ. Λοβιγγέρη
(Μάρτ. Απρ.)

Πνευματικές Σελίδες. Διευθ. Αλ. Βασι-
λειού (Μάρτ. Απρ.)

Τό κουτί τῆς Πανδώρας. Διευθ. Κατ.
Τσαλίκη Κοτσιωρη (Μάρτ. Απρ.)

Φιλυρις. Διευθ. Αγγ. Πανωφοροπού-
λου (Μάρτ. Απρ.)

Συγχρονη Σκέψη. Διευθ. Γ. Ν. Παπι-
γεωργίου (Απρ.)

Ηω. Ίδιοκτ. Αντ. Πουη. Μανιάτη
Σμύρνα (Απρίλ.)

Δουλος. Διευθ. Δημ. Λαμπρού (Απρίλ.
Μάιος)

Οι σασλική Έστια. Διευθ. Μιχ. Σταφρ-
λάς (Μάρτ. Απρ.)

Ταραχλινά. Νέα. Έκδ. Δ. Νικολαΐδης,
(Μαΐος)

Ό Φυσιολάτρης (Μαΐος Ιουν.)

Νέα Ακρόπολη. Διευθ. Γ. Πλάνος,
(Μάιος, Αύγ.)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φιλ. Τζάλλας
Ήράκλειον: Βασ. Βασιλείου
Ίωάννινα: Μιχ. Πραπίδης
Καβάλα: Μιχ. Παράσχου
Κέρκυρα: Άλεξ. Λουβρος
Κομοτινή: Έλ. Ταιτασόπουλος
Λαμία: Άντ. Τριανταφύλλου
Λάρισα: Ίσ. Φελλούς
Μυτιλήνη: Δ. Ροδάκης

Ξάνθη: Μάριος Κουτσουρίδης
Πάτρα: Άθ. Κοντοσάκης
Ρέθυμνο: Άντ. Βιστάκης
Σέρροι: Άνέστης Σάββας
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Γ. Τσαγκαρούλης
Χανιά: Έρμ. Νοδαράκης
Αμμοχωστός: Άνδρ. Τσόκκος
Λεμεσός: Άνδρος Σωτηρίου
Λευκωσία και Πάφος: Θεοφ. Παναγιώ-
του,
2 Όθωνος, Τ.Τ. 102, τηλ. 474815
Τουρκία: Έλευθ. Καρακάσης

Σημείωσις: Τό άρθρον του προηγουμένου τεύχους «Τό φιλοσοφικό έργο του Άντωνίου Άδριανόπουλου» είναι της Κας Άντας Μπρούμη.

Τά γραφεία της Θεοδοφικής Έταιρίας και του ΙΛΙΣΟΥ θά είναι κλειστά 10 Ίουλίου - 10 Αύγουστου.

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΛΙΣΟΣ»

της Θεοδοφικής Έταιρίας
έν Ελλάδι

Χαρ. Τρικούμη 26, Αθήνα 106 79

Έκδότης: Αισυθάνης

Κωστής Ν. Μελλισαράδουλος

Πλατ. Έθνικής Τραπεζης 3, Φιλο-
θέη 152 37

Τιμή τεύχους Αρχ. 150

Μάιος Ιουνιος 1987

Πρός τό Περιοδικό «ΙΛΙΣΟΣ»

Χαρ. Τρικούπη 26

Ἀθήναις 106 79

Παρακαλῶ, ἀποστείλατε τά σημειούμενα βιβλία ἀξίας:

α) κάτω δρχ. 2000 μέ ἀπλοῦν δέμα, διά τά ὅποια ἀποστέλλω
τό ἀντίτιμον ἐκ δρχ.

β) ἄνω δρχ. 2000 μέ δέμα ἐπὶ ἀντικαταβολῇ ἐκ δρχ.
(ὑπογραφή)

Ὄνοματεπώνυμον

Διεύθυνσις

Βιβλία		Δρχ.
H.P. Blavatsky	Τό Κλειδί τῆς Θεοσοφίας	600
Irv. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	300
A. Besant	Ὁ Ἑσωτερικός Χριστιανισμός	600
Vivekananda	Κάρμα - Γιόγκα	200
Βενετοῦ-Ἰλαρίωνος	Φῶς στήν Ἀτραπό	150
Krishnamurti	Στά πόδια τοῦ Διδασκάλου	150
Ἀντ. Ἀδριανοπούλου	Ἀνθρώπος καί Ζωή	600
»	Ἀρχαῖοι Ἕλληνες Φιλόσοφοι	700
»	Οἱ νόμοι τῆς Ζωῆς	400
Κ. Μελισσαροπούλου	Ὁ Ἰησοῦς	250
»	Ἐκλογαί ἀπό τόν Κρισναμοῦρτι	350
»	Ὁ Κρισναμοῦρτι διά Διαλογισμό	200
»	Ἀποκρυφισμός-Μυστικισμός ἁδ.	300
»	» » δεμ.	400
»	Εἰσαγωγή εἰς τή Θεοσοφίαι	
	ἁδ. 400 δεμ.	600
»	ΜΗΤΙΣ (βιβλίον σοφίας)	
	ἁδ. 500 δεμ.	700
»	Τά βήματα τῆς Φιλοσοφίας Α' δεμ.	500
»	Τά βήματα τῆς Φιλοσοφίας Β	200
»	Μεγάλες Πράξεις καί ἐγκλήματα στήν ἱστορία τῶν Ἑλλήνων	400
»	Αρχαιοελληνικά	400
ΙΛΙΣΟΣ	Ἐπιλογή ἐτῶν 1956 57-58	600
ΙΛΙΣΟΣ	Ἐπιλογή ἐτῶν 1959 60-61	600
ΙΛΙΣΟΣ	Ἐπιλογή ἐτῶν 1962 65	600
ΙΛΙΣΟΣ	Ἐπιλογή ἐτῶν 1966 70	ἁδ. 400 δεμ. 600
		Σύνολον

Βιβλία Κρισναμοῦρτι
εἰς Βιβλιοπωλεῖον Καστανιώτου
Ὁδὸς Ζωοδόχου Πηγῆς

ΙΛΙΣΟΣ

Συνδρομὴ 1987 δρχ. 1.000

Ἐξωτερικοῦ Δρχ. 1.500, ἀεροπορικῶς Δρχ. 2.000

Ἐγγράψετε νέους συνδρομητὰς

«Ἐπιλογαὶ» ΙΛΙΣΟΥ

Α΄ Τριετίας 1956–1957–1958

Β΄ Τριετίας 1959–1960–1961

Γ΄ Τετραετίας 1962–1965

ἐκάστη δεμένῃ πρὸς δρχ. 600

Δ΄ Πενταετίας 1966–1970

Χαρτόδετη δρχ. 400, δεμένῃ δρχ. 600

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντίτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλωνται μὲ ταχυδρομικὴν ἢ
τραπεζικὴν ἐπιταγὴν -ὄχι μὲ ἐντολὴν- ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μελίσσαροπούλου
Χαρ. Τρικούπη 26, α' ὁροφος Κωδ. 106 79. Τηλ. 3620-702

Ἡ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ

ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.

Τηλ. 9217513 - 9214820

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Μηνᾶς Θ. Λογοθέτης: Οἱ ἑπτὰ βαθμοὶ τῶν Μιθραϊκῶν Μυστηρίων	137
Δημήτριος Ἰωαννίδης: Ἡ Κάθαρσις	159
Σαράντος Παυλέας: Ἡ δίκη τοῦ Τζορντάνο Μπροῦνο	167
» » Τό πορτραῖτο τῆς ἐποχῆς μου, Τό ναρκοπέδιο	168
Ἡ ἑορτὴ τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ (στὶς 8 Μαΐου 1987)	169
Αἰμιλία Ἰβου: Κυκλαδικό	189
Νίκος Ἀ. Τέντας: Τὰ Νέα Βιβλία	193
» » Ἡ αἰώνια πορεία	202
» » ...Ὀπτάμενος αὐτοῖς	203
Νεκρολογία: Μαρία Δ. Βλάχου	204
Μεταξὺ μας	205

Στά προσεχῇ τεύχη

Δημ. Ἰωαννίδης: Ἡ Κάθαρσις
Αἰμιλία Ἰβου: Ἀνακαλύψεις τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης ἐπάνω στό μυστήριο τοῦ θανάτου
Σταύρου Βασαρδάνη: Παραψυχολογικὴ Ἔρευνα στὴν Κοιλιάδα τῶν Ρόδων
Νίκου Τέντα: Ἡ εἰρήνη στὸν ἀρχαιοελληνικὸ λόγο καὶ τὴν Μυστηριακὴ παράδοση
Πάνου Ἀναγνώστου: Περί Φυσικῶν ἑορτῶν
Ἑλένα Π. Μπλαβάτσκυ: Οἱ πρώτες μέρες τῆς Θεοδοσίας